פרשת **עקב** תשפ"ג לפ"ק | גליון תתתק"ט שנה כ"ו

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק פרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק יצ"ו

כי כאשר ייסר איש את בנו

ביער עבות ומפותל טיילו אב עם בנו, לפני כניסתם ליער הזהיר האב את הבן באזהרה חמורה לבל יפרד ממנו אפילו לרגע קט, באמרו שהמשוטט ביער מבלי להכיר את הדרך מסכן בזה את חייו.

בתחילה שמע הנער לדברי אביו, ואכן לא זזה ידו מתוך ידו, אולם כעבור זמן מה הבחין הילד בדבר מסוים שמשך את תשומת לבו, ונשמט מאביו ופנה לצידי הדרך, האב, שלא הרגיש שהילד עזבו, המשיך בדרכו, וכאשר רצה הבן לחזור אל אביו הוא לא הצליח למוצאו.

נבהל הילד מאוד והחל לבכות ולחפש את אביו במעבה היער, תוך כדי חיפושיו הלך הילד ותעה יותר ויותר בסבך היער, היום פנה והשמש שקעה, ולילה חשיכה ירדה לעולם, מכל עבר נשמעו קולות זאבים ושאר חיות רעות המשחרים לטרף, וארכבותיו דא לדא נקשן מגודל הפחד הנורא שתקפתו ובגעגועים עזים אל אביו.

והנה בעת עמדו על מעמדו חש לפתע כאב עז בלחיו, היתה זה סטירת לחי שנחתה עליו מיד אלמונית, עוד לפני שהספיק להשמיע זעקת כאב מפיו, הבחין שהסוטר הוא אביו, ובמקום לזעוק על כאבו השמיע הילד קריאת שמחה וגיל: אבא! אבא! כמה מאושר אני לחזור אליך.

מצבו של האדם החוטא דומה לזה של הילד האובד, כל זמן שהוא חוטא, הוא מתרחק מאביו שבשמים והוא שרוי בצער, אולם לאחר שהוא מתייסר ונענש, הוא נזכר שאביו שבשמים הוא המייסרו על שסטה מן הדרך, ואז הוא מתמלא שמחה על המכות שקיבל, כי בד בבד עם ההכרה בעונשו הוא נוכח לדעת כי הוא בן אהוב אצל אביו הדואג לו ושומר עליו, אביו לא נטש אותו כלל, וגם העונש הינו אות על האהבה שביניהם.

ובזה יתבאר מאמרו של נעים זמירות ישראל (תהלים כ"ג ד') "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי, שבטך ומשענתך המה ינחמוני" כי באמת אף כי ילך היהודי בגיא צלמות לא ייירא מן הרע, כי הן שבטו המייסר של הקב"ה והן משענתו הם לו לנחמה.

וידעת עם לבביך כי כאשר ייסר איש את בנו כדי להראותו שהוא עמו ולא ייירא כן ה' אלוקיך מייסרך וכשיידע זאת לא ייירא רע כי אתה עמדי וכיסורים של אהבה יחשב.

וכן העניינים

לקח טוב ..... א
דבש תמרים - לקיטת תמרים ..... ב
קדו"ש י"א לי"ו ..... ג
בשפתי צדיקים - לשון חכמים ..... ד
פרפראות לחכמה - דורש טוב ..... ה
שבח" רמבי"ן ..... ו
פינת יקרת ..... ז
חוקים להורותם ..... ח
פשיט כהלכה ..... ט
לוח ההילולא ..... י
דבר בעתו ..... יא
נועם שבת ..... יב
פשולחן מלכים ..... יג

אגרת פרק ד'

להכנסת מודעות, מזל טוב, הנצחת שם, לע"נ, אפשר לפנות:
להר"ר **אלטער אשר אנטשיל אילאוויטש** הי"ו
052-7648437
כל הזכויות שמורות ©

הֲדָרִים וַהֲגָבָעוֹת יִפְצָחוּ
לִפְנֵיכֶם רִנָּה וְכָל עֲצֵי
הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ כָף

בִּמְהֵרָה
בְּיָמֵינוּ
וְיָגֵל
לִבֵּנוּ

בס"ד

אין די מילין בפינו לברך ולהודות, רב האי פעולתא איש חמודות, איש החסד והמעש עד בלי די.
ברנה יתפאר שמו הטוב במקהלות, לעומתו יאמרו שיר המעלות, תומך ומחזיק תורה בעזר וסיוע.
רון שיר ושבח תוקף תהלות תפארתו, זר זהב לעומת מסגרתו, יצא שמו לתהלה לקרוב ולרחוק.
דחסיד הנכבד הנגיד המרומם, גומל חסדים טובים לילה ויומם, משוכח ומפואר בקילוסין לרוב.
מחשובי תלמידי אבינו רועינו, מרן רביע זכותו יגן עלינו, שמו הטוב מפארים, בהילולים ותוארים.

הלא הוא ידידינו עוז הרבני הנגיד המרומם הנכבד הנעלה, מוכתר בכל מדה נבונה תואר ומעלה,
רודף צדקה וחסד במדה גדושה, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, נודע לתהלה במעשיו ופעולותיו הנשגבות,
תורה וגדולה אצלו משולבות, סומך עניים ודלים, מפורסם במעשיו הנעלים, ברוך יאמרו לעומתו, בבוד שמו תהלתו.

מוה"ר

אברהם יעקב בערקאוויטש

הי"ו

אב"י ומרגליות בקרב קהלתינו הק' בארא פארק יצ"ו

אין די מילין בפינו לברך להודות ולהלל על כל הטוב והחסד אשר עשה עמנו בעת צר כשיצא
דבר המלכות עלינו לעזוב מחנינו בפתע פתאום מרגע לרגע והיינו כאובדי עצות ולא היינו יודעים
כדת מה לעשות הלאה עם תלמידי ישיבתינו ותורה מה תהא עליה

עד שבא המלאך הגואל המושיע כבוד מוה"ר אברהם יעקב שליט"א ופרש כנפיו
עלינו והכניס אותנו אל תוך גבולו ונחלתו ובלבו הטוב פתח לנו השערים של מחנה
קיץ שלו בסבר פנים יפות ובהתמסרות יתירה אשר לא יאומן כי יסופר

אשריך ר' אברהם יעקב אשריך! מה אדיר ועצום זכותיך!

ויתן לך את ברכת אברהם – יעקב חבל נחלתו

ברכת אברה"ם יחולו לך ולזרעך אחריך בברכה המשולשת בתורה לרוב
על ראש ידידינו הנעלה הרגול והמפואר יבא משמי מעל רוב שפע
רב טוב וכל מיני טובות ירדפוך וישמע בביתך שמחה ואורה תדיר
קונה שמים וארץ יברך אותך בחיים של עושר וכבוד לך ולזרעך לחוק
את הברכה בה"א הידוע על ראשך לעילא לעילא מכל ברכתא ושירתא
ויתן ויחזור ויתן כל מיני השפעות טובות לך ולבני ביתך וליו"ח שיזהו
ואת הברכה לא ימוש ממך וזרעך לנצח נצחים ולעלמי עלמיא ימשיכו
יכה לראות רוב נחת דקדושה מכל יו"ח הברוכים כשתילי זיתים סביבו
טוב וחסד ירדפוך בהמשכה כל הימים אשר אתה חי בכלל ובפרט
שוכן במרומים ישלח לנו משיחנו במהרה ויבנה מחדש את בית המקדש

המברכים בבבוד והוקרה נכבדה מתוך רגשי הברת הטוב

הנהלת ממלכת התורה

ממלכת התורה
בעולם הישיבות
בור | היכל | חכמת | מבצר | נזר
ישיבות קשנות ד'סאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

והיה 'עקב' - אם נזכר להתקרב אליו ית'
עכ"פ בסוף השנה - ושמר לך את הברית וגו'

והיה עקב תשמעון וגו' ושמרתם וגו' ושמר וגו'. כל שלטי הגבורים כבר פירשו מהו לשון 'עקב', כמו גם 'והיה' לשון שמחה (בר"ר מב, ג). ויש לרמז עוד, דהנה בפסוק הקודם (בסיום פרשת ואתחנן) כתיב: ושמרת את המצוה וגו' אשר אנכי מצוך "**היום לעשותם**", 'היום' **היינו בכל יום ויום, שלא לדחות את המצות מיום אל יום.** ואף על פי כן: **והיה שמחה תהיה לפניו ית"ש עקב תשמעון את המשפטים האלה אם ח"ו התרשלתם במצות, אך על כל פנים ב'עקב', בסוף השנה, שהוא חודש אלול, תשמעון ותקיימון אותן,** [על דרך שכתבתי בפסוק (לעיל ד, ל): "בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים", דהיינו אלול. עיי"ש סי' ג']; ושמרתם ועשיתם אותם "**כי אין לך אדם מישראל שלא יהיו מעוררין אותו בהרהורי תשובה בימים האלה, רק האדם מחויב להתאמץ בדבר כשרואה שמעוררין אותו מן השמים, יחזיק בו אותו התעוררות ולא יתרפה,** ואז אפילו [אם] רק ב'עקב' תשמעון וגו': **ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת** החסד וגו'.

בני יששכר (אלול מאמר א' אות כ')

עבודת ה' מתוך שמחה

והיה אם שכוח תשכח את ה' אלקיך וגו'. יש לדקדק על כפל הלשון "שכוח תשכח". ונראה, על פי הידוע (מגילה י:) ש"והיה" היא לשון שמחה. והכי קאמר: "**והיה אם שכוח" אם תשכח את השמחה, אזי ח"ו: "תשכח את ה' אלקיך"** שהרי אי אפשר לעבוד את ה' אלא מתוך שמחה, ומדה טובה מרובה.

היחודי הק' מפארשיסחא זללה"ה

(ועפי"ז י"מ בריש פרשתן 'והי"ה עקב תשמעון' אם יקיים בשמחה, עי"ז יזכה 'ושמרת ועשיתם אותם' היינו להתעלות בשלימות העבודה)

שכר המצוה ומשתוקק לקיים כל המצוות שלבסוף יזכה לקיים הכל כפי שאיפתו ורצונו

כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות למען תחיון וגו' ובאתם וירשתם את הארץ. הקב"ה נתן לנו תרי"ג מצוות, אשר לא את כולם אפשר לכל אחד ואחד לקיים. כגון, מצוות התלויות בארץ, שאי אפשר לקיימן אם דר בחוץ לארץ. **אבל אם אדם מצפה ומשתוקק בכל לבו, מתי תגיע לידו ויוכל לקיים את המצוות אשר עכשיו אין ביכולתו לעשותן, אז יזכה על ידי זה לקיים המצוות בפועל ממש.** הוא אשר רמז לנו הכתוב: אם 'כל' המצוה אשר אנכי מצוך היום, היינו אפילו אותן שאין בידך לקיים בחו"ל '**תשמרון לעשות**' תצפה ותמתין מתי אוכל לעשותן (מלשון 'ואביו שמר את הדבר'), **אז מבטיח אני: "ובאתם וירשתם את הארץ", ותזכו לקיים את כל המצוות כפי ההשתוקקות שלכם, וכגון המצוות התלויות בארץ וכל כיוצא בהן.**

קדושת לוי

מי שיש לו יראת חכמים זוכה ליראת הרוממות, וע"י יראתם מתקשר למדריגתם ביראת רוממותו ית'

ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך וגו' שמעתי בשם הרב החסיד רבינו ישראל בעל שם, על הא דאיתא בגמרא (ברכות ל"ג:) אטו יראת שמים מלתא זוטרתא הוא וכו', [ומשני] אין לגבי משה מלתא זוטרתא הוא ע"ש, והקושיא מפורסמת הא לישראל אמר דבר זה, אלא דאיתא בזוה"ק אית יראת הרוממות ואית יראת העונש, שמפחד מהקב"ה מחמת עונש, זהו יראת העונש כמאמר חובת הלבבות כל העובד בשביל זה עובד לזולתו (היינו שח"ו נמצא שאינו ירא מהש"י כלל, רק על עצמו הוא חושש). אלא היראה הטובה הוא יראת הרוממות שמתיירא מהקב"ה בגין דאיהו רב ושליט זהו היראה השלימה וכו'. והנה מי שהוא במדרגת יראת העונש רחוק הוא מיראת הרוממות.

והנה דבר הממוצע בין שני היראות הוא יראה חדשה שהמתיירא מתלמיד חכם כדאיתא (ב"ק מא:) **את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים, ומי שהוא במדרגה שמתיירא מן הת"ח לא רחוק הוא מיראת הרוממות.** והנה ישראל היו במדרגה שהיו מתייראין ממשה, כדכתיב '**ויראו מגשת אליו**', נמצא לא היו רחוקים מיראת הרוממות. וזה כוונת הגמרא: ועתה ישראל מה ה"א שואל מעמך כי אם ליראה, דהיינו יראת הרוממות, ופרכינן: **וכי מלתא זוטרתא הוא, ומשני: אין לגבי משה רצ"ל לאלו שהיו במדרגה שמתייראין ממשה הוה מלתא זוטרתא שיגיעו למדרגת יראת הרוממות.**

בעל שם טוב

[ובספה"ק 'בן פורת יוסף': ובזה ביאר מורי ז"ל אין לגבי משה מלתא זוטרתא הוא, "**כי מיראת תלמיד חכם ליראה את ה' הוא בנקל לבא**" ודפח"ח. ובדגמ"א פ' תצוה: וישורש זה אמר אא"ז זללה"ה באמרם ז"ל אין לגבי משה מלתא זוטרתא הוא, **ופשוט כשהם יראים ממשה, אזי היראה מלתא זוטרתא הוא, כי משה היה מדבקן ביראה הפנימית על ידי התדבקם בו**].

תורה

ילמוד ע"מ לשמור ולעשות, והמאור שבה מחזירו למוטב

והיה עקב תשמעון כו' ושמרתם ועשיתם וגו', היינו **שהלימוד והשמיעה יהיה על מנת לעשות.** והיינו **'והיה עקב תשמעון'**, שיהיה סופו ותכליתו של השמיעה של המשפטים האלה, **'ושמרתם ועשיתם'** וכו', אז **'ושמר ה' אלקיך לך את השבועה'** וגו'. או יאמר **והיה עקב תשמעון** וכו'. ר"ל **שהסוף של השמיעה יהיה ושמרתם** וכו', **כי המאור שבה מחזירו למוטב** (ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז), **ומתוך שלא לשמה בא לשמה** וכו' (פסחים נ' ע"ב).

ישמח משה

קלקלתם בנעשה הזהרו בנשמע עיקר התשובה – ההתעצמות בעסק התוה"ק

והיה עקב תשמעון וגו', יש לומר דהנה ידוע דאמרו חז"ל (דברים רבה ג, א) שאחר חטא העגל אמר להם משה רבינו ע"ה **'קלקלתם בנעשה הזהרו בנשמע'**, [וכמוש"כ באגרת התשובה פ"ט: וז"ש בתנא דבי אליהו **אדם עבר עבירה ונתחייב מיתה למקום מה יעשה ויחיה אם היה רגיל לקרות דף אחד יקרא ב' דפים לשנות פרק א' ישנה ב' פרקים** וכו'. והיינו **כמשל חבל הנפסק וחוזר וקושרו שבמקום הקשר הוא כפול ומכופל. וככה הוא בחבל נחלתו** וכו'. וז"ש **בחסד ואמת יכופר עון** וכו' **ואין אמת אלא תורה** וכו'. **ועון בית עלי בזבח ומנחה הוא דאינו מתכפר אבל מתכפר בתורה** וגמ"ח כדאי' בסוף פ"ק דר"ה] שצריך האדם שלא ישמיע לאזניו דברים בטלים רק לשמוע דברי תורה, וזה שאמר **'והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה'** (היינו 'שיזהרו בנשמע', ויתעצמו בעסק התורה), עי"ז **'ושמרתם ועשיתם אותם'** (היינו יזכו לתקן המעוות, והמאור שבה יחזירם למוטב) **שתבואו אחר כך לידי מדה שתשמרו את** התורה, ועי"ז יזכו ג"כ אשר **'ושמר ה"א לך את הברית וגו' אשר נשבע לאבותיך'** וגו'.

הישר והטוב

החיוב ללמד את בנו תורה היינו שישריש בבנו אהבת התורה

ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך וגו'. הנה אמרו חז"ל בחיוב ללמד את בנו תורה מנלן, דכתיב ולמדתם אותם את בניכם. פירוש, כי צריך האב להשריש בבנו אהבת התורה, עד שישתוקק מעצמו ללימוד תורה, וממילא ילמד הבן גם כאשר האב יהיה בדרך, כי אינו לומד בגלל יראת האב או עבור קבלת פרס, אלא משום שאוהב הוא את התורה.

הרה"ק מהר"י מבעלזא זללה"ה

מחוייב להקדים לתורה יראה הפשוטה וקבלת עומ"ש, אבל כונתו בלימודו תהיה שיזכה ליראת הרוממות

והיה עקב תשמעון וגו'. קודם הלימוד יהיה יראת העונש לנגד עיניו ואם הוא ירא יבוא ע"ז לאהבה וליראת הרוממות. דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן, מאי דכתיב (משלי יד, ט) 'למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין', אוי להם לשונאיהן של תלמידי חכמים שעוסקין בתורה ואין בהן יראת שמים. מכריז רבי ינאי, **חבל על דלית ליה דרתא ותרעא לדרתיה עביד.** וקשה אהדדי, שמרבה בר רב הונא משמע שהתורה היא הפנימיות, והיראה היא השער ליכנס בה, וצריך שתקדים היראה לתורה, ומר' ינאי משמע שהיראה היא הפנימיות, והתורה היא השער, שר' ינאי קאי על רבה שאמר שאדם שיש בו תורה ואין בו יראה וכו', ועלה מכריז ר' ינאי חבל על דלית ליה דרתא היינו שאין לו יראה, ותרעא לדרתא עביר, והמשיל היראה לדירה והתורה לשער, ורבה המשיל להיפך התורה למפתחות הפנימיות והיראה למפתחות החיצוניות. ונראה בכל זה, **שהתחלת לימוד התורה ועשיית המצות צריך האדם להקדים טרם בואו להתחיל לעבוד השי"ת, לשום מול פניו יראת העונש, שאם יעבור ח"ו יענש ביסורים רחמנא ליצלן, וכן צריך להרגיל עצמו תמיד שיראת עונש יהיה נגד עיניו, והיא השער שבה יכנס לעבודת ה', ובלא זה אי אפשר כמו בלתי יסוד, ואם הוא ירא שמים יראת העונש זוכה אל אהבה שעושה רצונו ית"ש מאהבה, ומשם זוכה אל היראה הרוממות בגין דהוא רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין.** ובזוהר הקדוש **איתא לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים ויתפלל,** שיכנס לשני הפתחים אלו ליראת העונש ואהבה, ועל ידי זה יוכל להתפלל ביראת הרוממות, ובזה אתי שפיר, שרבה קאי על יראת העונש, לכן אמר **האדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו המפתחות הפנימיות והחיצוניות לא מסרו לו, שלגבי יראת העונש התורה היא פנימיות. ומכל מקום אם כבר יש בידו יראת העונש, ולומד תורה, ואין כונתו שעל ידי תורה יבא ליראה הפנימיות, זו גם כן דרך לא טוב, ועל זה מכריז ר' ינאי חבל על דלית ליה דרתא היינו יראה הפנימיות ותרעא לדרתא עביד, שלגבי יראה הפנימיות התורה היא השער ליכנס בה.**

מאור ושמש

[וזל"ק **בקדושת לוי בפרשתן :** והיה עקב תשמעון, **כי עיקר העבודה של האדם שיהיה לו יראת ה' ואחר היראה מגיע לאדם שמחה,** וזו השמחה נקראת השראת השכינה ואז שומע תורה קדושה מלמעלה. וזה הרמז והיה, הוא שמחה. **עקב,** לשון סוף, שהשמחה יהיה אחר היראה. ואז **תשמעון** כנ"ל]

רחמנא ליבא בעי, עבודה שבלב זו תפילה בתמימות

ועצר את השמים ולא יהיה מטר וכו', בדרך צחות עפ"י מעשה רב שהיה בימי הרב הקדוש הבעש"ט זצ"ל, שפעם אחת נעצרו הגשמים, וגזרו תענית וזעקו בתפלה ובתחנונים הרבה ולא נענו, וראה הבעש"ט את איש אחד מעמי הארץ ופשוטי עם שהיה אומר פרשת קריאת שמע, וכשהגיע לפסוק ועצר את השמים ולא יהיה מטר היה אומרו בכוונה גדולה, ובכי וזעקה הרבה, ושאל אותו אחר כך הבעל שם טוב מה היה כוונתך באמרך הפסוק הזה, והשיב לו שהיה מכוון פירוש הפסוק ועצר את השמים שהשם יתברך יעצור ויסחוט את השמים העליונים, על דרך עצירת הזתים והענבים, ואז לא יהיה מטר כלל למעלה בשמים כי אם שירד למטה הכל לארץ, וכן (בפ' וישב) ואסחט תרגומו ועצרית, ועל ידי תפלה וכוונה זאת נענו כל העם וירד להם הגשם לברכה, **שהכורא יתברך שמו הוא הבוחן לבבות ויודע נסתרות, ורחמנא לבא בעי** (סנהדרין דק"ו ע"ב) **על כן ערבו עליו דברי האיש הזה, יען היו בגודל כוונת הלב, באמיתית ופנימיית כוונתו, וענתו בתפלתו.**

באר משה – רמזי שפ"ע

כשאינו ברום המעלה, צריך לכח תורה ומצוות שיביאוהו לשמחה של מצוה, ולאהבת ה', ולעבודה שבלב בתפילתו

לאהבה כו' ולעבדו בכל לבבכם. פירש"י שלא תלמוד בשביל להיות עשיר רבי רק מאהבה כו'. פי' הפסוק **כי תכלית המצות הם כדי לבא לאהבת ה' כי איך אפשר לבשר ודם לבא לאהבת הבורא** (רק לזה מוכרח לכח התו"מ) **וכן הקשו הפלוסופים כי איך שייך ציוי באהבה אם אין הנפש אוהב בעצם. ולא מחכמה שאלו זאת רק מחסרון המצות שלהם. אבל בנ"י ע"י המצות מתעורר בהם האהבה.** ובס' הישר לר"ת איתא כי שורש אהבה התדמות האוהב אל הנאהב ע"ש. ולכן **כאשר קדשנו הקב"ה במצותיו ומדותיו ומתדמין במעשינו ומדותינו אל מידות הבורא ית"ש ולמעשיו. בזה יש לנו דביקות בו ית' כמ"ש הדבק במדותיו. ולכן נק' מצוה על שם החיבור ודביקות וכמ"ש לויה חן הם.** והיא בחי' אהבת חסד מה שזיכה אותנו הקב"ה במצותיו כמ"ש רצה הקב"ה לזכות את בנ"י הרבה להם תורה ומצות שעי"ז מזדכין מעשיהם להתדמות אל הבורא. **ותרי"ג מצות מזכין רמ"ח ושס"ה שבאדם ובזה זוכין לאהבת ה'.** והנה בפרשה ראשונה בק"ש כתב סתם 'ואהבת' והיא מדרגה גדולה כמו שהי' לבנ"י בשעת קבלת התורה אמרתי אלקים אתם. והי' להם אהבה בעצם בלי שום פעולה. ופרשה שני' בחי' קבלת עול מצות הוא מדרגה קטנה מזה כמ"ש בגמ' ואספת דגנך כשאין עושין רצונו של מקום. כי עושין רצונו של מקום היינו שאין לו עשי' אחרת בעולם כמלאך שאין בו רק השליחות. **וכשאין זוכין למדרגה זו צריכין לעורר את האהבה בכח המצות כנ"ל. גם ולעבדו אחז"ל זה תפלה עבודה שבלב. ואיתא בגמ' אין עומדין להתפלל רק מתוך שמחה של מצוה. זה הרמז וחי' א"ש כי וחי' לשון שמחה שע"י שמחת המצות ולעבדו בכל לבבכם כנ"ל.**

שפת אמת

חיזוק גדול לכעבודת התפילה כראוי, מגודל התיקונים שנעשים ע"ז וקירוב הגאולה ע"י ההתאמצות בעבודה שבלב

כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם. לא תירא מהם זכר תזכר את אשר עשה ה' אלקיך לפרעה וכו'. יש לבאר הענין עפ"י רמז דהנה נראה שהרבה פעמים באים לאדם מחשבות זרות בתוך התפלה המבלבלים את דעתו ומפסידים את כוונתו **אם אמר יאמר העובד מה לי לצרה הזאת טוב היה לי לקצר בתפלה מחמת שאני רואה דכל מה שאני מאריך יותר בתפלה באים לי מחשבות זרות יותר ויש לי טורח וקושי גדול להתגבר בעצמי ולחזור לכוונת התפלה ונמצא כי אני בעצמי הוא הגורם להמחשבות פסולות האלה.** ע"ז רמזה לנו התורה הקדושה לבל יפול ח"ו לב העובד עבודת הקודש כי באמת יש דברים בגו. דהנה כאשר ישראל מכין עצמו להתפלל באמת בכוונה גדולה ועי"ז בא לו לפעמים מחשבה זרה בתוך התפלה **כאשר יתאמץ עצמו לפרוש הימנה ויחזור לכוונתו נעשה בזה תיקון גדול שמברר בזה הנצוצות הקדושות ומעלה אותם לשרשם.** דהנה ידוע מספרים הקדושים דכל עיקר ענין הגלות הוא כדי לברר הנצוצות הקדושות מתוך הקליפות ולהוציאם מהשביה, כי הנצוצות המה בגלות ונכבשו בין הקליפות וזה נקרא גלות השכינה כידוע וכל עיקר אריכות הגלות הוא עי"ז עד שנוציא בלעם **מפיהם וע"י שאדם מתאמץ עצמו בעבודת השי"ת עי"ז הוא מוציא הנצוצות הקדושות מחשביה ומעלה אותם לשרשם וממילא יתבטלו הקליפות כי כל עיקר חיותם הוא רק הניצוה"ק וכשיתבטלו לגמרי אז יהי' הגאולה שלמה בב"א.** וזהו שיש לרמז במקראי קודש אלה **'כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני'**, הגוים רמז להמחשבות זרות מה שבאים לי אז בתוך תפלה הוא ממני דייקא, כי אני בעצמי הוא הגורם לזה ע"י שאני מאריך בתפלה, וא"כ **'איכה אוכל להורישם'** כי קשה לי מאד לפרוש מהם והם מבלבלים את דעתי ומפסידים את כוונתי. וטוב היה לי לקצר בתפלה. ע"ז אמר הכתוב **'לא תירא מהם זכור תזכור את אשר עשה ה' אלהיך לפרעה ולכל מצרים' פי' כי גם במצרים שם היה עיקר מקום הטומאה ועיקר גלות היה ג"כ רק כדי לברר הניצ"ק מהם כידוע והיה עבודת השי"ת קשה להם מאד כידוע, ועכ"ז כשבא העת דודים לא עכבם המקום אף רגע אחד, 'כן יעשה ה' לכל העמים אשר אתה ירא מפניהם' וכשאתה תוציא מהם כל הניוצ"ק ע"י שתאמץ עצמך בעבודת השי"ת יתבטלו כל הקליפות לגמרי ויהא הגאולה שלמה בב"א.**

א"י **'לא תירא מהם זכור תזכור'** וגו', כי הבא לטהר מסייעין אותו וזהו **'זכור'** שבאם אתה תכנים בלבך התעוררות קודם התפלה ותכוון להתפלל באמת בכוונה גדולה, ממילא **'תזכור' שמן השמים מסייעין לך שתוכל להתפלל בכוונה ולהתאמץ א"ע על המ"ז ותברר הניוצ"ק מהם ותעלה אותם לשרשם.**

אמת ליעקב (בלענדוב)

(בן הרה"ק ממאגלינצא, ונכד הרה"ק מקאזניץ, והרה"ק בעל נועם אלימלך זי"ע)

דבש תמרים

פנינים יקרים, מלאכת חפרוה שרים, רעיונות הקדושים עצי התמרים

ועתה ישראל מה ה"א שואל מעמך גו'. ואחז"ל חייב אדם לברך בכל יום מאה ברכות שנאמר ועתה ישראל מה ה"א שואל מעמך אל תיקרי מה אלא מאה, ונראה עפ"י המבואר כי שם מ"ה הוא מקור הרחמים, ועפ"י דברי האריי עה"פ ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, וקשה הא אין קללה ממנו ית"ש, ובי הפי אנכי נותן וגו' ברכה וקללה וא"ו מוסיף על ענין ראשון, דהיינו שיהיה הקלה גם כן ברכה, היינו שיברך מאה ברכות ואז מהפך תיבת קללה למפרע והוא הלל קי, ונעשה ממנו ברכה, והיינו ויהפוך ה"א לך את הקללה לברכה ע"כ, ונמצא בי דרכים להפך מדת הדין לרחמים או ע"י שם מ"ה או ע"י מאה ברכות, עפ"י"ז יתבאר ועתה ישראל מה, שם מ"ה שהוא מקור הרחמים שואל מעמך, שתתעורר בברכתך להפך הקללה לברכה ומדת הדין לרחמים, וע"ז דרשו חז"ל על תיקרי מה שנעשה שם מה, כי אין זה בידינו לפעול בשמים ממעל, אלא מאה ברכות אנו יכולין לפעול זה כנ"ל.

(ישמח משה)

☆

והיה עקב תשמעון וגו' ושמרתם ועשיתם. יש לרמז כי לפעמים היצר מטעה את האדם ומראה לו סימן טהרה על ענין עבירה עד שידמה בעיניו שהוא מצוה ואינו מבין על עצמו, והבחינה לזה אחרי עשותה הנה פקודי ה' ישרים משמחי לב, ואם יתחרט זה מורה שהיה עבירה, אמנם אם יגל וישמח אחר עשות המעשה זה לאות ומופת כי עשה מצוה ולבעבור זה ישמח ליבו ויגל, ובזה כתב בבינה לעתים טעם על שמחת הרגל, שאל יהיה שמחתינו כאי הריקים בשביל הבלי עוה"ז אלא שמחה מעולה לשם שמים על הצלחת הנפשות המושגת לנו בימים החם, והמופת לזה שאח"כ אין לנו שם עצבות וחרטה על העבר, ואדרבה אנו שמחים ועושים מחדש חג עיי"ש, וז"ש והיה לשון שמחה, עקב אם בסוף המעשה תהיו ששים ושמחים זה לאות כי תשמעון וגו' ושמרתם ועשיתם.

(ייטב לב)

☆

כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. ואפשר לפרש כי לחם רומז לתורה כטעם לכו לחמי בלחמי והוא מה שמצוה האדם ועומד מהר סיני, אך לא די בקיום רק תורה שבכתב, רק גם מחויבים לקיים תורה שבע"פ מה שהמציאו החכמים לעשות גדרים בכדי לשמור את התורה, זהו ג"כ פי' הי דהיינו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נגלה

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבותיה"ק עצי התמרים

על ידי מאה ברכות בכוונה זוכין ליראת שמים שלימה

ועתה ישראל מת ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אתו ולעבד את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך. שמעתי ממרן רביה"ק זי"ע שבכל התורה כתיב' ו'הקרי' יחד נדרשין, ואמר לפרש מאמר הגמ' (מנחות דף מג:) עה"פ "מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו'" אל תקרי 'מה' אלא 'מאה', שצריכין לומר בכל יום מאה ברכות ובכוונה, ואז זוכה ל'מה', היינו שיראה מה הוא מילתי זוטרתי (ברכות ל"ג:) אל תיקרי מה אלא מאה, **על ידי מאה ברכות בכוונה זוכין להיראה שלימה שיהא בניקל.**

תפארת משולם (מכתבי קודש, מכתב ח', דף תרסג)

'יראת שמים' הוא בעצמו מוכרח להיות רוצה בדבר, ומעשה שסיפר רביה"ק זי"ע מהרה"ק מזידיטשוב זי"ע

ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד. סיפר לי הרה"צ ר' לוי יצחק לייפער שליט"א מעיה"ק ירושלים ת"ו, מה ששמע מאביו הרה"ק ר' אריה לייב זצ"ל מטעמעשוואר, ומנו"כ בהר הזיתים בירושת"ו. שאביו ז"ל הביאו לפני הרב הקדוש מסאטמאר זללה"ה בהיותו ילד לברכו ביראת שמים, והשיבו: **'יראת שמים' - "הוא בעצמו מוכרח להיות רוצה בדבר".** ובאותו מעמד סיפר, שהרה"ק בעל ייטב לב מסיגעט זללה"ה היה בזידיטשוב בעת נשיאות הרה"ק ר' יצחק אייזיק זללה"ה, ובאו לפניו שני אברכים, וביקשו ממנו שיברכם שתהיה להם יראת חטא ויראת שמים, כי הרגישו בעצמם קלות ראש ר"ל, והשיב להם הרה"ק כדרכו בקודש בניגונו: **"אם האמירת 'הכל יודוך' לא תועיל לכם, אז כבר אין תקוה ח"ו".** ובעת התפילה בעת אמירת הרה"ק מזידיטשוב 'הכל יודוך' שכידוע היה אצלו בהתעוררות גדולה, הלך הרה"ק הייטב לב זללה"ה וחיפש בדוקא אחרי האברכים האלו לראותם, ולא ראה אותם, עד שחיפש בחיפוש רב **ומצאם עומדים אחורי התנור, בשפיכת דמעות כמי נהר והתעוררות תשובה רבה.**

יפה שיחתן (עמ' ס"ד)

לו, כי עליה עיקר קיום העולם כמ"ש ז"ל לא גלו ישראל אלא על שכפרו בתורה שבע"פ שנאמר על פי הברים האלה כרתי וגו', וז"ש כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, היינו תורה שבכתב, כי על כל מוצא פי ה' זה תורה שבע"פ כנ"ל, וכן הוא במדרש כי על כל מוצא פי ה' זו תלמוד, יחיה האדם, היינו שע"ז יחיה האדם כי עליה העולם עומד.

(קדושת יו"ט)

☆

לֹא בְצִדְקָתְךָ וּבְיֹשֶׁר לְבָבְךָ אַתָּה בָא לָרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ כִּי אִם בִּרְשָׁעַת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה. ויובן עפ"י המדרש עה"פ ולישמעאל שמעתיך וגו' ואת בריתי אקים את יצחק, מכאן בן הגבירה למד מבן האמה, הנה ברכתי אותו זה ישמעאל ק"ו ואת בריתי אקים את יצחק, והקשה באגרא דכלה דלמה לנו ק"ו והרי איכא הבטחת הקב"ה ליצחק, ותו כי בהבטחת השי"ת לאברהם על יצחק קאי רק כשילכו בחקות התורה, אבל לישמעאל שמעתיך אע"פ שאין בידו שום זכות, ומזה יומשך חסד וטובה לזרע יצחק שאפי' ח"ו כשלא יהי' להם זכות יושעו ע"י ק"ו מהצלחת ישמעאל וגדולתו, ובאחרית הימים האלה אם ח"ו זכות וצדקה אין לנו יש לנו טענה ותקוה להוושע ע"י כח הק"ו ע"כ, והנה ברש"י במס' סוטה כתב כי בבני ישראל ממהרין ליפרע בעוה"ז ומדקדקין אחריהם, וז"ש לא בצדקתך וביושר לבבך וגו' כי אע"פ שהיו דור באי הארץ כשרים מ"מ אפשר שיחול עליהם קטרוג כיון שישראל מדת הדין מדקדק אחריהם, כי אם ברשעת הגוים האלה, והרי אוה"ע מקבלים שפע אע"פ שרשעים הם, א"כ מגיע לנו בדין ק"ו, אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה, וז"ש ברוך תהיה מכל העמים, היינו שהברכות יגיעו לך מכח העמים שהם עומדים בגדולתן ושלותן, וא"כ מגיע גם לנו מכח ק"ו.

(דברי יואל)

הש"י יושיע אותנו אחרית כראשית אף שאין לנו זכות, רק כי נגד רשעת הגויים ודאי ראויים אנו לישועה

לֹא בְצִדְקָתְךָ וּבְיֹשֶׁר לְבָבְךָ אַתָּה בָא לָרֶשֶׁת אֶת אַרְצָם כִּי בִּרְשָׁעַת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה ה' אֱלֹקֶיךָ מוֹרִישָׁם מִפָּנֶיךָ וּלְמַעַן הָקִים אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב. פעם אחת קודם ברכת המזון אמר (רבינו הגה"ק מסאטמאר זיעוא"ר) על הכתוב לֹא בְצִדְקָתְךָ וּבְיֹשֶׁר לְבָבְךָ אַתָּה בָא לָרֶשֶׁת אֶת אַרְצָם כִּי אִם בִּרְשָׁעַת הַגּוֹיִם, ודקדק דלכאורה צריך להבין דכאן במקום דמבטיח להם הרבה טובה, מה ראה על ככה לומר להם שזהו לא בצדקתך, אשר הוא בחינת אל"י וקוץ בה, ומה איכפת לי' אם הוא בצדקתך, ואמר דהנה התורה הקדושה הוא נצחית, ואנחנו מחכים בכל יום על גאולתינו ופדות נפשינו, ומאמינים בהבטחתו ית"ש (מיכה ז טו) **כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת**, וכמו שאז היתה הישועה שלא כדרך הטבע, קרובה ישועתינו לבא שלא כדרך הטבע. והנה יכולים להתיאש ח"ו מהגאולה, באמור שבמדבר היו דור דיעה עם הרבה זכיות והיו כדאים להגאל, אשר לא כן אנחנו כי ערומים אנחנו בלא מצות, ויתיאשו ח"ו מן הגאולה, **לכן למען ידע הדור האחרון בא הכתוב ואמר והודיע "אשר לא בצדקתך אתה בא לרשת, כי אם ברשעת הגוים", וידוע דרשעת הגוים הוא עכשיו פי כמה ממה שהיו בימי צאתנו מארץ מצרים, ולכן נוכל להיות אסירי התקוה, ובצפיתינו צפינו אשר במהרה יבא מבשר טוב לגאלינו גאולה שלימה וגאולת עולם בב"א.**

תמר יפרה (הג"ה אות ק"י)

☆

מַה כָּתוּב לְמַעְלָה (סוף פרשת ואתחנן) וְשָׁמַרְתָּ אֶת הַמִּצְוָה וְכוּ' אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם, וְסָמִיךְ לֵיהּ (ריש פרשתן) וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וְשָׁמַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְכוּ'. וצ"ב הַסְּמִיכוּת שֶׁל הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה. וי"ל דהנה מודעת זאת מפי הספה"ק שצריך האדם לעשות הכנה דרכה קודם עמדו בתפילה ורק ע"י יפעול שתפילתו תהא רצויה ומקובלת לפני מלך שומע תפלה, והנה מהדברים אשר על ידם יכין האדם את נפשו לפני התפילה הוא ע"י לימוד התורה כמאמה"כ מסיר אזנו משמוע תורה גם תפילתו תועבה, וכן ידוע שהקפידו ע"ז כל הצדיקים שלא עמדו להתפלל טרם עסקו בתורה באשמורת הבוקר לפני התפילה, והנה מבואר בספה"ק דאף שעל עצם קיום המצוות ליכא שכר בהאי עלמא מ"מ על ההכנה שעושים טרם קיום המצוה איכא שכר נמי בעלמא חדין ובכן י"ל דעל עסק התורה בלבד ליכא שכר בהאי עלמא, אבל על עסק התורה לפני התפילה שמשמש גם כהכנה לתפילה ע"ז איכא שכר נמי בהאי עלמא, ונראה כי זה היא המצוות קלות שאדם דש בעקבו מה שפי' רש"י על הפסוק והיי עקב תשמעון כי היצה"ר מפתה את האדם לא לקום בבוקר והאדם אינו רואה זאת כדבר חמור, ולדרכינו אבוא לדרוש סמוכין ושמרת וכוי אשר אנכי מצוך היום לעשותם, ודרשינן היום לעשותם ומחר לקבל שכרם, כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, והיי עקב תשמעון וכנ"ל אם תעסקו בתורה בהשכמה לפני התפילה ועסק התורה הזאת משמשת נמי כהכנה לפני התפילה, ועל הכנה למצוה שפיר איכא שכר בהאי עלמא ולפיכך ושמר לך ה"א את הברית וכוי וברך פרי בטנך אף בעולם הזה.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה וגו', וברך ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבתיך וגו' (ז יב-יג). לכאורה קשה דמשמע מזה דשכר מצוה ליכא בהאי עלמא, והרי לעיל בפרשה הקודמת מסיימת בכמוב (ז יח) שכר מצוה היום לעשותם, ופירש"י היום לעשותם ולמחר לעולם הבא ליטול שכרם. אם כן מוכח מזה דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא.

ויש לומר על פי מה שכתב הרמב"ם ז"ל (הל' תשובה פ"ט ה"ח) כי כל היעודים הנאמרים בתורה נמורה אינם משלומי ממן שכרן של מצות, כי שכר מצוה הוא בעולם הבא ולא בעלמא הדין, אלא שהבטיחנו בכמוב שאם נעשה התורה בשמחה ובטובת נפש ונהגה בחכמה תמיד, אזי יסיר מאתנו כל הדברים המונעים אותנו מלעשותה, ויפניע לנו כל הטובות הממזיקות את ידינו לעשות התורה, כדי שנהיה פנוים להתחכם בתורה ולזכות על ידה לחיי העולם הבא, עכ"ל.

לכן יתכן שאמר הכמוב בפרשה הקודמת כי בזכות שיקיימו את מצות ה' יבואו על שכרן בעולם הבא, גם הכמוב לנבריהו בפרשה דנן כי גם בעולם הזה מזכה לרב טוב, אמנם הס לא יהיה עבור שכר למצותינו, רק בכדי להסיר מאתנו הדברים המונעים אותנו לעבוד אותו יתברך.

ליל שב"ק עקב תשכ"ג

אל תאמר בלבבך בהדוף ה' אלהיך אותם מלפניך לאמר בצדקתי הביאני ה' לרשת את הארץ הזאת וגו', לא בצדקתך וביושר לבבך אתה בא לרשת את ארצם כי ברשעת הגוים האלה ה' אלהיך מורישם מפניך וגו' (ט ד-ה).

ויש לעיין למה בכל הכמוב הודעה זו שלא זכו ישראל בירושת הארץ בזכות עצמם, וכי גריעותא הוא זה לישראל לרשת הארץ בזכות עצמם, עד שטרח את עצמו לשלול זאת כל כך. גם קשה קושית המפרשים למה מיעט הכמוב בצדקת אותו הדור, דהא בזמת גדולי היו כולם כשרים וצדיקים, שהרי כולם נכנסו עם יהושע לארץ.

ויש לומר לתירוץ שהקנ"ה רצה להודיעם זאת בשורה טובה, כי בחסדיו הגדולים לא הכניסם לארץ בזכות עצמם, דלמלי הכניסם מחמת צדקתם ויושר לבבם, מן לף שאותו הדור היתה זכותם מספקת לרשת את הארץ ולשבת בה, מכל מקום היה מקום לחשוש שמא בדורות הבאים יגרמו העוונות חלילה שלא יהיה זכותם מספקת להשאר בארץ, ויטרדו לגלות ממנה, אבל עתה שנכנסו לארץ רק מחמת רשעת הגוים, הלא זכות זה ישאר להם גם בדורות האחרונים, ולדברה רשעת הגוים מתרבה בכל עת לעונות ולהכעיסו בני חל מי, ובכל יום הצרות והרדיפות מתגברים ומוסיפין והולכין בעוה"ר, אם כן שפיר יש זה מעלה גדולה בזה שהכניסם לארץ עבור רשעת הגוים, כי על ידי זה יתרץ להם הקנ"ה אפו שמה, עד שיעשו תשובה וייטיבו מעשיהם.

דרשת תקיעת שופר תרצ"א, וליל ג' דחנוכה תרצ"א, ועי' דברי יואל לחנוכה ח"א אות סז מה שפי' בזה.

ובדומה לזה כתב בס' משנה שכיר (פ' עקב) וזה לשונו: לא בצדקתך וביושר לבבך אתה בא לרשת את ארצם (ט ה), שמעתי היום [ב' תצא תרצ"ג] מפי החסיד ר' אברהם גראס נ"י סופר סת"ם מקליינווארדיין בן הרב מבוקין ז"ל ששמע מפי הרב הגאון הצדיק בו"ק וכו' ר' יואל טייטעלבוים אבדק"ק קראלע שאמר דלכאורה צריך להבין מה שאמר משה איזה פעמים לישראל כי לא בצדקתך ה' אלקיך מביאך אל הארץ הזאת וגו', ולכאורה אם דור דעה כזו שהיו במדבר לא היו כדאים, איך יהיה נמצא דור אחר שיהיה כדאים לזה, ומי יהיה כדאי לביאת הארץ אם לא הם.

ואמר, דבאמת דור המדבר היו כדאים לזה גם מחמת עצמם, רק משה רבינו שהיה צופה ומביט עד סוף כל הדורות ראה והביט שהדור האחרון באמת לא יהיו כדאים לזה מחמת עצמם, וכדי שלא יתייאשו עצמם מן הגאולה אמר משה לדור המדבר אף דהיו ראוין לזה מחמת צדקתם, כי לא בצדקתך אתם באים אל הארץ כי אם ברשעת הגוים האלה, וממילא כיון דברשעת הגוים הם באים, גם אנו דור האחרון אף שאין לנו זכות מצד עצמינו לבא לארץ ישראל, על כל פנים יעשה הקב"ה עמנו ויביאנו אל הארץ מחמת רשעת הגוים, וזה נחמה גדולה לנו שלא נתייאש מן הגאולה, עכ"ל.

ופירוש זה חזר רבינו על אדמת אמעריקא בסעודה שלישית פ' שמות שנת תש"ז לפ"ק

כי יגורתי מפני האף והחמה (ט יט). יש לעיין למה המירא משה רבינו כל כך מפני האף והחמה, הלא מקרא מפורש דיבר הכתוב (משלי כח יד) מתן בסתר יכפה אף, אם כן היה לו עצה הגונה נגד האף, לחלק מתן בסתר וינגל.

אך יש לומר כי בעת ההוא כשהיו ישראל במדבר, אז לא היו לריכים כלל לקבלת צדקה, לפי שהיה לכל אחד מהם מן ובאר וכסות (נעיל ח ד, ורש"י שם), על כן המירא מפני האף והחמה.

אמנם בזמן הזה שהעניות נתרבה ויכולים להשתמש בסגולה יקרה כזו ליתן לדקה, בזאת אין לגור מפני האף והחמה.

שמן למנחה (להגה"צ ר' אשר אנשיל וויים ז"ל, אבדק"ק ס' נאדיפאלו והגליל בטרנסילבניה) **פ' עקב עמוד נט, בשם רבינו ז"ל**

וכתב שם בזה"ל: ובדרשתו עורר את העם השומעים לנתינת צדקה וגמ"ח, כי לא בכל העתים מתרחש זמן כזה אשר בנקל אפשר לקיים מצות צדקה בכל עת ובכל שעה מחמת העניות אשר גברה בעוה"ר.

ומענין הזה כדאי להביא מה שמסופר בספר מאפילה לאור גדול (עמוד 39), כי בשנים האחרונים שקודם מלחמת העולם השניה, נתרבו הפליטים במדינת אונגארן אשר ברחו לנפשם ממדינת פולין, והוצרכו אנשי מדינת אונגארן לדאוג בעבורם ולכלכל הוצאתם בכסא מטה ושולחן, ורבינו הרבה לדאוג בעבורם, ולצורך זה נסע אל כמה עיירות בכדי לקבץ מעות לצורכם, ובשנת תש"ב היה רבינו בין השאר בעיר פעסט, ועשה שם אסיפה גדולה בבית המדרש הגדול, ושם נשא דרשתו הרבה לעורר לבבות האנשים לתת מעות לצדקה בעבורם, ואמר אז בתוך הדברים, כולנו יודעים מה שמתרחש עם אחינו בני ישראל בכל המדינות אשר סביבותינו, באיזה מצב מר הם נמצאים תחת צר הצורר, ורק אנחנו נשארנו עדיין שלא נפלנו בידם, ואך השי"ת יודע עתידותינו, אמנם רק בזכות מצות צדקה אנו מקוים שנזכה להנצל מן הגזירה, כי (משלי י ב) צדקה תציל ממות. ודברים אלו עשו רושם כביר על העם, בראותם אשר התחילו להתפחד על גודל הסכנה המרחפת על ראשיהם (ויתכן כי הפירוש הנ"ל היה באמת בדרשה ההיא).

זכור לעבדיך לאברהם וליצחק וליעקב אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו (ט כז).

נראה לפרש על פי מה שכתב בשל"ה הקדוש (פ' בחקותי פרק דרך חיים) בכוונת הכתוב (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם וגו', דלכאורה קשה הא פסוק זה הוא בתחלה לישראל, ואם כן למה הפסיק בו בתוך הקללות. אלא דבאמת אף זה הוא בתוכחת מוסר, כי אינו דומה רשע בן רשע החוטא, לרשע בן צדיק שראה אביו מתנהג בחסידות ואף על פי כן חוטא, ועל זה אמר ואזכור לך את הדברית הראשונה שאתה מזרע אבות הקדושים, ובכל זאת לא הלכת בדרך טובה, עכלה"ק.

ובזה יש לפרש מאמר הכתוב (שמואל-ב ז יח) ויבא המלך דוד וישב לפני ה' ויאמר מי אנכי וגו' ומי ביתי כי הביאותני עד הלום, ופירש הרד"ק בית אבי, ולכאורה קשה לאף שהיה דוד המלך ע"ה עניו ושפל ברך, אבל איך יתכן שידבר בזלזול נגד בית אבותיו ויאמר ומי ביתי, ונפרט כי יש אביו היה מהרבנה הגדיקים שמתו בעטיו של נחש (בבא בתרא יח.). אך על פי דברי השל"ה הק' אפשר לומר, כי אמר דוד המלך ע"ה מי אנכי, ועוד יותר יקשה ומי ביתי, דכשהגני מתבונן בגור מחבבתי אבותי הקדושים, הרי תגדל עוד יותר הקושיא מי אנכי, כי מה אני נגד מעשיהם והתנהגותיהם.

וכמו כן אני יכול לומר גם עלי, כי בהתבוננתי במקור מחצבתי שהנני חוטר מגזע אבותי שהיו קדושי עליונים, אז הנני מפחד ביותר ומגדל הקושיא מי אנכי, והאיך אוכל להתדמות אף במקצת לאבותי הקדושים וליגע את שמם עלי ולהתעטר בעטרת תפארת הרבנות.

ולזה אנו מבקשים זכור לעבדיך לאברהם וליצחק וליעקב, דבכל מקום יזכור לנו הקב"ה זכות אבותינו הקדושים, ואף כי זכות זה לאברהם לגריעותא יחשב, מכל מקום מבקשים אנחנו אל תפן, פירוש שאל תפנה מאתנו לזכות אבות שלא יועיל לנו עוד, רק תביט אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתם, רלה לומר לזולת זכותם היינו גרועים עוד יותר מחמת טבעיות קשיות העם, רק מחמת זכות אבותינו הקדושים שעומדת לנו לסייענו להטיב מעלילינו, אנו עומדים בהדרגה זו על כל פנים, על כן בקשתינו שתואה שאל תפן מעלינו זכות אבותינו.

ועל כן גם אנכי בזכות אבותי הקדושים אשענה ובכח התחזק, שזכותם הגדול יעמוד לי שאזכה לנהל את קהל עדת ישורון על דרך התורה והירלה.

יום י' אדר שנת תרפ"ו לפ"ק, בעת שבא לכהן פאר בק"ק קראלי יצ"ו לישב על כסא הרבנות דשם

נַפְשֵׁנוּ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת

מהדרי ציון וירושלים
נשגר בזה ברכות מלא חפנים
קדם רב האי נאון וגדול, מבצר מעוז ומגדל
נאה דורש ונאה מקיים, בהרבצת תורה וירא שמים
המאור הגדול לממשלת התורה, מרביץ תורה בעוז ובתפארה
איש האשכולות, פה מפיק מרגליות, יום ולילה יביע אומר, דמתה לתמ"ר
נזר יופי כליל תפארת, לבית אבותיו עטרת, עומד לנס קהילתנו, על ישראל הדרתנו, בפי ישרים תהילתנו

הנאון הצדיק

אב"ד קהילתינו וויליאמסבורג

שליט"א

בנו הגדול של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

אשר בעת ביקודו בתוכינו
חיזק בדיחי שערינו, לדומם קרן קהילותינו
והקדיש זמן רב לבוא לבקד בהיכלי מוסדותינו הק' על כל אגפיה
לחזות בנועם ה' בגודל ההצלחה והסייעתא דשמיא

ובמיוחד הוסיף מחיל אל חיל

לשלוח תמיכה נכבדה

לכל העוסקים במלאכת הקודש
בתוככי מוסדותינו הק'

והנה כן יבורך בזאת הברכה, ידידינו החשוב נפתל"י אילה שלוחה,
עושה ומעשה למעננו בלונ"ח בלי קצבה והערכה

הרה"ח ר' נפתלי הירצקא שטיין הי"ו

ממקורבי ואמני כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

הוא הגבר אשר לא שבת יום ולילה לארגן את התמיכה ברוח נדיבה ומסורה

יברכם ה' מציון וראו בטוב ירושלים כל ימי חייכם, וישלם ה' פעלכם, ותהי נא ברכתינו לראשכם עטרת,
בשם כל חברי קהילותינו ומוסדותינו לתעודה ולמזכרת, בזכות מעשי הצדקה והחסד לפרט ולכלל, תתברכו
על כל צעד ושעל, וכל מילי דמיטב יושפע לכם משמי מעל, ותזכו להמשיך בפעולותיכם הכבידים מרגך
אושר ועושר והרחבת הדעת, לדומם קרנינו למעלה בכל עת, עד ביאת משיח צדקינו, ומלכינו בראשינו, אמן

החותמים ברגשי הוקרה והערכה, בשם העוסקים במלאכת הקודש אסירי התודה והברכה

הנהלת מוסדות סאטמאר בארה"ק
בני ברק – ירושלים – בית שמש

סיפורי צדיקים, גבי אזור הפסוקים
הפלאים זיו ונוגה פניקים

כל המקום אשר תדרך כף רגלכם

פעם אחת התאונן הבעש"ט הק' ז"ל מאוד, וסיפר להם שהיה איש אחד שהיה לא טוב רח"ל, ואחרי מותו לא היה לו תיקון והקב"ה ריחם על נשמתו ויצא פסק שיתגלגל בצפרדע אחת, ויהיה מונח בבאר מים בארץ רחוקה, ואם יבוא בנו של האיש הזה למקום פלוני, וישתה מי באר הזאת ויברך ברכה על המים, אז יהיה לאביו תיקון על זה, אבל זה הבן היה עני גדול ולא היה דרכו לנסוע למרחקים, לכן סיבב הקב"ה שיהיה משרת אצל עשיר אחד והעשיר נחלה וציוו לו הרופאים לנסוע למקום פלוני (ששם היה הבאר הנ"ל) לעשות שם רפואות, ונסע העשיר לשם, ולקח את המשרת (הוא בן האיש הנ"ל) עמו, פע"א הלך המשרת עם הבעה"ב לשאוף אויר צח, ופתאום נצמא המשרת למים צמאון גדול עד כלות הנפש, וזה היה מחמת שהגיע למקום הבאר שנשמת אביו מונחת שם מגולגל בהצפרדע, וחיפש המשרת באר מים לשתות ומצא הבאר הנ"ל, והלך לשתות שם ומחמת גודל צמאונו שכח ושתה בלא ברכה, ועי"ז גם אז לא היה תיקון לנשמת אביו, וע"ז התאונן הבעש"ט כל כך על הנשמה הנ"ל, שכל כך סיבב הקב"ה שיהיה לה תיקון, ולבסוף היה כמו שהיה, ומי יודע מה יהיה הסוף עם הנשמה הזאת, כן סיפר הבעש"ט הק' ז"ל, והנה איתא בספר תורת חיים: "לכם" ר"ת כ'די ל'טהרינו מ'קליפתינו מ'טומאתינו, וז"ש הכתוב כאן "כל מקום אשר תדרך כף רגלכם בו לכ"ם יהיה" היינו שתדעו שבכל מקום שאתם באים מסתמא צריכים אתם לתקן בשם איזהו תיקון כ'די ל'טהר מ'קליפה מ'טומאה, ונסבב כן משמים שתבואו למקום זה שצריכים אתם לתקן. (אמרי יהודה)

לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי

המגיד מדובנא הגיע פע"א לכפר בליל חורף עייף וייגע מטורח הדרך והגיע לבית כפרי אחד וביקש ממנו שיתן לו לאכול להשקיט רעבונו, והלה שהיה קמצן גדול השיב לו שאין לו כלום, ובלית ברירה הלך לישון, אבל מרעבון לא היה יכול לישון, והכפרי שדימה שהאורח כבר ישן הוציא סעודה דשנה ואכל ביחד עם בני ביתו, כשנפטר ממנו אמר לו המגיד מדובנא: עכשיו מתורץ לו המדרש שארבעים יום שהיה משה בשמים לא ישן, ולכאורה מהיכן למד שלא ישן משה במרום, הלא בפסוק כתיב רק לחם לא אכל ומים לא שתה, אמנם אי' בגמ' לעולם אל ישנה אדם מן המנהג שהרי משה כשעלה למרום לא אכל ולא שתה כמו שהמלאכים אינם אוכלים, אבל באמת מהיכן ידע שלא יאכלו, דילמא בשעה שהיה ישן אז אכלו המלאכים כמו אתה, ולכן מוכח מזה שלא ישן ג"כ וממילא ראה שלא אכלו.

מה ה' אלוקיך שואל מעמך

פעם אחת בא הרה"ק מסאדיגורא זי"ע אל הקלויז להתפלל תפילת שחרית, ונתן הטלית על כתיפו כמנהגו הק' והלך אנה ואנה ופנה אל המקום שעמדו כמה חסידים ומדברים ענייני חסידות, ואמר להם: אני אומר שצריך כל אחד ליזהר שלא לשכוח לעולם את הארבע פעמים "מה", דהיינו "מה אדיר שמך בכל הארץ, מה אנוש כי תזכרנו, מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה", והמשיל משל למה הדבר דומה למלך גדול שהיה בדרך ופגע ברועה אחד על השדה, וביקש ממנו המלך שיושיט לו גחלת מאש, לעשן המקטורת שלו, ובעד זה הבטיח לו מתנה גדולה מאוד, והרועה הכסיל לא פנה אל המלך ולא מלא בקשתו, הבה נתבונן עד כמה גדלה אולת וכסילות הרועה הזה, שלא שם על לב מי הוא המבקש - מלך גדול ורם, ומי הוא המתבקש - אדם שפל, מה הוא מבקש - דבר קטן וקל לתת, ומה שכר ישיג - גדולה וכבוד כיד המלך, הנמשל הוא מי הוא המבקש - "מה אדיר שמך בכל הארץ", ומי הוא המתבקש - אדם קרוץ מחומר "מה אנוש כי תזכרנו", מה הוא מבקש - "מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה", ומה שכר ישיג - "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך".

לשון חכמים

לשון חכמים צדק ומישרים, בדרך צחות ומליצה נאמרים

והיה עקב תשמעון. שמעתי מכאדמו"ר מוהרי"י (מלובלין) **זצלה"ה**, פירוש 'והיה' לשון שמחה (ב"ר מב, ג), ו'**עקב**' לשון סוף, היינו שמחה שהיא בחינת עקב שאינה של מצוה כל כך, אעפ"כ יכול אתה לשמוח, כדי ש'**תשמעון את המשפטים האלה**', וכדאיתא בגמרא (שבת ל:) רבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא.

אור לשמים

בהפטרת עקב, מדוע באתי ואין איש (ישעיה נ, ב). **נראה לפרש בדרך צחות**, דהנה בגמ' ברכות (ו' ע"ב) דרש פסוק זה על בית הכנסת, שהקב"ה בא לבית הכנסת ולא מוצא שם איש. ונראה דהנה בימינו רח"ל באים לביהמ"ד ומשוחחים בעת התפילה, והנה איתא בגמ' (קידושין מט:) **עשרה קבים שיחה ירדו לעולם, תשעה נטלו נשים** וכו', הרי דטבע הנשים לשוח ואין זה טבעם של אנשים. **וכשהקב"ה בא לביהכ"נ ומוצא שהמתפללים משוחחין בדברי חולין, מיד אומר מדוע באתי ואין איש, דאין אלו אנשים אלא נשים.**

דברי אש

קהל
יטב לב
ד'סאטמאר

נתייסדה ע"י כ"ק האדמו"ר הגה"ק
מהרי"ם מ"ב זצוקללה"ה

בני ברק

מנשיאות
כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק
שליט"א

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

סימן טוב ומזל טוב יהא לנו ולכל ישראל אמן

קול צהלה ורינה, שפתותינו תרננה
נברך לאלוקינו, שהשמחה במעונינו, עת הזמיר הגיע בגבולינו

ובהדרת קודש ובאותות כבוד ואהבה, נשגר בזה ברכת מזלא טב"א, אל מול פני הדרת גאון מאורינו ומאליפנו, המסור מריחוק מקום וקירוב הלב למעננו, שר התורה והיראה, לוחם מלחמת ה' בעוז ובגבורה, משריש בלבות רבבות אלפי ישראל מסוף העולם ועד סופו השיטה הברורה, מלהיב לבבות בני ישראל בדברים אהובים, היורות זיקים ושביבים, חסידא ופרישא, בוצינא קדישא, נהורא נפישא

כבוד קדושת מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל אירוסי נכדו למז"ט ובשעטו"מ

החתן הרב יואל טייטלבוים שליט"א

בן בנו הגה"צ רבי חיים צבי טייטלבוים שליט"א

רב ביהמ"ד עצי חיים סיגוט וויליאמסבורג יע"א

ומצלאין אנו לחיי מלכא מרנא ורבנא, יזכהו השי"ת לנהל את עדת מי מנה, מתוך נחת והרחבת הדעת, על מי מנוחות ינהלינו ובמעגלי צדק ינחינו, ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה מכל יו"ח במדה גדושה, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, עדי נזכה במהרה לרגלי מבשר צדק משמיע ישועה, ומלכינו מרן שליט"א בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

המברכים בקידה חמש מאות

הנהלת הקהילה

ובכן צדיקים יראו וישמחו
וישרים יעלוזו וחסידים ברינה יגילו

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כפתור ופרח משוקדים

ואהבך וברכך והרבך וכו' ברוך תהיה מכל העמים לא יהי' בך עקר ועקרה. וי"ל עפ"מ דאיתא בגמ' שלכך היתה רבקה עקרה כדי שלא יאמרו ברכותינו עשתה פירות שהרי לבן בירך אותה אחותינו את היי לאלפי רבבה, נמצא לפי"ז שאם הרשע מברך לאחד אז נהפך לקללה כדי שלא יאמר ברכותינו עשתה פירות, אמנם זה דווקא אם הקב"ה לא בירך את אותו תחילה, אבל אם הקב"ה בירך אותו מקודם אז אע"פ שבירך אותו רשע אח"כ מ"מ לברכה נחשב, מפני שיאמרו שברכתו של הקב"ה פעל זאת, וז"ש ואהבך וברכ"ך ר"ל שהקב"ה יתן לך ברכה, ואז אע"פ שברוך תהיה מכל העמים שהעמים יברכו אותך מ"מ לא יהיה בך עקר ועקרה כנ"ל שמשום ברכתו של לבן הרשע הי' רבקה עקרה. ובזה יל"פ כוונת רש"י בפרשת בלק עה"פ לא תלך עמהם לא תאור את העם א"ל א"כ אברכם א"ל אינם זקוקים לברכתיך כי ברוך הוא, והוא תמוה. אמנם לדברינו יובן שכוונתו הי' שע"י ברכתו יגרום קללה כדי שלא יאמרו ברכתו גרמה ע"ז השיב לו הקב"ה דבישראל לא שייך כן "כי ברוך הוא" כבר מהקב"ה ולכן לא תוכל להזיק אותם בברכתך.

(דברי מהרי"א)

☆

ברוך תהיה מכל העמים לא יהי' בך עקר ועקרה והסיר ה' ממך כל חולי. ונל"פ כי הנה אי אפשר לאומה בלא שיהי' בה עקר או עקרה כי בני במזלא תלי' מילתא, אכן כשהקב"ה רוצה להיטיב עם אומה מהאומות, אז מזמין העקרים להעקרות זה עם זה, כדי שלא יתבטלו ב' משפחות מפרי' ורבי', שאם יקח העקר אשה הגונה, והעקרה תקח גם איש הגון, נמצא מתבטלות ב' המשפחות ע"כ טוב שיזדמנו העקר עם העקרה, ווה באוה"ע, אבל בישראל הוא להיפך כי השי"ת מסיר מהם כל חולי ואף אם הוא והיא עקרים בתולדה מ"מ ע"י זכותם משתנה המזל, א"כ לעולם טוב למעט בניסא שלא ינוכה הרבה מזכיותיהם, ע"כ הקב"ה מזמין להעקר אשה שאינו עקרה ולעקרה איש שאינו עקר שלא יצטרכו לנס כפול, נמצא ברכותן של ישראל היפך מברכת האומות, וזה ברוך תהי' מכל העמים, ומה היא, לא יהי' בך עקר ועקרה מזומנים יחד שזהו ברכותן של אומות העולם, אבל אתה, לא יזדמנו לך, והטעם, כי והסיר ה' ממך כל חולי וסופן להתרפאות וא"כ טוב יותר שלא יזדמנו זה לזה, וכנ"ל.

(חתם סופר)

☆

למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ. רז"ל דרשו על הפסוק וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים אחרי יהושע, ימים האריכו שנים לא האריכו פי' שכלו ימיהם בטוב דחשיב אריכות ימים אבל שנים לא האריכו על שלא הספידוהו כראוי, והנה לפי דרשתם זו יקשה כאן דכתיב למען ירבו ימיכם ולא כתיב ושנותיכם. ונראה דכאן היא הבטחה אחרת דהנה בעין המרגלים נגזר עליהם בתורה עיכוב מתנת ארץ ישראל ארבעים שנה, יום לשנה והנה קי"ל דמדה טובה מרובה ממדת פורענות חמש מאות פעם, ולפי זה כיון שבמדת פורענות נענשו דור המדבר יום לשנה, ונתעכבה מתנת הארץ בחטאם בעל כל יום מהחטא שנה ממילא בעד כל יום שעושים מצות מגיע השכר בעדן ירושת הארץ ת"ק שנה. וזהו שנאמר למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ ר"ל על כל יום יתן לכם ריבוי יתירה כימי האבות שהיו ת"ק שנה. (אברהם קע"ה, יצחק ק"פ, ויעקב קמ"ז).

(אגרא דפרקא)

דורש טוב

ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך. איתא בגמרא (ברכות כ:) "אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבש"ע, כתוב בתורתך 'אשר לא ישא פנים' ואתה נושא פנים לישראל, דכתיב 'ישא ה' פניו אליך'. אמר להם הקב"ה: והיאך לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה 'ואכלת ושבעת וברכת', והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה". **ולאחורה קשה, דממה נפשך**, אם מגיע להם שכר בשביל זה, א"כ אין זו נשיאות פנים, ואם באמת אין מגיע להם שכר, עדיין תמיהת מלאכי השרת במקומה עומדת.

וי"ל, דהנה איך מותר לברך אחר אכילת כזית, והלא בתורה כתיב "ואכלת ושבעת וברכת", ואם אין אוכלין כדי שביעה הרי זו ברכה לבטלה, ועוברין על לאו ד"לא תשא". **אך התי' הוא** היות והקב"ה מסר את התורה לחכמים, תורה שבע"פ, א"כ הכל תלוי כפי אשר יפרשו הם את התורה, ואם הם אמרו לברך על כזית, הרי זה ממילא בכלל חיוב דאורייתא.

והנה, ידוע שהקב"ה שומר משמרתה של תורה, ומקיים כל המצוות כביכול ובכללן גם הלאו ד"לא תסור", וממילא מקיים גם מצות דרבנן, וא"כ כל מה שהצדיק גוזר הוא בכלל מצות דרבנן, והקב"ה חייב לקיימה, וממילא כאשר הצדיקים גוזרים שהקב"ה ישא להם פנים לישראל ולהשפיע להם טובות, ודאי הוא שמקיים את דבריהם.

וזהו שאמר להם הקב"ה למלאכי השרת: 'והיאך לא אשא פנים לישראל', והלא הם מדקדקים על עצמם מכח מצות חכמים לברך אפילו על כזית, ואם כן על כרחך צריך לומר שכל דברי חכמים הם כעין דאורייתא, והם בכלל הלאו ד"לא תסור", אם כן גם אני מחויב לישא להם פנים ולקיים דברי הצדיקים להשפיע לישראל רב ברכות לפנים משורת הדין.

טללי אורות - בשם הרה"ק מהר"ש מבאבוב זצ"ל

ארבעה פירושים בתיבת 'עקב'

וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְשָׁמַר ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ: (פרק ז פסוק יב)

טעם עקב [פירוש 'עקב'] כמו בעבור [שבעבור שתשמעו את המשפטים, ושמר ה"א לך את הברית ואת החסד]. וכן עקב קול תמע מברכם בקולי (בראשית כו ה) [בעבור ששמע].

וכתב רמ"י שם המלות הקלות שלמם שם בעקביו תשמעון ישמור לך שם הכתוב [פירוש 'עקב', מלשון עקב הרגל, והכוונה על מצות קלות שאדם דש בעקביו]. והזכיר הכתוב המשפטים [שלכאורה הרי יש עוד מצות קלות]. לומי יזהיר במשפטים הקלים כדיני ממונות שלא יבוז לותם.

והמפרשים [אבן עזרא, רד"ק] למדו כי טעם [פירוש] "עקב" שכר בלחרית [העקב הוא בסוף קומת האדם, וזה מרמז שהשכר על המצוות יהיו בסוף]. וכן בשמרם עקב לי (תהלים יט יב), ילמד והיה לחרית תשמעון המשפטים ותשמרו לותם שישמר השם לך לת הבריח והחסד ולהבך [פירוש, שהשכר שתקבלו באחרית על שמיעת וקיום המצות, יהיה שישמור לך ה' את הברית ואת החסד]. ונכון הוא כי יקרלו בלשון הקדש תחלת כל דבר בלשון "לשם" וכו', וכן יקרלו לחרית כל דבר 'עקב'. כי הלשון יתפוס למיונו בלשם, והלשם תחלה, והעקב בו לחרית וסוף, וכו'.

ולונקלוס תרגם חלף [תמורת] כמו חלף עבודתכם (בראשית לא מא) עקלו לשון סבוב, נגזר מן 'והיה העקוב למישור (ישעיה מ ד), הלך המעוות והמעוקל ההולך סביב סביב, וכו'. ילמד, והיה סבת שמעכם המשפטים ועשותכם לותם, שישמור השם לכם בריתו. ויפה פירש.... והזכיר 'המשפטים התלה' [לפי התרגום למה נקט דוקא משפטים] להזהיר מלד במשפטים [המשפטים והעונשים], כי לא יהיה עם רב כלו נזהר במלות כלן שלא יחטלו בהן כלל רק במשפטים יעמידו התורה כמו שנמצר בהן (בראשית כא כא) וכל ישרלל ישמעו וירלו. וכו'.

תמלית הסיטות	עקב	משפטים	הפירוש
רש"י	מלות קלות שלמם לך בעקביו	משפטים הקלים כדיני ממונות, שלא יבוז לותם	שלם ישמרו המלות הקלות, שלמם לך בעקביו, כדיני ממונות, ושמר ה"א לך לת הבריח ולת החסד
לבן עזרא	'בסוף' [כמו העקב בסוף גופו של לדם]	כל משפטי התורה	שלכר המלות שיהיה בלחרונה, שישמור לך ה"א לת הבריח ולת החסד
תרגום	'תמורת'	המשפטים והעונשים שבתורה	שסיבת שמירת התורה היא ע"י המשפטים, שיש עונשים למעניתים העוברים על דברי התורה
רבינו	'בעבור'	כל משפטי התורה	שבעבור שתשמעו לת המשפטים, ושמר ה"א לך לת הבריח ולת החסד

החילוק בין 'חלי' ל'מדוי'. ולמה בחלי כתיב 'והסיר', ובמדוי כתיב 'לא ישימם'

וְהֵסִיר ה' מִמְּךָ כָּל חֹלִי וְכָל מַדְוֵי מִצְרַיִם הָרָעִים אֲשֶׁר יָדַעְתָּ לֹא יְשִׂימָם בָּךְ וּנְתָנָם בְּכָל שֹׂנְאֶיךָ: (פרק ז פסוק טו)

והסיר ה' ממך כל חלי[א]. הנהוג לכוס כעולם[ב], והזכיר וכל מדוי מצרים הרעים[ג], להבטיח ונתנם בכל שונאיך [אכן אינו צריך להבטיח שלא ישים בך, ועיקר כוונת הכתוב לומר 'ונתנם בכל שונאיך']. **מו שיכמוז כי כעשותם המשפטים ינגלו מהם, ומם לם יעשו מותם יכוחו עליהם כמשך כמו על המלריס. כמשך ממר כתוכמות** (להלן כח ס) **'והשיב בך את כח מדוה מלריס משר יגרת מפניהם'** [ולפי"ז כוונת הכתוב לומר שאם לא תשמעו יביא עליכם את מדוי מצרים], **וככר פרשתי זה כסדר ויהי כשלח** (שמות טו כו).

שני פירושים 'בויענך וירעבך'

וַיְעַנְּךָ וַיַּרְעִבֶךָ וַיַּאֲכִלְךָ אֶת הַמָּן אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִעֲךָ כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי ה' יִחְיֶה הָאָדָם: (פרק ח פסוק ג)

(ב) **וזכרת את כל הדרך וגו' ... וככר פירשתי כפרשת המן** (שמות טז ד) **טעם 'למען ענותך לנסותך להעת מת משך כלככך התשמור מלותיו מם לם', כי** [והליכתם במדבר] **היה נסיון גדול להם, שלם ידעו עלה לנפשם, ויכנסו כמלכר הגדול לם מקום לחם, ומין כיצד כלוס מן המן. מכל ילד לכר יום כיומו, ומם השמש ונמם, וירעבו מליו ממש** [ולפי פירוש זה שני הנסיונות מיירי מאותו תקופה, 'ויענך' היינו עצם הליכה במדבר, 'וירעבך', היינו בשעה שהיה להם המן, לא נשאר בידם מאומה מיום ליום, והיו רעבין להמן מאוד]. **וכל זה עשו לשמור מלות השם יתכרך כמשך ילוס. והשם יתכרך היה יכול להוליכם כדרך הערים משך סכיכותיהם** [ועי"ז לא היה להם לנסיון כה קשה, כי במקום המצויים בני אדם אינו מקום סכנה, וכן יש שם לחם ומים], **משל הכיצד נעשין הזה, כי ממנו יודע שיעמדו מלותיו לעולם.**

(ג) ... ויתכן לפרש כי 'ויענך וירעבך ויאכלך מת המן', ענינים שונים [שויענך וירעבך היו שני נסיונות נפרדים, בזמנם שונים], **יממר כי ענה לותן כלכתך כמלכר מרכעים שנה, כענין 'ענה כדרך כחי קלר ימי'** (תהלים קב כד). **וירעבך, מתחילה** [קודם שנתן להם המן], **כמו שממרו 'להמית מת כל הקהל הזה כרעב', ומחרי כן המכילך מת המן וכו'**[ד] [ולפי זה 'ויענך' הכוונה על עצם הליכה במדבר, 'וירעבך', קאי על התקופה של קודם ירידת המן]. **וזה עולה כדרך הפשט, משל הענין הרמשון הוא ממת ונכון[ה].**

מעשה חש"ב

א. כוונת רבינו לדקדק מדוע באומרו 'בכל חלי' כתיב 'והסיר', דהיינו שיבואו עליך רק שהקב"ה יסירם. ובאומרו 'וכל מדוי מצרים', כתיב 'לא ישימם בך', דהיינו שבכלל לא ישים אותם ה' בך.

ב. **רבינו מפרש ההבדל בין תיבת 'חלי' לתיבת 'מדוי',** כי 'חלי' הוא מחלה 'הנהוג לבא בעולם' בדרך הטבע, ואינו בא כעונש. 'ומדוי מצרים', היינו **מחלה** שלא כדרך הטבע כמו שעשה במצרים. ולפי זה מיושב היטב דיוקים הנ"ל, דבמחלות הבאים מצד הטבע כתיב 'והסיר', שהרי באים מעצמם, ובישר להם הקב"ה שיסירם מהם, אבל המחלות הבאים שלא כדרך הטבע רק בתורת עונש, ע"ז אמר 'לא ישימם בך', שהבטיחם הקב"ה שלא ישימם עליך כלל.

ג. כוונתו להקשות דאחרי שהבטיח הקב"ה שיסיר אפילו המחלות המצויים בדרך הטבע, א"כ למה הוצרך לומר שלא ישים את 'מדוי מצרים, וע"ז משיב ב' תירוצים הנ"ל.

ד. הנפ"מ בין ב' הפירושים. א. לפי הפירוש הראשון, 'ויענך' 'וירעבך' תרוויהו קאי על הארבעים שנה שהלכו במדבר ואכלו את המן, כי 'ויענך' בהליכך במדבר הגדול לא מקום לחם. 'וירעבך', בשעה שהאכיל אותם המן שלא נותר בידם מאומה מיום ליום, וגם באותו היום היו רעבין לו מאוד. ולפי הפירוש השני, 'ויענך' קאי על ארבעים שנה שהוליכם במדבר הגדול לא מקום לחם, 'וירעבך' קאי על התקופה שקודם לירידת המן, שאז רעבו ללחם, עד ששלח להם את המן.

ב. אם אכילת המן היה נחשב לעינוי, דלפי אופן הראשון היה בו עינוי, שהרי לא נותר להם מאומה מיום ליום. ולפי דרך השני לא היה עינוי.

ה. פירוש הראשון נראה עיקר, כי בפשטות המקרא משמע דתרוויהו היו בתקופת אחת, ואכן לפירוש הראשון 'ויענך וירעבך' תרוויהו קאי על אותו תקופה, על ארבעים שנה שנדדו במדבר. אבל לפי פירוש הב' 'ויענך' קאי על הארבעים שנה, 'וירעבך', קאי רק על קודם שירד המן, ולא מסתבר לומר דהפסוק מדבר משני תקופות שונות.

כמה פרשיות של תפילין הי' לבני ישראל במדבר (ב)

מאת: הרב שלמה שבתי קעסטנבוים, חבר המערכת

בפרשת ואתחנן אנו קוראים את פרשה ראשונה של קריאת שמע 'שמע', וכן בפרשתן פ' עקב עוד ניתוסף פרשה שני' של קריאת שמע 'והיה עם שמוע', ולפי זה נמצא דעד עכשיו כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הי' להן רק שתי פרשיות של 'קדש' 'והיה כי יביאך' ויש לעיין בדבר האיך הניחו ישראל תפילין במדבר, ועוד יש לעיין אם כשהניחו תפילין האי הניחו תפילין דרש"י או ר"ת.

בספר 'שפתי צדיק' [מהגה"צ ר' פנחס מנחם אלעזר יוסטמן ז"ל אבד"ק פילץ] פ' בא (אות ע"ט) כתב לדון אי הי' מותר להם להניח השני פרשיות אשר עדיין לא נצטוו ע"ז משום לאו דבל תוסיף, וזל"ק: "יל"ע מה הי' טרם שניתנו ב' פרשיות אלו אם עשו רק ב' פרשיות בתפילין כעין שהי' מצות מילה בלי פריעה זמן רב, אך בלי ספק אותן שקיימו כל התוה"ק טרם שניתנה קיימו גם פריעה, **אבל כאן שייך בל תוסיף כ"ז שלא נצטוו על הב' פרשיות השניים כמו עתה אם נוסיף עוד פרשה עובר בב"ת ואפשר מה שעתיד להיות לא שייך בל תוסיף**", עי"ש. אולם כבר ביארנו בשבוע העבר בשם המבי"ט דהניחו כל ד' פרשיות של תפילין אע"ג דעדיין לא נצטוו.

ובסידור 'אוצר תפילות' בסדר ההושענות (כהושעת אלים בלוד עמך) ביאור בשם הגה"ק 'מהרי"ל דיסקין' ז"ל על מה שאמרינן שם בפיוט התפילה **כהושעת טבועים בצל גזרים, יקרך עמם מעבירים**: דהיינו תפילין שנקראו יקר כמו שדרשו ויקר אלו תפילין, שבזכות מצות תפילין שהלכו בהם ישראל בשעת עברם את הים ניצלו ונושעו מלהיטבע בצל גזריו, וכתב שם: שתיכף אחר שגמרו ישראל לאכול פסחיהם במצרים בליל ט"ו נשאר להם זמן רב עד שעת יציאתן בבוקר, אז אמר להם משה פרשת קדש לי והיה כי יביאך והזהירם על מצות תפילין והיה לאות על ידכה ולטוטפות בין עיניך, והם הלכו תיכף ועשו להם תפילין מעורות פסחים וגידיהם ומאז והלאה היו הולכין מוכתרין בתפיליהן כל זמן מצוותן, עי"ש.

כעין זה כ' ב'מהרי"ל דיסקין' פרשת קרח, וז"ל: "ומציצית התחיל לקנטר, ומה דלא סידר כאן ג"כ פ' מזוזה כמו שפירש"י ששאלו בית מלא ספרים עי"ש, כיון דהוא דבר ישן עד למאוד כמו שפירשנו מכבר דמצות תפילין ומזוזה נאמרו להם כשהיו עדיין במצרים היינו בעת שהזהירם על הקרבן פסח וביום י"ד ניסן אמר להם הפ' קדש וכי יביאך וקי"ל דפסח מצרים היו מותרים במלאכה **ומיד אחר אכילת ק"פ עשה לו כ"א תפילין** וזהו פ' ג"כ מה שכתוב בהושענות טבועים בצל גזרים יקרך עמם מעבירים פי' יקר זה תפילין כדאיתא במגילה", עי"ש. ומבואר דתיכף הניחו תפילין כשעדיין היו במצרים עם השני פרשיות שהי' כבר בידם.

וה'מלבי"ם' בספרו 'ארצות החיים' סי' ל' (בארץ יהודה), ובספרו על התורה (פרשת בא, התורה והמצוה אות קט"ז) תלה שאלה זו בפלוגתת רבי יוחנן וריש לקיש במסכת גיטין (ס:) אי תורה מגילה ניתנה או דתורה חתומה ניתנה, דאי מגילה ניתנה אפשר דהי' להם הב' פרשיות, אבל אי תורה חתומה ניתנה דהיינו

דכשנגמרה כל התורה, א"כ לא הי' להם שום פרשיות, עי"ש.

וכבר העירו דלכאורה הא איבעיא לן במס' מו"ק (טו.) אי מנודה מותר להניח תפילין, וא"כ ראוי לעיין מכיון דבני ישראל הי' מנודים במדבר איך הניחו תפילין, ובספר 'כסף נבחר' פ' שלח דן בזה, וכתב דלכאורה לא הניחו תפילין במדבר מחמת היותם בנידוי, וכן מבואר בספר 'צפנת פענח' פ' ברכה על הפסוק 'ואשר חרב גאותיך', ובספרי (דברים לג, כט) א"ל הקב"ה משה עתיד אני ליתן להם לישראל אותו זיין **שניטל מהם בחורב** וכו', בשבועה נשבעתי שעתיד אני להחזירו להם וכו', וביאר שם באופן פלא דהיינו תפילין שכתב להם משה רבינו, תפילין של יד ושל ראש הוא זיינן של ישראל כדכ' וראו כל עמי הארץ וגו', וכשהיו בנידוי ניטלה מהם, ועתיד הקב"ה להחזירה, עי"ש.

ועי' בספר 'תורה שלימה' (שמות לג, יא) שמביא מדרש וז"ל: "ולא שתו איש עדיו עליו, עדיו זו תפילין מכאן שהאבל פטור מן התפילין, הורד עדיך שיחלצו את התפילין, כיון שטעו בעבודה זרה", עי"ש. ומבואר שעכ"פ מתחילת הארבעים שנה הניחו תפילין במדבר, ואח"כ הסירו את התפילין.

אולם ראוי לציין מה שכבר העיר ב'מגדים חדשים' דלהלכה נקטינן (יו"ד סי' של"ד בש"ך סקי"ב, ובמשנ"ב סי' לח סקל"ח) דמנודה מותר להניח תפילין.

ומתאמרא בשם מרן הדברי חיים ז"ל ששאל אותו א' את שאלה זו, איזה תפילין הניחו אנשי דור המדבר, והשיב תחילה שהניחו שני זוגות, ואח"כ שם ראשו לאחוריו כדרכו בקודש וישב כך כשעתיים בדביקות מופשט ונתעורר ואמר: "אנשי דור המדבר הניחו תפילין דרבינו תם כי שורש נשמתם חוצבה מאותו מקום שצריך להניח תפילין דר"ת".

ויש מי שאומרים על השאלה הידוע 'האיך אפשר להיות מחלוקה בין רש"י ור"ת בהנחת פרשיות הא מעולם היו מניחין תפילין, ומסורה בידם בענין זה מעולם לא נפסקה?

וכתבו ע"ז דבימי משה רבינו לא קיימו ישראל מצות תפילין רק נצטוו עליהם והודיעם צורתם ותוארם, דכיון שלא הי' להם כל ד' פרשיות לא הניחו תפילין, ולפני הסתלקות משה רבינו הודיע להם עוד ב' פרשיות ואיך להניח התפילין בהבתים, אולא לא קיימו בפועל עד אחרי מות משה, כי מר"ח שבט עד ז' אדר לא יספיק כלל בשום אופן לעבוד העוורות ולתקון הדפוסים, ובפרט דבכל יום היו נקבצים לשמוע מפי של משה רבינו תורה, ואך בימי אבלו כשבאו לעמוד על ענין התפילין, **כיון שנשתכח ג' מאות הלכות בימי אבלו של משה היו משתכח נמי הסדר של הפרשיות ונפלה מחלוקת ביניהם עד ימי רש"י**. וב'בן איש חי' פרשת וירא (כ"א) ביאר שם: "דמרן האריז"ל בקבלה מפי אליהו זכור לטוב גילה ששני הסברות אמת וצריך למעבד תרווייהו **ומימות משרע"ה ועד הגאונים היו מניחים ב' זוגות**" וכו', עי"ש.

ובספר הק' 'אמונת חכמים' כתב דבר פלא (פרק ל) "שמלבד הטעם המפורסם יש עוד טעם אחר עמוק ונעלם, ומעתה הורה משה להמון בני ישראל שצריך לעשות התפילין ולשרידים אשר ה' קורא, למד בצנעא הטעם הנסתר וממנו ידעו ביחוד שמי שירצה להיות מן המהדרים לא יספיק לו בתפילין הידועים, אלא יעשה לו עוד תפילין אחרים ויכוין בהם אל דבר נעלם, ואחרי שהורקנו מכלי אל כלי וגלינו בארבע רוחות העולם מי שרצה לכתוב תפילין ראה את התפילין שקדמוהו, ומי שמצא תפילין ד'הוויות אהדדי' עשה כמוהו ופירש הסוגיא כך, ומי שמצא תפילין ד'קדש והיה שמע והיה' עשה כמוהו ופירש הסוגיא כך, והמופלאים בחכמה הכינו שני זוגות, אמת הוא שנחלקו 'איזה לחיוב ואיזה למצוה מן המובחר', כי כל א' חשב שהתפילין כמנהג מקומו הם לחיוב ופירש כך הסוגיא והאחרים למצוה מן המובחר", עי"ש באריכות. עכ"פ מבואר שעיקר מחלוקת רש"י ור"ת אינו להניח רק חד סדר של תפילין, רק איזה העיקר ואיזה המצוה מן המבוחר. ובספר 'דברי ישראל' [מהגאון ר' ישראל ווועלץ ז"ל (סימן כ"ב) הביא תשובת מהרש"ג לו שהעתיק דברי אמונת חכמים הנ"ל, וכתב המהרש"ג על דבריו, דדבריו הם קילורין לעינים.

חוקים להורותם
הלכות דינים, מפסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים ופעמים שונים
נו"נ ע"י הרב הגאון דומ"ץ דקהילתינו שליט"א

דיני ברכות המצויים בימות הקיץ

~ ברכה אחרונה בשתיה ~

שתיה קרה - ברד (סלא"ש)

השותה שתיה קרה או ברד (סלא"ש) ואין ביכלתו לשתותו בבת אחת אלא מעט מעט מחמת קרירותו, נכון להניח שיעור רביעית שיוכל לשתות בבת אחת, ותלוי במנהגים בשתיה חמה.

כידוע מנהגים בשתיה חמה האם מברכים ברכה אחרונה כששותים מעט, ואנשי מעשה נוהגים כנ"ל, ויש מברכים בכל ענין, ועי' בדינים אלו בסי' ר"י סעי' א', ובאחרונים ובפוסקים שם.

שתיה מרובה

השותים הרבה בימים החמים מחמת ריבוי החום, אם מפסיקים בשהייה זמן מה בין כוס לכוס, נכון לברך ברכה אחרונה מיד אחר כל שתיה אם שתה שיעור רביעית בבת אחת.

דאם ישהה מלברך עד שישתה עוד, הריהו הוא נכנס בספק האם הברכה האחרונה תפטור את השתיה הראשונה, דכיון דאחר ששתה כוס אחד הוא נעשה צמא מחדש מחמת ריבוי החום, הרי זה כעבר שיעור עיכול, ואינו מועיל הברכה האחרונה על שתיה זו.

שיעור שתיה לברכה אחרונה

שיעור רביעית לחייב ברכה אחרונה מנהג העולם, שהיא 86 סמ"ק [בגימטריא "כוס"], שהיא כשליש מכמות של כוס רגילה [כוס מזכוכית ששותים בה קאווע], וכחצי מכוס חד פעמי [פלעסטיק גלא"ז].

זהו לדעת הפוסקים שלא נתקטנו הביצים, ושיעור רביעית הוא 75 סמ"ק – מ"ל, ולהגר"ח נאה שיעורו הוא 86 סמ"ק, והוא פחות קצת מג' אינטש', ולדעת הפוסקים (נוב"י, חזו"א) המחמירים שנקטו שנתקטנו הביצים, שיעור רביעית הוא 150 סמ"ק - מ"ל.

~ ברכה אחרונה באייסע"ס, אייז קריע"ם, איגלו ~

אייסע"ס, אייז קריעם [קרטיב, גלידה]

אייסע"ס, אייז קרעים [קרטיב, מאכל קרח הנעשה ממים, או גלידה שנעשית מתערובות מאכלים], שבתחילת האכילה הם קרושים ונימוחים בעת אכילתם, אם אוכלם ובולעם בלעיסה, נחשבים אוכל ושיעורם בכזית. (פשוט הוא דזה נחשב אכילה וכל שכן הוא ממוצץ המשקה כדלהלן).

ואם נמוחים בפה ובולעם בדרך שתיה יש שסוברים דדינו גם כן כאוכל בכזית.

שו"ת מנח"י (ח"ב סי' ק"י), ומצדד ג' טעמים לחייבו בכזית א) דמביא שי' הפר"ח (בספרו מים חיים סי' ז) דהמוצץ פירות מברך עליו כברכת הפרי ושיעורו בכזית, וזה נחשב כמוצץ פירות, ב) דיש פוסקים דגם בשתיה השיעור בכזית, ג) דדילמא כזית שנימוח נעשה לרביעית, וכן מובא תשובה מהקה"י (מובא בס' פני השולחן עמ' רצ שהעתיק מס' מקור הברכה שתשו' זו נשלח אליו) דדינו כאוכל וז"ל נסתפק מה דין חלב קרוש, וכן מיני מרקחת רכים, וכן מים עם מי פירות קפואים הנקרא עסקימא [קרטיב] וכיו"ב שנותנים לפה בדרך אכילה, והם נימוחים בפיו ונעשים משקין ובולעם דרך שתיה,,, אי אזלינן בתר התחלה ושיעורו בכזית כאוכלים או בתר הסוף שהם משקין, והנה זה מבואר דחלב קרוש חשיב כאוכל, דתנן (רפ"ג דטהרות) הרוטב והגריסין והחלב שקרשו, הרי אלו שניים [כדין אוכלים ולא כמשקין שהם תחילה לעולם],,, וגם שאר פירות שנקרשו ונעשו כפור וגליד, נראה שדינו כאוכל לענין ברכה, דכל שנקרש ונעשה גוש נחשב אוכל, ועי' מ"א (סי' קנ"ח סק"ז) בשם הרדב"ז לענין דבש קרוש,,, ובפשוטו נראה דכל שאוכלו כשהוא גוש, דינו כאוכל ולא כמשקה לענין שיעור ברכה אחרונה, וכן מרקחת רכה נראה דשחיב כאוכל, כל שאינו צלול כ"כ עד שניגר ונשפך כמים,,, וכיון דכל הני חשיבי אוכל, נראה דגם כשנימוחו בפיו כמשקה, דינם כאוכל כמו חתיכת צוקר

דחשיב אוכל אע"פ שנימוח בפיו, וכן תפס החת"ס בפשיטות (שו"ת סי' מ"ז) דצוקר שנתנו בפיו למתק השתי' חשיב אוכל [דמסתפק האם צריך לברך על הצוקר ששותה למתק הקפה, דהקפה נטפל להיין מדין יין פוטר, והצוקר להקפה, ומבואר דהצוקר אינו נחשב משקה שיטפל ליין לחוד, אף שנימוח בפה]... וכך נראין הדברים דאע"פ שנימוח בפיו דינו כאוכל, אכן איננו מחליט דבר זה למעשה... עכתו"ד.

והעשוי ממים לחוד [קרטיב, אייסע"ס] נכון שכזית ממנו יאכל בלעיסה לחוד ודאי לברך ברכה אחרונה.

דמצינו פוסקים שדעתם דדינו כמשקה, דבשו"ת בצל החכמה (ח"ג סי' קיד) הביא משו"ת הלכה למשה (סי' רמ"ב) דנסתפק שמא דינו כמשקין וממילא לא שייך לברך דבעינן בכדי שתיית רביעית, ואי אפשר לאוכלו בכדי שתיית רביעית, וראייתו מרש"י (נדה י"ז.) דשלג קרוב להיות משקין, והוא חולק עליו ומחלק בין איגלו קפוא שנעשה ממים לחוד לבין מאכל העשוי מתערובת מאכלים כגון ביצים סוכר ועוד תבלינים, דדוקא מאכל קפוא שנעשה ממים לחוד דינו כמשקה דעיקרו נעשה ממשקה [ומצדד דהשו"ת הלכה למשה איירי במין כזה ולכן מצדד שמא דינו כמשקה], אבל מאכל קפוא שנעשה מתערובות מאכלים, דינו כמאכל ומברך בכזית בכא"פ, ולכן כתבנו דכשנעשה ממים לחוד, נכון שיאכל כזית כשהוא קרוש, ויוכל לברך ברכה אחרונה.

ובכל ענין יש להקפיד שיברך רק אם אוכל כזית תוך ד' מינוט.

בפשטות להפוסקים דדינו כאוכל, א"כ נחשב לגמרי כאוכל בין לגבי השיעור בכזית, ובין לגבי זמן אכילתו שהוא תוך ד' מינוט, אולם לפי טעם הב' במנח"י היה מקום לחלק דרק לגבי השיעור נחשב כאוכל דשיעורו בכזית, משא"כ לגבי זמן השתיה אפשר דנחשב כמשקה דצריך לשתותו בפעם אחת, ובפרט לפי טעם הג' דכזית קרוש עומד על רביעית, אלא דבמנח"י כתב שם גם דכיון דאין דרכו לאכול בתוך זמן קצר, אפשר דדינו כמשקה חם שאפשר לברך אף ביותר מזמן השיעור, וכדעת המהר"ם שיק לענין שתיית קפה חם, שנתן המהר"ם שיק עצה ליקח קצת צוקער תוך פיו, דאפילו אם מפסיקים בשתיית הקפה נהנים אז מהציקער המונח בפה, ואין פוסקים מלהנות, וי"ל דאף רבנן דפליגו על ר"מ (בכריתות י"ב:), בשיעור דכדי אכילת פרס, מודו בשתי', דאפילו שהה יותר מכדי שיעור שתיית רביעית, מ"מ אם לא הפסיק בינתים, ולא שהה בכדי אכילת פרס מצטרפין ע"כ, ולכתחילה יש להקפיד בזה ליהנות שיעור כזית בלא הפסק.

משקה קרוש [איגלו]

משקה קרוש שמעוטף בניילון [איגלו], שמוצץ המשקה כשהוא מחוץ לפה דינו כמשקה ושיעורו לברכה אחרונה ברביעית.

דבפוסקים הנ"ל לא כתבו דדינו כאוכל אלא כשמכניסו לפיו כדרך אכילה אלא שנמחים בפה וכפי שתכב השואל במנח"י שהתחלתו אכילה וסופו שתי' שממחם בפיו קודם בליעה וכן כתב בקה"י שם, ומבואר דאם נמוחים מחוץ לפה אינם נחשבים כלל כאכילה ודינם כדין מציצת פירות, וכן מסתבר דכשנכנסים לפה הם כבר משקין.

ולכן לא שייך לברך עליו (דמוצצים ממנו מעט מעט ביותר משיעור שתיית רביעית).

ונכון כשמוצץ שיעור רביעית שיוציא עצמו בברכה על מין אחר.

כיון דיש לדון בזה דמוצצים אותה מעט מעט ואין שותים רביעית בבת אחת, דכיון דאי אפשר למצוץ רביעית בבת אחת, ממילא הרי זה בכלל הנידון שיעור ברכה בשתיית משקה חם, דתלוי במחלוקת אחרונים, אולם בדרך כלל מוצצים אותם מעט מעט בהפסקות באמצע אפילו כשאפשר יותר מזה, ולכן אינו דומה כל כך לשתיית חם, ולכן לא שייך לברך ברכה אחרונה.

ואם לועסים אותה בפה ובולעים המשקה היוצא מהם דינו כאוכל ושיעורו בכזית, או שנמחים כשהם בפה דינו כאוכל.

כנ"ל לגבי מאכל קרוש שנעשה לח בפיו.

~ ברכת הסאברע"ס ~

ברכת הסאברע"ס

סאברע"ס הברעת הפוסקים לברך בורא פרי העץ.

פרי הסאברע"ס העץ שלו נשאר קיים משנה לשנה, ומדי שנה מוציא פירות חדשים, ואין צריך לחזור ולזרעו, אמנם יש הרבה מהם הגדלים מעצמם בלא זריעה ונטיעה, ונחשבים כפירות הגדלים על גבי אילני סרק, ואילני סרק ברכתם שהכל, ואף אלו שנוטעים אותם הרי הם מלאים קוצים בין העץ ובין קליפת הפרי ונחשבים ג"כ כאילני סרק, כן הובא בברכ"י (סי' ר"ב סק"א) בשם כמה פוסקים, ובס' כף החיים (שם סק"ו), והביאם בשו"ת שבה"ל (ח"ד סי' כ"ג) וכתב שכן נוהגין, ואף שהם נחשבים לאילני סרק, ופירות הגדלים ע"ג אילני סרק ברכתם שהכל, (כמבואר בסי' ר"ג סעיף ד'), עכ"ז בזה ברכתם העץ וכסברת האחרונים והביאם במשנ"ב (סק"ה) דדוקא בפירות גרועים הגדלים ע"ג אילני סרק כגון תפוחים קטנים הגדלים בעצי היער מברך עליהם שהכל, כיון דאינם חשובים בכלל פרי, משא"כ בפירות חשובים אם הם ראויים לאכילה מברך העץ.

שישו ושמחו בשמחת התורה

ברכת התורה, נשגר ברגשי שמחה ואורה, קדם מע"כ ידידינו האי צנתר דדהבא, ידיד נאמן ותומך נלהב לטובת מוסדותינו במסירות רבה, חבלים נפלו לו בנעימים להוזיל זהב מכיסו למען הרחבת גבולי הקדושה בתוככי מוסדותינו הקדושה, בבנין בית חינוך לבנות במידה גדושה, שמו הטוב משבחים ומהללים, לתורה ולתעודה מרבה פעלים, איש חמודות רב תבונים, מקבל את כ"א בסבר פנים, שמוא"ל בקוראי שמו, טעמו ונימוקו עמו, חיי"ם שיש בו אהבת התורה, נודע ומפורסם לשם ולתפארה

הרבני הנגיד והנכבד, עושה ומעשה צדקה וחסד

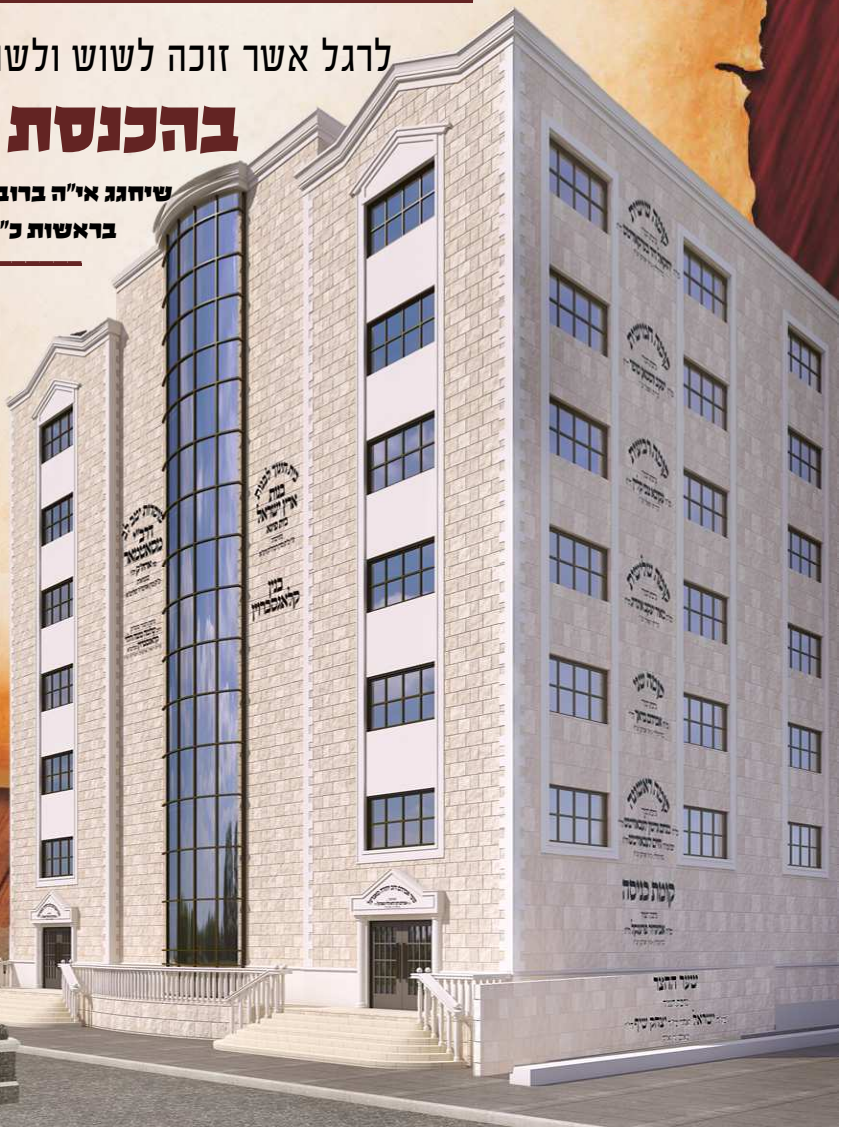
הרה"ח ר' שמואל חיים בראך שליט"א

מנכבדי קהילתינו הק' בבארא פארק יע"א

לרגל אשר זוכה לשוש ולשמוח בשמחת התורה

בהכנסת ספר תורה

שיחגג אי"ה ברוב פאר והדר ביום א' הבעל"ט
בראשות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

יברכך ה' מציון בכל הברכות האמורות בספר התורה הזאת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת

הכו"ח ברגשי ידידות ושמחה

ועד קרן הבנין

להקמת הבית הגדול לחינוך הבנות

בני ברק יצ"ו

דיני ברכת התורה (ו)

א] לפני שמתחיל ללמוד שום לימוד יש לברך ברכת התורה בין אם רוצה ללמוד מקרא משנה וגמרא וכן אם לומד מדרש [א].

ב] אם לומד דברי אגדה כמדרש רבה או לימוד הזוהר וחכמת הקבלה יש שמסתפק בזה אם צריך לברך ברכת התורה [ב] ולמעשה יש להחמיר ולברך ברכת התורה [ג].

ג] אמנם כ"ז דווקא אם כשלומד המשנה או גמרא מבין מה שלומד דאם אינו מבין אינו נחשב ללימוד [ד] אך זה דווקא בתורה שבעל פה אבל תורה שבכתב אם מוציא בפיו נחשב ללימוד תורה גם אם אינו מבין מה שקורא [ה].

ד] גם אמירת "תהילים" אסור לפני ברכת התורה [ו].

ה] בלימוד ספרי מוסר דרוש וחסידות צריך לברך מקודם ברכת התורה [ז] אמנם כשקורא סיפורים ועובדות מגדולי ישראל אף שיש בהם מוסר השכל ליראת שמים ומדות טובות אינו צריך לברך ברכת התורה [ח].

ו] הלומד ספרי דקדוק שידוע שנעשו מגדולים וצדיקים ונצרכים ללימוד התורה יש לברך עליהם ברכת התורה שהוא בכלל תלמוד תורה [ט].

ז] כשלומד עם בנו הקטן אותיות א' ב' אף שאינו אומר עמו תיבות נחשב ללימוד תורה וצריך לברך ברכת התורה [י] ובשעת הדחק כשהבן שואל את אביו על איזה אות כיצד לקוראה ועדיין לא בירך ברכת התורה אינו צריך לימנע מלהשיב ויכוון שלא לשם מצות תלמוד תורה.

ח] כשלומד חשבונות של קידוש החדש מתוך דברי הרמב"ם נחשב ללימוד התורה [יא].

ביאורים והוספות

(א) שו"ע סימן מ"ז סעיף ב' מחבר ורמ"א והטעם שחייב בברכת התורה כשלומד מדרש מבואר בשו"ע (סימן נ' ס"א) דמדרש הוא כגמרא אמנם בלבוש כתב "שהכל תורה היא ונתנה למשה מסיני" והביאו בשו"ע הרב בס"ב.

(ב) בערוך השולחן ס"ח מסתפק בזה דיתכן שרק מדרש העוסק בביאור המקראות כמכילתא ספרא וספרי הוא בכלל מקרא וגמרא וכתב שזה תלוי בטעמים הנ"ל שלפי השו"ע יש להסתפק שמא דברי אגדה אינם כגמרא אך לטעם הלבוש פשיטא שגם אגדה וקבלה ניתנו למשה מסיני ומקרי תורה.

(ג) כף החיים סק"ג דהכל בכלל תורה הוא אמנם עיין בלקט הקמח החדש סק"נ בשם שולחן מלכים שעל מדרש רבה וחכמת הקבלה אין לברך עי"ש ולכן ישתדל אחר ברכת התורה לומר פסוקי ברכת כהנים שוודאי חייבין בברכת התורה.

(ד) כמבואר בסימן נ' במג"א ובמשנ"ב שם סק"ב אך החיד"א בספרו מראית העין עבודה זרה (דף י"ט) כתב שזהו דווקא אם אינו משתדל להבין אבל אם משתדל להבין אלא שאינו מצליח מקיים בזה מצות תלמוד תורה והוסיף עוד שם שאם הוא מבין פירוש המילים גם אם אינו יודע הפירוש האמיתי שפירשוהו המפרשים מקיים בזה מצות לימוד תורה.

(ה) כמבואר בשו"ע הרב הלכות תלמוד תורה (פ"ב סעיף י"ב י"ג) ועיי"ש דהיינו באופן שיודע עכ"פ שהוא קורא דפעמים שמחשבתו הוא בדברים אחרים ואינו שם לב כלל שהוא קורא וכתב שם דלכן כל עם הארץ מברך ברכת התורה בכל יום כיון שאומר פסוקי ברכת כהנים שהוא תורה שבכתב ובזה אפילו אינו מבין מקיים מצות תלמוד תורה וכן כשעולה לתורה מברך אפילו אינו מבין הפסוקים שיאמר אח"כ אולם באשל אברהם בוטשאטש (סימן מ"ז ס"א) כתב שמה שתיקנו לומר פסוקי ברכת כהנים סמוך לברכת התורה משום דבזה שוין כל ישראל שכולם מבינים פסוקים הנ"ל אפילו קטנים ועמי הארץ ולכך גם הם יכולים לברך ברכת התורה.

(ו) דהוא בכלל מקרא שצריך ברכת התורה כ"כ הלבוש (סימן א' ס"ט) ברכת הבית (שער ל"ד סק"ב) ועיי"ש דאסור אף כשאינו יודע הפירוש מפני שהוא כעוסק בתורה במקרא וכמו שנתבאר דבתורה שבכתב אף שאינו מבין נחשב ללימוד תורה – וראיתי מביאים לענין פסוקי נביאים וכתובים דמטו משמיה דמהרי"ל דיסקין שאם אינו מבין מה שקורא אינו מקיים בזה מצות תלמוד תורה דבגמרא מגילה (ג' ע"א) מבואר דמבטלין ת"ת למקרא מגילה והקשו ע"ז הרי מקרא מגילה ג"כ נחשב ת"ת ומדוע נחשב זאת לביטול תורה ותירץ המהרי"ל דיסקין לפי שאין יודעין פירוש המילות של "האחשתרנים בני הרמכים" (מגילה י"ח ע"א) ויש בזה ביטול תורה אמנם יש לדחות דבאמת יש בזה קיום מצות ת"ת מ"מ וודאי יותר ת"ת הוא כשמבין ולגבי זה נחשב לגדר של ביטול תורה כשקורא מגילה ואינו מבין.

(ז) מקור חיים להחוות יאיר סעיף ב' וטעמו דהוא משולב בפסוקים ומאמרי חז"ל ולכן יש לברך ברכת התורה.

(ח) אמנם סיפורים שהובאו במדרש ובגמרא וודאי שהוא נכלל בגדר תורה והרי בגמרא אמרו תנו רבנן מעשה וכו'.

(ט) שו"ת שלמת חיים יו"ד סימן ק"ח.

(י) שו"ת תשובות והנהגות חי"ד סימן י"ז דבאותיות האל"ף בי"ת רמוז בו גופי תורה כמבואר בגמרא (שבת ק"ד) ובכל אות ואות יש בו סודות התורה ובכל נקודה ונקודה יש בה רמזים לעולמות העליונים ולימוד התורה מתחיל בהכרת האות לקריאה ויש בזה קיום מצות תלמוד תורה לידע האותיות לקרוא אותם שהאותיות עצמן קבלנו בלוחות הברית והם גופא תורה אכן כיון שהעולם אינו מכוין שזהו תלמוד תורה וחושבים שזהו רק "הכשר" לתורה הרי זה דומה לתחנונים שיש בהם דברי תורה שיש פוטרין מברכת התורה עיין שו"ע סוף סימן מ"ו ולמעשה ראוי לברך קודם לכן ברכת התורה ולכוין בלימודו עם הילד לקיים מצות ת"ת.

(יא) כ"כ בשקל הקדש בהקדמה בשם החזון איש ועיי"ש שאמר לגנוז את הפתקאות של החשבונות.

זכות הגליון
בשבוע זו נתנדב ע"י

ידידינו הרבני הנגיד הנכבד,
רודף צדקה וחסד

מו"ה יעקב זוסמאן סופר הי"ו

חבר הנהלת המתיבתא הק' בקרית יואל יע"א

לעילוי נשמת אביו

הרה"ח ר' שמואל בנימין ז"ל

ב"ר מרדכי אפרים פישל ז"ל
נלב"ע כ' מנחם אב

בפי ישרים תתרומם

מאמרים ועובדות מלוקטים מרוממות מעלותיו בקודש

אור תורתו של רבי מאיר

סיפר הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זללה"ה, שהרה"ק רבי מאיר הגדול השאיר אחריו בכתב יד קדשו חיבורים גדולים ונוראים בשם "אור תורתו של רבי מאיר" על התורה בדרך פרד"ס, ועל ש"ס חידושים נפלאים, ובאיזהו מקומן של שבחים ציין בסוף המאמר, עד כאן אמר לי מט"ט (המלאך מטטרו"ן), ע"כ אמר לי מיכאל, ע"כ אמר לי גבריאל, ונכדיו הקדושים ניסו לסדר כתבי קדשו לדפוס ופתאום הבערה ללהב יצאה ונשרפו הכתבי קודש.

'מליצי אש' (כ"ב אב)

ח"ב דף מ"ג ע"א

אם אסק שמים

גודל כח הרה"ק רבי מאיר ז"ל, עד שכתב עליו בספר דגל מחנה יהודה מהרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין זללה"ה, כי היה בכוחו להוריד שרי מעלה.

'מליצי אש' (כ"ב אב)

דמטמרין גליין ליה

הרה"ק רבי מאיר הגדול מפרימישלאן זי"ע כאשר ישב פעם עם תלמידיו בעת סעודה שלישית, הוציא לעניהם את צנצנת המן אשר הניח משה למשמרת, ואמר להם, ראו בני, זהו הלחם אשר האכילנו ה' במדבר, ואם תעבדו את ה' כראוי, תזכו שישפע לכם שפע מצנצנת המן הזה, ולא יחסר לכם כלום, אף שצנצנת המן נגנז מאתנו, אבל מעיני צדיקים הק', לא היה שום דבר מכוסה ומוסתר, כמו שהיו צדיקים אשר זכו להיטהר באפר הפרה שנגנז ע"י מדבר קדמות להחיד"א מערכת א' אות כ"ה כי שום דבר לא היה טמון ומכוסה מנגד עיניהם.

'עבודת עבודה' ח"ב עמ' ס"ט

כ"ב מנחם אב

הרה"ק רבי מאיר הגדול מפערמישלאן זי"ע

רבינו נולד בשנת תע"א לאביו רבי יעקב איש תם מפרעמישלאן משלשלת היוחסין - וכעדות המגיד הקדוש מזלאטשוב זללה"ה שמבית שני לא פסקה רוח הקודש משלשלת קדושה זו - בן אחר בן עד רבי יעקב מירוויש מקורביל בעל השו"ת 'תשובות מן השמים'. בנעוריו עסק רבינו במסחר ומעקלעריי, והגויים קראו לו מאיקו (מאיר) ספאוועדליווי (הנאמן). היה מתלמידיו הראשונים של הבעש"ט הק' זיע"א עוד קודם התגלותו והיה נקרא תלמיד חבר, היה בידידות עם הרה"ק רבי יצחק מדרהאביטש, והרה"ק רבי שבתי מראשקוב. והרה"ק רבי משה פאסטאן ז"ל זי"ע, והם אלו אשר בראשות הבעש"ט הקדוש זי"ע עקרו מן העולם כת הכופרים הפראנקיסטען בהויכוח בלעמבערג, הרה"ק רבי מאיר זכה לתלמידים גדולים, וגאונים וקדושים הסתופפו בצל קדשו, נסתלק ביום ד' לסדר "והלכת אל המקום אשר יבחר ד' אלקיך בו" (ראה) כ"ב אב תקמ"א (וי"א שבשנת תקל"ג) לפ"ק, ומנו"כ בפרעמישלאן.

רב רבנן

בין תלמידיו הקדושים של הרה"ק רבי מאיר הגדול ז"ל נמנין הרה"ק איש אלקים רבי שבתי מראקשוב בעל סידור ר' שבתי, וכן מקובל אצל צדיקי קשישאי כי בכל מקום שמובא בסידור רבי שבתי ז"ל סתם 'מורי' כוונתו על הרה"ק ר' מאיר הגדול מפרעמישלאן ז"ל, כן נמנין בין תלמידיו הרה"ק ר' מענדלי מפרימישלאן, והרה"ק רבי פייבוש מגלאשיוועץ ז"ל.

מליצי אש

למען תספר

גדולים מעשי צדיקים וסיפורי נפלאות וישועות

רבי מאיר בעל הנס

הרה"ק איש אלקים מרן רבי ר' מאיר הגדול מפרעמישלאן זי"ע, זקינו של הגה"ק ר"ר מאיר"ל המפורסים בדורינו, נסע פעם אחת במוצאי שבת קודש מפרעמישלאן למעזיבוז (ע"י קפיצת הדרך כי ממעזיבוז עד פרעמישלאן הוא יותר ממאה פרסאות), וכאשר ראהו ריעו ועמיתו הבעש"ט הקדוש והנורא זי"ע נעשה ביניהם שמחה גדולה (וידוע המעשה בעת שהי' הבעש"ט בפרעמישלאן אצלו והמתיקו סוד יחד דברים העומדים ברומו של עולם, כמובא בספרו גדולת רבינו הבעש"ט דף מ"ג ובס' דברים ערבים ובס' טעמי המנהגים), ואמר ה גה"ק ר"ר מאיר"ל זי"ע להבעש"ט הק' זי"ע, באתי אליכם על סעודת מלוה דמלכה והבאתי רפואה שלמה לבתכם אדלי, (אמם של האחים הקדושים הדגל מחנה אפרים, והרבי ר' בריוך ממעזיבוז, ואז היתה מושלת חולה על ערש דוי ר"ל) ורצוני אשר בתכם הצדיקת אדלי תבשל המאכלים לסעודת מלוה דמלכה, והשיב לו הבעש"ט הק', הנכם חשוב מאד אצלי אבל תימה

מילי דהילולא

ניצוצות מתורת בעל ההילולא, ופנינים מהדרכתו בעבודת הקודש

כי בשם קדשו בטחנו

שמעתי מרבי מאיר זלה"ה מפרומישלאן שבהתחלת התורה תיכף מרמז על הבטחון, כי ר"ת מאלו ד' תיבות ב'ראשית ב'רא א'להים א'ת, הוא ר"ת ב'ך ב'טחתי א'ל א'בושה (תהלים כ"ה כ'), ולמפרע א'שרי א'דם ב'וטח ב'ך (תהלים פ"ד י"ג), כי הוא באמת יסוד הראשון לעבודתו יתברך, ודפח"ח.

'ברית אברם' ח"א עמ' ד'

משכהו לביהמ"ד

'אם בחקתי תלכו (ויקרא כ"ו ג'). אא"ז הרה"צ רבי מאיר הגדול מפרימישלאן זצ"ל, פירש הכתוב 'אם בחקתי תלכו' עפ"י דברי רז"ל (סוכה נ"ב:) 'אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש', ועל פי הגמ' (ברכות ה'.) 'יזכיר לו יום המיתה', והכל מרומז בתיבת 'אם' על דרך זה א"ם ר"ת א'תא מ'נוול, א"ם ר"ת א'ורייתא מ'שכהו, א"ם ר"ת א'זל מ'וטב, א"ם ר"ת א'ם מ'אן, א"ם ר"ת א'זכור מ'יתה.

אור המאיר - בשם יו"ח ז"ל ממה שראו בכתי"ק

הבן יקיר לי אפרים

וליוסף ילד שני בנים (בראשית מ"א, נ') כאן כתיב "ילד שני בנים", והתם כתיב "ולציון יאמר איש ואיש ילד בה" (תהלים פ"ז, ה'). רמז למה שאמרו ז"ל (מדרש תהלים ס, ג) שמשיח יהיה בן אפרים, מבניו של יוסף הצדיק ע"ה.

אור המאיר - בשם יו"ח ז"ל ממה שראו בכתי"ק

יראה קודמת לחכמה

למען תהיה תורת ה' בפיך (שמות י"ג, ט') נוכל לומר פירוש בפסוק, מלת "בפיך" הוא אותיות "בפי כ"ף", כלומר מאותיות שהוא לפני כ"ף דהיינו יו"ד, כי היו"ד רומזת ליראה, כמאמר הזוה"ק, כלומר, מי שרוצה ללמוד תורת ה' צריך להיות [ביראה].

אור המאיר - בשם יו"ח ז"ל ממה שראו בכתי"ק

אם תוכל בתי אדלי להקים ממטתה לבשל כי היא בעלת יסורים, אעפ"כ אלך לשאול אותה, כי לעשות רצון צדיק חפצתי, וכאשר סיפר רבינו הבעש"ט לבתו הצדיקת אדלי מהאורח הק' רבי ר' מאירל מפרעמישלאן שבא דייקא על הסעודת מלוה דמלכה ורצונו שהיא תבשל, השיבה לאבי' הבעש"ט הק' שמרגשת הטבה ורוח חדשה נולד בקרבה וקמה ממיטתה לילך לבית התבשיל ואז היו האחים הק' הדגל מחנה אפרים והרבי ר' ברוך ממעזבוז, (תאומים) בתוך עריסה סמוך למטת אמם הצדיקת אדל, פתאום התחיל ילד אחד לבכות ולקחתו אמו על ידה האחד ותיכף התחיל לבכות גם הילד השני ולקחתו אמו על ידה השני' אחר זה נטה הכותל ליפול, ונזדזע הכותל ונפלו כל האבנים על המטה והעריסה שהיו הצדיקת אדלי ושני בני' שוכבי' שם, ולולי היא היתה שם עם הבנים היה אסון ר"ל, ונתפלא מאוד מרן הבעש"ט הק, ואמר לזקיני הק' ר"ר מאיר"ל אתם באתם להציל את חיי בתי עם שני בני' אתם ראיתם זאת ברוח הקודש, והנכם שליחא דרחמנא ומגלגלין זכות ע"י זכאי משמיא קא זכו לכם להציל נפשות קדושות כאלו אשר העולם יאיר מגודל קדושתם, ואין להתפלא מדוע נעלם זאת מהבעש"ט הק' ז"ע להציל את בתו הצדיקת עם שני בני' הק' והנה כי כן יתפלא איך נעלם מזקיני הגה"ק ר"ר מאירל מפרעמישלאן מעת הי' בנו הקדוש רבי ר' אהרן ארי' זי"ע מוטל חולי, ובעת שהי' אצלו הבעש"ט הק' בביתו בפרעמישלאן הביא לו רפואה כו' כי מעינים גבוהים ורמים בסוד קדושים.

סיפורי קודש בסוף הספר ספה"ק דגמ"א

הבוטח בה' חסד יסובבנו

בנעוריו עסק הרה"ק רבי מאיר הגדול מפרעמישלאן זיע"א במסחר ומעקלערי, אף הגויים, בידעם ישרותו, אהבו להתעסק רק איתו וקראו לו 'מאירקו ספראוועדליווי' (מאיר הנאמן), לימים אמר רבי מאיר בעוסקי במסחר סימן הוא שאיני שלם בבטחוני בה' הזן ומפרנס לכל, ולכן עזב את המסחר והתיישב באהלה של תורה, וחי בדחקות רבה, פעם הגיע גוי לשוק וחיפש את מאירקו ספראוועדליווי בכדי למכור לו כוורת דבש שבידו סוחרים רבים רצו לקנותה אבל התעקש למכרה רק לרבי מאיר, כל היום חיפש אחריו והיות שלא מצאו נסע חזרה לביתו עם הכוורת בידו, אשתו יעצה שלמחרת יסע מיד לביתו כי אולי חולה הוא, למחרת נסע הגוי ישר לביתו של רבי מאיר והיות שישב בבית המדרש הלכה הרבנית לבשר לו שמן השמים הזמינו לו פרנסה טובה עד לבית ענה לה שיבא בגומרו את השיעור בהגיעו הביתה ושאל מה מחיר הכוורת ענה לו הגוי שסומך עליו וכמה שיתן יהיה מקובל בעיניו, רבי מאיר נקב סכום גבוה, אך לא היה בידו אפילו פרוטה אחת, שכנה לוותה להם את הסכום וקנו את הכוורת, כשהלכה הרבנית להוציא דבש חשכו עיניה בראותה שאין בכוורת יותר משכבה דקה של דבש, ומתחתיו עץ, פרצה בבכי מאין תשלם את החוב, הרגיע אותה רבי מאיר נמכור את הבית ונוכל לשלם את החוב, כאשר בדק שוב בכוורת מצא שמתחת לעץ ישנם מטבעות רבות של זהב, ואמר אין להנות ממעשה ניסים, ופיזר נתן לאביונים לאחר כמה ימים חזר הגוי ושוב רצה הרבנית לבשר לו שמן השמים הזמינו לו פרנסה טובה עד לבית ענה לה שיבא בגומרו את השיעור בהגיעו הביתה ושאל מה מחיר הכוורת ענה לו הגוי שסומך עליו וכמה שיתן יהיה מקובל בעיניו, רבי מאיר נקב סכום גבוה, אך לא היה בידו אפילו פרוטה אחת, שכנה לוותה להם את הסכום וקנו את הכוורת, כשהלכה הרבנית להוציא דבש חשכו עיניה בראותה שאין בכוורת יותר משכבה דקה של דבש, ומתחתיו עץ, פרצה בבכי מאין תשלם את החוב, הרגיע אותה רבי מאיר נמכור את הבית ונוכל לשלם את החוב, כאשר בדק שוב בכוורת מצא שמתחת לעץ ישנם מטבעות רבות של זהב, ואמר אין להנות ממעשה ניסים, ופיזר נתן לאביונים לאחר כמה ימים חזר הגוי ושוב רצה

למכור דבר מה שאלה אותו הרבנית מאין קנה את הכוורת סיפר לה הגוי שהיה ביער וראה דבורים יוצאים מגזע עץ, קטע את העץ ומצא את הכוורת, רבי מאיר"ל מפרעמישלאן נכדו של רבינו בספרו את הסיפור סיים ואמר, המטבעות הללו צברו שרים גדולים עבור רבינו בזכות גדול מדת הבטחון שלו.

'ימי זכרון', אב עמ' קל"ד

הזהרו בגחלתן

שמעתי מדודי הגה"צ זצ"ל בתחילת המלחמה כשנמלט היה בפרעמישלאן, על ציונו של הרה"ק רבי מאיר זי"ע, ושאל על מקום מנוחתו של הרה"ק רבי מאיר הגדול זי"ע, ואמרו לו שהוא נטמן בביה"ח הישן, ופנה לשם וראה שגדל שם קוצים וכיסה את כל המצבות לבד מהמציבה של הרה"ק רבי מאיר הגדול זי"ע, ועוד צדיק אחד, וסיפרו לו הגויים שם, שהם החריבו כל המציבות שם ולקחוהו להצטרכיותם, וכשהגיעו למצבת הרה"ק רבי מאיר הגדול זי"ע, אזי הכומר שהוא הנהיג כל זאת, נחלה בסטראוק ל"ע, והבין שהגיע לו על חילול המצבות, וקביל ע"ע שלא ליגוע בהמצבות שנשארו, וקיבל על עצמו לגדור המקום וקיבלו על עצמם שיש רשות ליהודים להגיע לשם להתפלל בלא קבלת רשות מהם, ואף לדרוך על שדות התבואה שמסביב.

יפה שיחתן

והאנשים אשר פתח הבית הכו בסנורים

בימי הבעש"ט הק' זללה"ה נתוועדו יחדיו פעם אחת ה' צדיקי יסודי עולם, נגלים ונסתרים, לקרב את הגאולה השלימה המקווה, הלא המה, הבעש"ט הקדוש, והרה"ק רבי מאיר הגדול מפרימשלאן והרה"ק רבי משה פאסטיך אחי רבי מאיר הגדול שהיה צדיק נסתר, והרה"ק רבי שבתי מראקשוב (בעמ"ח הסידור עפ"י האריז"ל והבעש"ט), והרה"ק רבי צבי פאטיקער מצדיקים נסתרים, וכולם נקבצו בבית אחד בקצה כפר קטן, וכאשר הרגיש בזאת הס"מ, שע"י ה' צדיקים אלו יבוא סופו המר, התחפש לאיש מאנשי העיר, והלך תיכף להודיע לשר העיר, שה' יהודים נתוועדו מחוץ לעיר בחורבה אחת, לטכס עצה לשרוף את העיירה כולה, וכשמוע זאת שר העיר, שלח מיד את משרתיו כדי לתופסם, אבל הצדיקים האלו הרגישו בזאת, ועשה כל אחד ואחד פעולה שיעשה רואה ואינו נראה אך הצדיק רבי מאיר הגדול לא אוה להשתמש בשמות הקדושים, ולכן לא עשה שום פעולה, וכבוא השלוחים לא מצאו כי אם אותו יהודי, ולקחו אותו, ואסרו אותו יד לרגל ויד לרגל והושיבו אותו על עגלתם והובילוהו לבית האסורים, אולם על אם הדרך עלה בדעת הרה"ק רבי מאיר אם לא יזיק לו הענין הלז לעבודת השי"ת, ונזכר, שאם לא יעזבו אותו עד למחרת בבוקר, לא יוכל ח"ו להניח תפילין, התיישב בדעתו, וירד מעל העגלה. והאנשים אשר סבבוהו הוכו בסנורים מגדול ועד קטן ולא ראו בירידתו.

'שער האותיות' עמ' י"ז

האדם נברא לשבר הטבע

ויאמר וגו' מעט צרי וגו' (בראשית מ"ג, י"א) סיפר לי איש מהימן, שראה כתי"ק של הה"ק מהר"מ מפרמישלאן זצלה"ה זכותו יגן עלינו במכתב אחד בזה"ל: יעקב אבינו ע"ה אמר לבניו, "מעט צרי". למה מעט ולא הרבה. כי ראוי למעט הטבע בכל מה דאפשר, עכ"ל הקדוש ששמעתי. ועל תיבת צרי ועל תיבת הטבע היה נקוד בכתי"ק, ומובן כוונתו הקדושה כי הטבע בגימטריא אלקים ובמילוי יודי"ן בגימטריא צרי.

אמרי מהרז"ל - באלחוב

כי בשם קדשו בטחנו

שמעתי מרבי מאיר זלה"ה מפרומישלאן שבהתחלת התורה תיכף מרמז על הבטחון, כי ר"ת מאלו ד' תיבות ב'ראשית ב'רא א'להים א'ת, הוא ר"ת ב'ך ב'טחתי א'ל א'בושה (תהלים כ"ה כ'), ולמפרע א'שרי א'דם ב'וטח ב'ך (תהלים פ"ד י"ג), כי הוא באמת יסוד הראשון לעבודתו יתברך, ודפח"ח.

'ברית אברם' ח"א עמ' ד'

השמיעיני את קולך

כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים (שמית ל"ג, ט') נוכל לומר פירוש בפסוק, כי כשאני מצרף מלת "יד" למלת "חזקה" כזה, "יד חזקה", גימטריא קל"ד. ועם שני תיבות של "יד חזקה", גימטריא קו"ל, כי מכח קול יצאו ישראל ממצרים, "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל" (שמות ו', ה').

אור המאיר - בשם יו"ח ז"ל ממה שראו בכתי"ק

רמיזא דחכמתא

'ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה' (שמות י"ג י'). נוכל לומר, ר"ת של ה'זאת ל'מועדה מ'ימים י'מימה הוא מיל"ה בצירוף האותיות, כלומר מכח המילה הוא מצות תפילין גם כן, כי חז"ל אמרו (פרדר"א כ"ט) מכח מצות מילה יצאו ישראל ממצרים, ותפילין הוא זכר ליציאת מצרים הרי מכח מילה בא גם כן מצות תפילין, כי אם לא היתה מצות מילה לא היתה גם כן מצות תפילין.

פנים מאירים - בשם יו"ח ז"ל ממה שראו בכתי"ק

נאמנים פצעי אוהב

שמעתי מהברכת אברהם שהיה מספר זאת לקהל אנ"ש כמה וכמה פעמים, פעם היה הר"ר מאיר הגדול מפרמישלאן זללה"ה (או אצל בנו הרה"ק רבי ארון לייב זללה"ה) באיזה בית הכנסת, ואיש אחד עשה לו בזיונות גדולים ולא השיב לו שום דבר, ורק כאשר חזר הרה"ק הר"ר מאיר לביתו קרא את הגבאי שלו ומילא לו חבילה גדולה של כל מיני ממתקים ומתנות שילך למסור אותם לאיש בבית הכנסת שעשה לו הבזיונות ותמהו על כך החסידים ושאלו את רבם, בשלמא מה שהרבי לא ענה לו כלום היה בזה מעביר על מדותיו, אבל למה לשלוח לו מתנות ומעדנים כאילו עשה לו טובה גדולה, ענה להם הצדיק, כשיש קיטרוג על איזה יהודי בשמים לפעמים גוזרים עליו להסתלק מן העולם אבל באים מליצי היושר וממליצים עליו זכותים ואומרים שדי יהיה לו אם יחלה וזה יהיה במקום מיתה, ואח"כ באים עוד מליצי יושר ואומרים שגם זה יותר מדאי בשבילו, ודי אם יקבל בזיון גדול ובזה יקבל את ענשו הראוי לו, אם יקבל את הבזיון באהבה ולא יענה למבזהו כלום, ואמר הר"ר מאיר לחסידיו, עכשיו בוודאי תבינו, כי באם נחליתי, הגם שהייתי מתרפא אח"כ, אבל כמה יסורים ועגמת נפש היו עוברים עלי ועל אנשי ביתי ולהמקורבים וגם כשאני יבריא הלא ישארו איזה מיחושים ולא אתרפא לגמרי ח"ו, ואיש זה שעשה לי הבזיונות הלא הציל אותי שלא אסתלק מן העולם ושלא אחלה, וכמה שכר מגיע לו, ולכן שלחתי מתנות ומעדנים האלו. וסיים הר"ר מאיר ואמר, לפעמים רואים הוריו או רבותיו בעולם הבא, שלבנם או תלמידם בעוה"ז תלוי קיטרוג גדול, והם מתפללים עליו מאוד שיפטר רק בבזיון ויוטב לו, ואז אם יש לו שכל הוא מקבל את הבזיון באהבה והכל על מקומו יבוא בשלום, והוא פטר עצמו עם הבזיון ויוטב לו, אבל אם אינו מקבלו באהבה וגם עונה למבזהו דברים, הרי הוא שם את תפילות הוריו ורבותיו לצחוק ותפילתם היתה בחינם ח"ו

"יהי אור" אות מ"ו

קשוט עצמך תחילה

כאשר אור קדושתו של רבינו הגדול התחילה להאיר ונהרו אליו חסידים ואנשי מעשה להתברך ממנו ולדרוש אלקים, ופעם אחת בא רבינו לעיר אחת והזמינו אותו שם לסעודת ברית מילה שהיה אז אצל גביר אחד הרב דמתא שהיה מראשי מתנגדי הבעש"ט הקדוש זי"ע ישב בראש השלחן והרה"ק רבי מאיר ז"ל ישב מן הצד למטה וחסידיו של הרה"ק סבבו אותו לשמוע בקול דברו. והיה אז ראש חודש ואמר הרב הקדוש ר' מאיר לחסידיו כי יזמרו המזמור ברכי נפשי (כמבואר בזה"ק פר' וירא צ"ו, שבכל ר"ח אומרות נשמות הצדיקים בג"ע מזמור זה ועיין שם פ' תולדות קל"ד ע"ב) ולהרב דמתא חרה אפו על הרה"ק רבי מאיר על שמתנהג בחסידות ע"ד הבעש"ט ז"ל ואמר הרב דברי תורה שהי' בהם קנטור להרה"ק רבי מאיר ואח"כ ברכו ברכת המזון אבל אחרי כן התיישב הרב כי לא נכון עשה לקנטר את הרה"ק, ורצה לפייסו הלך וישב אצלו, ואמר להרה"ק, די ווטלט זאגט אז איהר קענט לערנען נו זאגטס א דבר תורה, ובזה רצה להפיס דעתו הקדושה.

פתח הרה"ק ר' מאיר הגדול ז"ל ואמר: מיר וועלין זאגין מענינא דיומא פון דעם זמר ברכי נפשי וואס מיר האבען געזונגען לכבוד ראש חודש; שטייט דארט יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב איז טייטש יצא אדם לפעלו ולעבודתו, קודם כל דארף מען יוצא זיין מען זאל מתקן זיין די אייגענע מעשים, דערנאך איז דא א וויטערע עבודה 'עדי ערב' ווייל כל ישראל ערבים זה בזה קען מען זיך נעמען יענעם מתקן זיין, אבל כל עוד שלא תיקן האדם את עצמו אין יוכל לתקן אחרים ולהדריכם תורת ה' כביכול. והדברים האלו נכנסו ללבו של הרב העיר ההוא, והרבה לדרוש ולחקור מהרה"ק ר' מאיר להבינו עבודת הש"י על דרך הבעש"ט, ואח"כ ביקש ממני כי יתקן לו דרכי התשובה אמר לו הרה"ק כי יסע להבעש"ט הקדוש ז"ל, ונסעו יחדיו להבעש"ט ונעשה הרב הנ"ל מאנשי חסידי הבעש"ט זללה"ה.

פאר וכבוד

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' אברהם צבי געלבשטיין ז"ל

בן הרה"ח ר' יושע אייזיק ז"ל

נלב"ע כ"ג מנחם אב

הונצח ע"י נכדו ידידינו הרבני החשוב הנכבד רודצו"ח

מוה"ר יושע געלבשטיין הי"ו

אב"י בוויליאמסבורג יע"א

י"ט מנחם אב

הגה"ק רבי אהרן מנחם מענדל מאלעסק זי"ע

הגה"ק רבי אהרן מנחם מענדל מאלעסק זי"ע נולד בשנת כת"ר לאביו הגה"ק רבי סענדר ליפא מזידיטשוב זי"ע בנו בכורו של הגה"ק מהרי"א מזידיטשוב זי"ע, מסופר שבעת אירוסי אירוסי הוריו שאל מהרי"א מזידיטשוב זי"ע את המיועדת להיות כלתו, איזה מתנה היא רוצה לקבל ממנו, והשיבה לו: רוצה אני בנים טובים וצדיקים, ונתפעל הרה"ק ממבוקשה וכעבור כמה דקות השיבה בחרדת קודש בנוסח זידיטשוב: האסט געפויעלט, האסט געפויעלט . . . משחר טל ילדותו ספג תורה וקדושה בבית אביו הק', ותחת כנפי זקינו הגדול מהרי"א מזידיטשוב זי"ע אשר האציל עליו מהודו והראה לו חיבה יתירה, בהכירו ברום נשמתו, ולמרות שבעת פטירת זקינו הק' היה רק כבן י"ג שנה, זכה לקבל הימנו מלוא חפניים, ואף לימים בהנהגתו באלעסק לא שינה רוב מנהגיו ממנו ואף תפילתו היתה בנוסח ובנעימת זידיטשוב.

כשנכנס לעול התורה והמצוות זכה בו הגה"ק ר' יצחק מאלעסק זי"ע בנו הגדול של הגה"ק ר' חנוך העניך דוב מאלעסק זי"ע בעל ה"לב שמח", כחתן לבתו יחידתו לאחר נישואיו המשיך להתעלות בצל זקינו הק' ה"לב שמח" שהכיר והעריך מיד בתורתו חסידותו וקדושתו ומצא בו כלי מחזיק ברכה, ואכן מלאו על כל גדותיו כי נפשו נקשרה בנפשו, ומסופר שפע"א התבטא ואמר שברצונו שלאחר מאה ועשרים שנה של בני הרה"ק ר' יצחק זי"ע ישב חתנו על מקומו בהנהגת העדה ואף ציוה לכתות קאנסוס (כתב רבנות) על כך שנכדו זה יכהן באלעסק, ועל אף שהיה הדבר לפלא שהרי היה לו בנים ונכדים גדולים והוא היה אז אברך צעיר לימים.

בשנת תרמ"ד נחשכו שני המאורות הגדולים, במוצאי יוהכ"פ בתחילת השנה נפטר הרה"ק רבי סענדר ליפא מזידיטשוב, ובאחרית השנה ביום ב' אלול נסתלק ה"לב שמח" זי"ע, כמובן שחסידי אלעסק נתנו עיניהם על בנו הגדול הרה"ק ר' יצחק זי"ע, ברם הוא הקדוש אשר נבחר סירב ברוב ענוותנותו ולא רצה לקבל עליו את עול ההנהגה ואף גמר אומר להשתקע בארה"ק, וכשהפצירו החסידים בו שמשאירם כצאן בלי רועה השיב להם: "חתני עובד את ה' באמת הוא ראוי לישב על כסא אבי", ואמנם כאשר בדרך עלייתו לארה"ק שבת בבעלזא, ובהוראת דודו הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע ביטל רצונו ונתעטר אז בכתר האדמורו"ת וחתנו נבחר אז לשמש כדומ"ץ באלעסק, ביום כ"ד אדר שנת תרס"ד עם הסתלקות חותנו עבר אליו שבט ההנהגה באלעסק בעת מלחה"ע הראשונה עבר ללעמבערג ושם ישב עד יומו האחרון עלי אדמות יום י"ט אב תרפ"ג ושם מנוחתו כבוד.

ימי ההילולא

בעלי ההילולא במשך ימות השבוע הבעל"ט

י"ט אב

- רבי אבי עזרא זעליג מסטרי ב"ר חיים מאיר יחיאל ממאגלניצא - תרמ"ה
- רבי אהרן מנחם מענדל מאלעסק ב"ר אלכסנדר יו"ט מזידיטשוב - תרפ"ג
- רבי מנחם נחום מבאיאן - טשערנוביץ ב"ר יצחק - תרצ"ו
- רבי יהודה יחיאל מרוזדול ב"ר פנחס חיים - תרצ"ז

כ' אב

- רבי אליעזר מאזיפאלי ב"ר יהודא צבי מסטרעטין - תרכ"ו
- רבי שלום יוסף ממילניצא ב"ר נחום דוב בער מסאדיגורא - תרפ"ז

כ"א אב

- רבי אלכסנדר מקאמארנא ב"ר יצחק אייזיק מכפר סאפרין - תקע"ח
- רבי דוד מזאבלאטאב ב"ר מנחם מענדל מקאסוב - תר"ח
- רבי ארי' לייב ב"ר שלמה מראדאמסק - תר"נ
- רבי חיים מבריסק ב"ר יוסף דוב - תרע"ח

כ"ב אב

- רבי מרדכי בן הלל (מרדכי אחר הרי"ף) - ה"א ע'
- רבי מאיר הגדול מפרעמישלאן ב"ר יעקב - תקל"ג

כ"ג אב

- רבי בנימין אהרן סלוניק אב"ד פודהיץ ב"ר אברהם (משאת בנימין)- ש"ע
- רבי דוב בעריש גוטליב ב"ר יעקב (יד הקטנה על הרמב"ם) - תקנ"ו
- רבי צבי ב"ר יעקב יצחק (החוזה) מלובלין - תקצ"א

כ"ד אב

- רבי ארי' לייב מקראקא ב"ר יהושע בעל מגיני שלמה - תכ"ד
- רבי נתן נטע אייבישיץ ב"ר יהונתן - תקמ"ט
- רבי אפרים זלמן מרגליות ב"ר מנחם מאניש (מטה אפרים) - תקפ"ח
- רבי אברהם אולמאן אב"ד לאקנבאך ב"ר שלום חריף - תר"ט
- רבי יעקב יוסף מגלאגוב ב"ר מנחם מענדל - תרל"ד
- רבי שלום היילפרין מוואסלוי ב"ר דוד - ת"ש

כ"ה אב

- רבי ישכר בער מזלאטשוב ב"ר יהודה לייב (מבשר צדק, בת עיני) - תקנ"ה
- רבי אברהם חיים מלינסק ב"ר נפתלי צבי מראפשיץ - תקצ"א
- רבי יעקב משולם אורנשטיין ב"ר מרדכי זאב (ישועות יעקב) - תקצ"ט
- רבי יוסף דוד מאליק ב"ר צבי ארי' - תר"ט

כ"א מנחם אב

הגה"ק רבי אלכסנדר אייכנשטיין מקאמארנא זי"ע

מתולדותיו

הגה"ק רבי אלכסנדר אייכנשטיין זי"ע נולד בשנת תק"ל לאביו הרה"ק ר' יצחק אייזיק בכפר סאפרין שבגאליציע מבני בניו של התויו"ט, ר' יצחק אייזיק היה איש צדיק ומורם מעם אך מעולם לא נהג ברבנות והיה נוסע אל החוזה מלובלין זי"ע, זכה לנטוע חמשה ארזים בכרם בית ה' הלא המה האחים הקדושים: ר' צבי הירש מזידיטשוב, ר' משה מסאמבור, ר' סנדר מקאמארנא, ר' ישכר בעריש מזידיטשוב, ור' ליפא מסאמבור. מסופר, שלעת זקנותו נאנח פעם ר' יצחק אייזיק לפני זוגתו הרבנית ואמר בענווה: הנה אנו הולכים בדרך כל הארץ ואיך נעלה אל אבינו שבשמים כשבידינו אין מאומה, ענתה לו הרבנית בחכמה: במסל"ה נעלה (בבדבר כ' י"ט) ורמזה לו שבכח תורתם של בניהם יעלו, שהרי אותיות במסל"ה הן ר"ת שמות הבנים הק': ב'עריש, מ'שה, ס'נדר, ל'יפא, ה'ירש. אמו היתה צדקנית ודרכה היתה שהוליכה את בני' לתפילה בכל יום וזירזה אותם שיתפללו בכוונה ובהתלהבות, ובחזרם היתה בוחנת על מצחם אם יש זיעה שם וכך ידעה אם התפללו בהתלהבות, בהיותו כבר שבע שנים כבר היו שגורות על פיו שלש הבבות (בבא קמא בבא מציעא ובבא בתרא) עם כל השיטות עד השו"ע והמפרשים, בנו בהקדמת ספרו "זכרון דברים" מביא שאביו הק' העיד על עצמו שבשנות חייו הקצרים עבר שבעה פעמים את הש"ס כולו עם כל השיטות כנ"ל.

מתחילה כיהן כאב"ד זידיטשוב וזורובנא ובשנת תקע"ב תקע אהלו בקאמארנא, מגדולי תלמידיו היה הרה"ק ר' יהודה צבי מראזלא זי"ע, כל ימיו התפרנס בדוחק מיגיע כפיו והיה ימים שמצבו הגיע עד פת לחם ממש, ובכל זאת לא מש מאהלה של תורה, פע"א היה הדוחק גדול עד כדי כך שגם לבנו הקטן לא היה מה לטעום משך שני ימים, ובכדי להפיג את צער הילד למד עמו "שלש מדות בנערה" (כתובות מד.) ע"פ פשט ואח"כ ע"פ קבלה, ואת בנותיו הרגיע ואמר להן: בנותי, מצב זה לא ימשך זמן רב, לא יותר משבעים שנה.

במוצש"ק כ"א אב שנת תקע"ח השיב את נשמתו ליוצרו "ביחוד נפלא ובמסירות נפש כמו עשרה הרוגי מלכות" כן מובא בס' היכל הברכה פר' שלח שכן אמר החוזה מלובלין זי"ע בחלום לאחיו הרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע, ומנו"כ באוהעל ונספד ע"י מרן הישמח משה זי"ע וצוה שבבוא היום יקברו אותו לידו, על מצבתו חרות: פה טמון איש צדיק ות"ח מופלג ואב בי"ד הישראלי ה"ה הרב הגדול המפורסם מוהר"ר אלכסנדר סענדיר ב"ר יצחק זצ"ל מק"ק קאמארנא נשמתו לגן עדן עלה כ"א אב תקע"ח לפ"ק תנצב"ה.

כ"ה מנחם אב

הגה"ק רבי יעקב משולם אורנשטיין זי"ע בעל "ישועות יעקב"

מתולדותיו

הגה"ק רבי יעקב משולם אורנשטיין זי"ע בעל ה"ישועות יעקב" נולד בשנת תק"ל לאביו הגה"ק רבי מרדכי זאב זצ"ל אבד"ק לעמבערג, בגיל צעיר מאוד נתייתם מאביו ל"ע, ובעוד שלא כלו ימי המספד הקרה ה' לפניו לקחת לו לאשה את בת חותנו הרב המופלג הגביר המפורסם מו"ה צבי הירש בן הגאון מו"ה נפתלי הירץ מק"ק יערוסלוב והוא אסף אותו אל ביתו בית צדיקים והראה לו עוז ידידות.

בבית חותנו ישב רבות בשנים על התורה ועל העבודה, ומאות תלמידים התאספו אליו ולמדו אצלו תורה בשקידה עצומה, בשנת תקס"א נתנו עיניו בו קהילת זאלקווא שיבא לכהן בעירם ובהגליל כרב ואב"ד למלאות מקום הגה"ק רבי משה צבי הירש מייזליש ז"ל בן הגה"ק רבי שמשון מייזליש ז"ל אב"ד זאלקאוו, שם התחיל לעסוק בהוצאות ספרו הגדול "ישועות יעקב", ובשנת תקס"ט הוציא לאור עולם חלק הראשון על "אבן עזר", אמנם לא ארכו לו שם הימים כי בשנת תק"פ אחרי פטירת הגאון מוה"ר צבי הירש ראזאניש זצ"ל בעמח"ס "תשע שיטות" אבד"ק לבוב באו אליו ראשי הקהילה דשם שיעלה ויבוא לכהן במקום כהונת אבותיו אביו וזקינו הגאון בעל "חכם צבי", ואכן בראותו את העיר לבוב כעיר המעטירה בכתר תורה ומצא בה אנשי חיל במלחמתה של תורה גדולים חקרי לב מלאים תורה וחכמה, קיבל על שכמו לשאת בעול הרבנות, ויתקע אהלו בלבוב שם ישב על כסא כבודו, וינהג נשיאותו ברמה, והרביץ תורה בישראל ונתרבה גבולו בתלמידים ומשם זרח שמשו לכל העולם ונתפרסם בכל תפוצות ישראל לגאון הגאונים.

בשנת תקצ"ז חלה בנו יחידו, הגה"ק רבי מרדכי זאב זצ"ל והרעיש ה"ישועות יעקב" עולמות עבור רפואתו, ואף עסק בקבלה מעשית, ועשה אדם משעווה וקברו בביה"ק, ועוד דברים כאלה, אבל הגזירה כבר היתה חתומה למעלה שאין להשיב, וניטל ממנו בנו יחידו מחמד עינו ביום ו' עש"ק י"ז מרחשון תקצ"ז, אביו בכה עליו תמרורים, ואמר בהספידו: הנה אחז"ל (סוכה כט.) "חמה לוקה על אב בית דין שמת ואינו נספד כהלכה", ואפשר לבאר הכוונה "אינו נספד כהלכה" היינו מהליכות עולם, כי הליכות עולם הוא שהבן מספיד את האב, אבל אב שמספיד את בנו, זהו "שלא כהלכה", שלא כמנהג העולם, ועל זה חמה לוקה, ויהי כאשר גמר את דבריו התקשרו השמים בעבים וגשם עז ניתך ארצה, ויהי לפלא ולחרדת כל העם. מאז פטירת בנו יחידו לא מצא מנוח לנפשו, ויחי יעקב אחרי מות בנו שנתיים ימים ותשע חדשים, ונסתלק כ"ה אב תקצ"ט בק"ק לבוב ושם מנו"כ.

דרך כוכב יעק״ב

הי׳ מאד נערץ בין גאוני וגדולי דורו, וכולם כאחד הסכימו שהוא גאון ופוסק הדור, עד שהגאון בעל ״חוות דעת״ כותב עליו בהסכמתו ״רבן של כל בני הגולה״, פ״א נזדמנו הגאונים בעל ״חוות דעת״ מליסא והגאון ר׳ יוסף אשר עהרנבערג האבד״ק פרעמישלא זצ״ל בביתו, ובא אחד לשאול שאלה חמורה, והיות והגאון בעל ה״ישועות יעקב״ לא הי׳ אז בבית, הציא הלה את השאלה לפניהם, והתחילו להתווכח ביניהם בנידון ההלכה, וביני לביני הגיע הגאון לביתו והציע לפניו את הוויכוח, נענה ואמר עצם ספק ההלכה היא כמו שפסק הרב מליסא, אבל לא מטעמו ונימוקו, והראה להם את מקור הדברים וטעמו ממקום אחר, ונשתוממו השני הגאונים מגודל חריפותו ובקיאותו ומגודל ההשתוממות על חריפותו אחזו שני הגאונים בידו זה בימינו וזה בשמאלו ונשקו את ידיו מרוב אהבת התורה שהעיר עיניהם בהלכה.

פ״א איקלע אדם מגלילות לעמבערג לביתו של הגאון רבי מרדכי בנעט זצ״ל אבד״ק ניקלשבורג שאלו הגאון אם מכיר את הגאון ה״ישועות יעקב״, ענה הלה שאינו מכירו, נאנח הגר״מ בנעט ואמר: הוי, אנשי פולין לא ידעו להוקיר את ערך רבניהם גדוליהם, אילו הי׳ לנו גאון כהרב ר׳ יעקב אורנשטיין מלבוב, היינו מושיבים אותו על כסא זהב טהור.

גם אצל גדולי וצדיקי רבני החסידות הי׳ מאוד נערץ אם כי הי׳ מתנגד גדול לדרך החסידות, פ״א בא רב גדול לשאול בעצת הרה״ק רבי אורי מסטרעליסק זי״ע בדבר שאלה גדולה וחמורה אשר לו, שיורנו אל מי מגאוני הדרו יפנה בשאלתו, המליץ לו הרה״ק מסטרעליסק להפנות שאלתו אל הגאון ה״ישועות יעקב״, ״כי הוא רבן של כל בני הגולה, ובשמים פוסקים הלכה כמותו...״ – גם הי׳ בידידות עם הרבה מהם, כמו הרה״ק השר שלו׳ מבעלז זי״ע שהראה לו חיבה יתירה. וכן עם הרה״ק השר בית הזוהר ר׳ צבי הירש מזידיטשוב זי״ע שבכל עת בואו ללבוב הי׳ מבקר בהיכלו והשתעשע עמו בשעשועין דאורייתא, בנגלה ובנסתר, ואחרי פטירת הרה״ק מזידיטשוב הי׳ ה״ישועות יעקב״ שולח בכל שנה ושנה ביומא דהילולא סך כ״ה רו״כ לחלקם לעניים על הציון. גם הרה״ק ר׳ שלום מקאמינקא זי״ע הי׳ עמו בקשרי ידידות, ואף התכתב עמו בהלכה, והגאון ה״ישועת יעקב״ מזכירו בספריו כמה פעמים מתוך חיבה יתירה, פ״א אמר הגאון ה״ישועות יעקב״ דברי שבח על הרה״ק מקאמינקא, התבטא ואמר בזה״ל: ״בארבע פינות מוחו מונחת כל התורה כולה, בפינה אחת ש״ס בבלי וירושלמי, בפינה שניה, כל ספרי הפוסקים, בפינה השלישית כל ספרי קבלה, בפינה הרביעית כל מדרשי חז״ל וספרי אגדה, ובאמצע המוח נמצאת נקודת יראת שמים שמאירה ומהוהירה על כל הפינות, פ״א ערך הגה״ק מקאמינקא תשובה נפלאה בענין איזה היתר עגונה, ונסע ללבוב להציע תשובתו לפני הגאון הישועות יעקב, וכשבא לפניו, הראה לו הגאון סבראב מהריטב״א שבסברא זו נסתרה תשובתו, התפלא הגה״ק מקאמינקא ואמר לו הלא למדתי כעת קונטרס עגונות על בוריו עם כל הקדמונים והאחרונים ובתוכם גם את הריטב״א ולא ראיתי סברא זו, השיב לו הגאון זה לי עשרים שנה שלא עיינתי סברא זו בהריטב״א, נייתי ספר ונחזי, ויבוקש הדבר כמו שאמר הגאון ה״ישועות יעקב״, נתפעל הגה״ק מקאמינקא וקרא בהתפלאות: ״אה, דאס הייסט א גאון״. – כמו כן יש ממנו גם הסכמה על כמה מספרי החסידות כמו על ספר ״נועם מגדים״. וכן על ספר ״נחלת שמעון״ מהרה״ק ר׳ שמעון מיערוסלאב זי״ע שהי׳ עמו בקשרי ידידות כשהי׳ גר ביערוסלאב אצל חותנו כמו שכותב בהסכמה אשר כמה פעמים נשא ונתן עמו בהלכה, והשאיר אחריו כתבים רבים ונשרפו.

מלחמה לה׳ בעמלק

באותו זמן התחיל להתנצנץ נצני ההשכלה של בערלין בעיר ההגדולה לעמבערג, והיתה סכנה צפויה לדת ישראל שלא ירעו ולא ישחיתו אותן המחבלים ומשחיתים, אשר החלו לקצץ בנטיעות כרם ישראל תחת מסוה של צדקות באמרם שכל כוונתם רק לחבר התורה והחכמה, ההשכלה עם האמונה, בעוד שכל זממם הי׳ לעקור את ד״ת ישראל, וכבדה המלחמה של היראים נגדם להסיר מעל פניהם את המסוה, אז קם ה״ישועות יעקב באף ובחימה וערך נגדם מלחמה לה׳ נגל אלו שרצו להרוס ולהחריב עירו, והחרים את רבם ומורם של המשכילים שלמה לייב ראפפורט, עד שנאלץ לעזוב את העיר לבוב ונסע לריעו יוסף פערל שהי׳ מראשי המשכילים, והוא בהיותו נגיד ותכיף בעירו, ערך קובלנא לבית המשפט נגד ה״ישועות יעקב״, על דבר אשר החרים את הנ״ל מעירו, אבל עד מהרה נוכח לדעת כי הוא תכיף אבל לא נגד רשכבה״ג, ובא לביתו של הגאון והתחנן לפניו ואמר: רבי, הנה אנחנו עומדים במלחמה, מערכה מול מערכה, ועד מתי תאכל חרב, על כן באתי לבקש מאתכם שנבוא לעמק השוה והקולות יחדלון, כשמוע ה״ישועות יעקב״ את דבר הצעתו נעמד על רגליו וצווח: חלילה מעשות כדבר הזה, האם בנדון ״שמע ישראל ה׳ אלקינו ה׳ אחד״, אפשר לעשות פשרות.

יסופר שפ״א נזדמן לו לילך בצוותא עם הרה״ק מאפטא זי״ע, ועברו ליד בית גימנזיום, הרגיש הרה״ק מאפטא בטומאה הבוקעת משם והתבטא כי מטומאת הנחש הקדמוני היא... לפתע שם לב ה״ישועות יעקב״ ואמר: שמספרו של הבית הגימנזיום כפי שמצויין עליו היא 358 כמין ׳נחש׳..., ואכן ידו היתה על עליונה ובימיו לא פשתה נגע ההשכלה וכפי שהספידיהו מרן החתם סופר (נדפס בדרשות חת״ס עמ׳ שע) וז״ל: ״נחשך מאור העולם ונסתלק ביום כ״ה מנחם אב הגאון הגדול... חריף ומופלג ענוותן וצדיק, ותורה וגדולה במקום אחד, הוא עמד בכח עוזו לשבור מלחמת עמל, ולא הרימו ראשם בחייו, ועתה מי יקום לי עם מרעים ומי יתייצב לי עם פועלי און״.

שב"ח יקר וגדולה

אין גדולה בתורה

באותות יקר ורבותא, שבחי תודה נקריב בהדרתא, מלא חפני טיבותא, לרום האי מעלתא, איש המורם מעם ברב פעלתא, מגדולי תומכי אורייתא, תורה וגדולה משולבות אצלו, מה טוב חלקו וחבלו, מפורסם במעשי הצדקה וחסד, ותיק וחסיד אשר עם קונו מתחסד, אוצר כל כלי חמדה וסגולה, נודע לשבח ולתהלה, עומד לימינינו בכל עת ועונה, בדעת ובתבונה, שמו משבחים בשפתי רננה.

הרבני הנגיד המפואר

מוה"ר שמואל חיים בראך הי"ו

מראשי ונכבדי קהילתינו הק' בבארא פארק יצ"ו

מהיושבים ראשונה במלכות
אצל מסיבת "ראשון למקראי קודש" לטובת קרן הבנין

מרשות הקל הגדול הנבור והנורא
שהחיינו וקיימנו ביראתו הטהורה
אשר זוכה לשמוה בשמחת התורה

הכנסת ספר תורה

אשר יכנס ברוב פאר והדר ביום א'
לס' ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה הבעל"ט

בראשות מלבינו עטרת תפארת ראשינו

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בשכר זה תזכה מקל נורא, לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה, ומקימי מצוה בתוך עם יפה וברה, ותזכה לשמוה בשמחת בית הבחירה, ופניך להאיר באספקלריא המאירה, שמחו את ירושלים וגילו בה מהרה, ובראשינו מלבינו עמודא דנהורא, בקרוב בימינו בקיבוץ שה פזורה.

הנו"ח בברכת ציון וירושלים

וועד קרן הבנין

פנימי תש״ח בלתי מוגה

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ״ק מרן רבינו הגה״ק שליט״א

ביקור אצל כ״ק האדמו״ר משינאווא זצ״ל

בביתו בעיר מאנסי יצ״ו

ליל שישי פרשת פקודי תשס״ח לפ״ק

כ״ק רבינו שליט״א פרס בשלומו, ודיבר אודות הרחבת חדר הספרים של האדמו״ר משינאווא ז״ל בשנים האחרונות

האדמו״ר משינאווא: הרי מפה הרי שולחן והרי סכין (קידושין מו.).... [1] דער עיקר דארף מען אבער געדענקען...

רבינו: דער זיידע ז״ל דער עצי חיים האט געזאגט אז א גרויסער צימער איז נישט קיין לוקסוס, דאס איז בריאות.

האדמו״ר משינאווא: מרחבת דעתו של אדם (ברכות נז:). דער צאנזער רב האט דאך געזאגט פארן זון דעם גארליצער רב...

רבינו הפסיקו ואמר: היינט איז טאקע די יארצייט פונעם גארליצער רב ז״ל (הגה״ק רבי ברוך האלבערשטאם ז״ל בן הרה״ק מצאנז ז״ל וחותן מרן הגה״ק חייטב לב ז״ל), **ראש חודש אדר.**

האדמו״ר משינאווא: אהה, יא, האט איהם דער פאטער דער דברי חיים געזאגט ׳ברוכ׳ל, א שאד דו האסט נישט געקענט דעם זיידן דעם ברוך טעם, ער איז געזעסן אין א קליין שטיבעלע, מיט א פעלצעלע, מיט א צוקנייטשט קאפעליוטשל, און ער האט געציטערט מיט אלע עולמות׳. [2]

רבינו: דער גארליצער רב האט טאקע געהייסן ברוך נאכן זיידן דער ברוך טעם.

האדמו״ר משינאווא: דער צאנזער רב האט פונעם שוועך זייער גרויס געהאלטן.

דער שינאווער רב האט אמאל געזאגט פארן גארליצער רב ׳א פלא, לכאורה די קינדער פונעם טאטן וואם זענען געבוירן געווארן אויף די עלטערע יארן מיט אזא קדושה, וואלטן ווען געדארפט זיין גרעסער פון די עלטערע קינדער, אבער מ׳זעהט דאס דאך נישט...׳ האט זיך דער גארליצער רב אנגערופן ״און דאס אז די מאמע איז דעם ברוך טעמ׳ס טאכטער...״.

רבינו: איך האב געהערט אזוי, אז דער דברי חיים אליינס האט געזאגט אז די יונגערע קינדער דארפן האבן דרך ארץ פאר די עלטערע ווייל זיי זענען עלטער, און די עלטערע דארפן האבן דרך ארץ פאר די יונגערע ווייל זיי זענען שוין אראפגעברענגט געווארן מיט מער קדושה.

האדמו״ר משינאווא: זעהט אוים אז עס איז עפעס דא דערין... דער קאלאשיצער רב ז״ל פלעגט איבערזאגן די זאך, האט ער אבער געזאגט אז בפנימיות דפנימיות זענען די יונגערע קינדער געווען גרעסער...

רבינו: מ׳דארף פארשטיין דערצו.

האדמו״ר משינאווא: וואם האבן מיר א השגה.

רבינו: דער זיידע ז״ל רבי שלום אליעזר ז״ל איז געווען א גרויסער חסיד פונעם שינאווער רב, ער פלעגט איהם רופן ׳דער ברודער׳, אדער ׳מיין ברודער דער שינאווער רב׳. ער איז געווען ארום ׳פופציג יאר׳ יונגער פונעם שינאווער רב. [3]

---

1 הוא דברי ר׳ יוחנן וממשיך שם.... ואין לנו פה לאכול. והכוונה שם הוא שיש לנו משנה ואין אנו יודעין לפרש אותה.

2 עיין בס׳ חמדה גנוזה (ח״א אות כ״ח) שהרה״ק מצאנז אמר לבנו חבל מאוד שלא היית מכיר את זקנך, כאשר היה יושב אין א אויסגעקראכן ספאדיקעל, און מיט א פארפלעקט האלאטעל, והיה גם סגי נהור ל״ע, והיה מעשן בהציבעד וקנה תחוב לתוכו, והפאקע היה עשוי מאבן בלי כיסוי, און דער מוח האט געשפילט, וכל העולם היו מזדעזין מדיבור הקדוש שלו, עכ״ל.

וע״ע בחמדה גנוזה (ח״ב עמ׳ כ״ט) שהרה״ק רבי מאיר נתן נתגלה לאחיו הרה״ק מגארליץ ואמר לו שאינו יכול להגיע להיכלו של זקינו הברוך טעם, כי כל אימת שרוצה להיכנס אצלו אומרים לו שהוא לומד.

3 עיין בס׳ רבינו הקדוש מראצפערט (עמ׳ ר״ס) שהמהרש״א ז״ל סיפר לפני הציבור בקידושא רבא בפרשת פרה שנת תש״א שבהיותו עדיין אברך

האדמו"ר משינאווא: אינטערעסאנט, זיי ברענגען אז דער ציעשנוב'ער רב איז געווען א פייערדיגער גארליצער חסיד, קען זיין אז דאס איז געווען לאחר פטירתו פונעם שינאווער רב, פון תרנ"ט ביז תרס"ו ווען דער גארליצער רב איז נסתלק געווארן, דעמאלטס איז ער געווען א פייערדיגער גארליצער חסיד.

רבינו: כ'האב געהערט פון טאטן ז"ל אזוי, דער זיידע ז"ל דער עצי חיים האט נאכן הסתלקות פונעם קדושת יו"ט געוואלט פארן צום גארליצער רב, איז געקומען זיין מומע, די רביצין פון רבי יוקל דער וואלאווער רב,[4] דעם ייטב לב"ם א טאכטער – דארט איז דאך געווען א סכסוך מיטן גארליצער רב – און זי האט איהם געזאגט אז אויב ער פארט הייסט דאס אז ער האט געגומען א שטעלונג, ממילא איז ער נישט געפארן.

א' הנוכחים: דאס איז געווען וועגן די רבנות דארט אין גארליין?

רבינו: יא, דער ייטב לב איז דאך געווען רב אין גארליין נאך וואס ער איז אוועק געגאנגן פון איהעל. קודם איז דער ייטב לב געווען רב אין אוהעל, נאכ'ן ישמח משה'ס הסתלקות, און ער האט געהאט גרויסע רדיפות אין די שטאט, מ'האט איהם געמסר'ט אז ער איז נישט קיין בירגער און מ'האט איהם ארויס געשטעלט פון די גבולות המדינה, איז ער אנגעקומען קיין גאליציע, האט דער דברי חיים איהם געמאכט דעמאלטס רב אין גארליין, איז ער געווען אין גארליין ביז ער איז געגאנגען קיין דראהביטש (אחר פטירת אביו הגה"ק רבי אלעזר ניסן ז"ל), דער דברי חיים האט דאך געהאט א גרויסע השפעה דארט אין די געגנט האט ער איהם געמאכט רב אין גארליין.

נאך איהם ווען ער איז אוועק פון דארטן איז זיין ברודער רבי שמואל געווארן רב אין גארליין (עד יום פטירתו יום ט' מרחשון תרמ"ט ומנו"כ בקראקא יצ"ו), און דאס האט געמאכט די סכסוך צווישן רבי יוקל מיטן גארליצער רב, דער גארליצער רב איז נאך דעמאלטס געווען רב אין רודניק, ער האט גע'טענה'ט אז זיין פאטער דער דברי חיים האט נישט אוועק געגעבן דאס רבנות אין גארליין פארן ייטב לב לו ולזרעו, ער האט עס געגעבן נאר פאר איהם. און דער ערוגת הבושם איז געווען דער דיין ביי די דין תורה, די דין תורה איז געווען אין קליינוואַרדיין. למעשה זענען ביידע געווען רב אין גארליין, סיי רבי יוקל איז געווען רב דארטן און סיי דער גארליצער רב. שפעטער האט דער קדושת יו"ט געזאגט פאר רבי יוקל אז ער זאל קומען קיין אונגארין און ער וועט איהם פארשאפן א רבנות אין אונגארין, אזוי איז ער אוועק געפארן פון גארליין און איבער געלאזט די גאנצע מחלוקה, און געגאנגען קיין וואלאווע (ושימש שם ברבנות עד יום פטירתו ט"ו אלול תרס"ד לפ"ק).

דער קדושת יו"ט איז אמאל געווען אין גארליין ווען ביידע שוואגער'ס זענען נאך דארט געווען, און איז געווען באזוכן ביי ביידע שוואגער'ס, דעמאלטס איז געווען פסח שני, איז ער געווען ביים וואלאווער רב ביי רבי יוקל, דארט איז געווען א סעודה מיט מצות לכבוד פסח שני, און נאכדעם איז ער געווען ביים אנדערן שוואגער, האט איהם דער גארליצער רב געזאגט אזוי אויף א וועלטל, כ'האב געהערט אז דו האסט געגעסן חמין שעבר עליו הפסח... (כי הרב מגארליין לא הרשה להאנשים שהיו סרים למשמעתו לאכול מהמצות שנאפו ע"י גיסו) האט ער איהם געזאגט חמין שעבר עליו הפסח איז נאר אסור משום קנס (כמבואר בפסחים כח.), א היזיגן האט מען געקענט קנס'ענען, א פרעמדן קען מען נישט קנס'ענען....

איז ממילא זי ר' יוקל'ס רביצין האט איהם דעמאלטס געזאגט אז אויב פארט ער, הייסט דאס אז ער האט געגומען א שטעלונג אין די מחלוקה, פארדעם איז ער נישט געפארן.

האדמו"ר משינאווא: דער גארליצער רב האט נישט געהאט קיין גרויסן עולם, אבער מ'זאגט אז ער האט געהאט בני עלי'.

רבינו: יא, מ'זעהט דאך פון דעם אז דער זיידע האט געוואלט פארן.

צעיר היה בשינאווא אצל אחיו הקדוש כנראה אחרי שחזר ממגוריו בהארנסטייפל ואז כיבדו לרדת להתפלל לפני העמוד, אמר לו רבינו שאין לו כח, נענה הרה"ק משינאווא ואמר מתי יכול יהודי להתפלל באפיסת כוחותיו כשאין לו כח, ואז יכולים להתפלל בלי כח.

ויש לציין מה שמובא בס' רבינו הקדוש מראצפערט (עמ' מ"א) שבמשך הזמן שהמהרש"א התגורר בעיר מארנא הגיע לשם כמה פעמים אחיו הגדול הגה"ק משינאווא ז"ל לבקרו, וכששהה בעיר התאכסן אאצלו בבית, וסיפר מרן רבינו בעל הברך משה ז"ל שהיה פעם אחת כאשר הרה"ק משינאווא התאכסן בבית רבינו, ואמר ברכות התורה באחד הימים בבוקר, עמד על יד ארגז גדול, ומגודל ההתלהבות והדביקות שבערה בו דפק בידיו על הארגז עד שהמכסה של הארגז נסדק לכל ארכו מחוזק הדפיקה, אפילו שהיה עשוי מעץ עבה, ומאז רבינו החשיב מאד את הארגז הזה, והיה שמור אצלו בחביבות כל השנים גם כשעבר לגור בראצפערט, ורבינו בעל הברך משה ראה אותו בבית זקינו הק'.

ועיי' בס' נפלאים מעשיך (ח"א) שם מובא קאפיע מהספה"ק דברי יחזקאל החתום בחותמו של הרה"ק רבי שלו' אליעזר ז"ל.

4 הרבנית הצ' הענדל ע"ה א"ח הגה"ק רבי ישראל יעקב יוקל טייטלבוים ז"ל אבד"ק וואלאווע בן הגה"ק רבי שמואל מגארליין ז"ל וחתן דודו הגה"ק מרן הייטב לב ז"ל.

האדמו"ר משינאווא: מ'דערציילט אז דער צאנזער רב האט זיך אמאל אליינם געוואלט מחזק זיין, האט ער געזאגט "אה, כ'בין רבי ברוכ'ם טאטע"... דאס איז ביי איהם געווען אזא עסק, אז ער האט זיך פארגעשטעלט מיט דעם. ער איז געווען א איש פלא.

רבינו: כ'האב געהערט פונעם טאטן ז"ל אז ס'איז געווען א מלמד אין גארליץ א גרויסער ארימאן, ער האט געהייסן שמואל, האט אים דער גארליצער רב אמאל געפרעגט צי ער האט שוין אויף הוצאות פון פסח, האט דער איד געזאגט אז ער האט נישט אויפן היינטיגן טאג און אוודאי נישט אויף פסח, זאגט אים דער גארליצער רב 'נעם א פיאקער', זיי האבן געגומען א פיאקער און מ'פארט. ער פארט אוועק, ער האט נישט געזאגט וואו ער פארט, ביז ווען ער איז אנגעקומען צו א קרעטשמע, דארט האט דער גארליצער רב געהייסן אז מ'זאל זיך אפשטעלן. זאגט ער פאר דעם איד 'גיי ארויין אין די קרעטשמע, און ברענג ארוים ביר צו טרינקען'.

דער איד איז ארייגעגאנגען אין די קרעטשמע און ער זאגט פארן קרעטשמער אז דער גארליצער רב איז אינדרויסן, און ער האט געבעטן אז מ'זאל ארויסברענגען ביר צו טרינקען. דער איד האט אנגעגאסן ביר און ארויסגעברענגט, בין כך ובין כך, ווילאנג דער איד איז ארייגעגאנגען אין די קרעטשמע זאגט דער גארליצער רב פארן בעל עגלה 'פאָהר פון דאנעט איך האב נישט קיין צייט'. איז ער איז אוועקגעפארן. ווען דער איד איז ארויסגעקומען זעהט ער אז איננו... דער גארליצער רב איז נעלם געוואָרן...., ער קוקט אהער, ער קוקט אהין, דער גארליצער רב איז נישטא. דרייט ער זיך אוים און ער גייט צוריק ארויין אין די קרעטשמע. דער קרעטשמער האט אים געהייסן באצאלן פאר די ביר, טענה'עט דער איד אז ער האט נישט קיין געלט, ער האט נישט געגומען פאר זיך, ער האט געגומען ווייל דער גארליצער רב האט אים געהייסן אז ער זאל ברענגען ביר, און דערווייל איז ער נעלם געוואָרן.

דער איד האט נישט געוואלט גלייבן זיין מעשה און ער האט זיך אנגעהויבן ארומצו'טענה'ען מיט איהם, און ער האט פארלאנגט אז ער מוז באצאלן פאר די ביר וואס ער האט געגומען. דער איד האט געווייגט אז ער האט נישט צו באצאלן און ער האט דאס נישט געבעטן, דער איד האט געוואלט צוריק אהיימפארן אבער ער האט נישט געהאט קיין געלט צו דינגען א וואגן מיט וואס צו פארן, האט ער נישט געהאט קיין ברירה און ער האט געמוזט דארט בלייבן אין די קרעטשמע, און וואַרטן ביז ווען עם וועט אנקומען א צווייטער איד וואס פארט אויך זיין וועג אהיים אז ער זאל קענען מיט איהם פארן אהיים, איז ער דערווייל דארט געבליבן.

זיצט ער דארט אין די קרעטשמע און ער וואַרט אויף א איד. זיצענדיג דארט זעהט ער ווי מ'פארעט זיך און מ'דעקט טיש מ'דרייט'זיך אויף עפעם דא, האט ער געזעהן אז דא וועט שוין זיין עפעם א סעודה, האט ער זיך שוין געפרייט, קודם וועט ער שוין קענען עפעם טוען זיין, ער איז דאך שוין געווען גוט הונגעריג אויך. אינצווישן זענען אנגעקומען אידן אין די קרעטשמע, און מ'שמועסט אז מ'גייט פראָווען א תנאים, איין איד פון די שטאָט, א צווייטער פון די צווייטע שטאָט האבן זיך משדך געווען און זיי האבן אפגעשמועסט צו פראָווען דעם תנאים אינעם קרעטשמע וואס איז צווישן די צווי שטעט.

די מחותנים זענען אנגעקומען זעהט דער שמואל אז מ'רעדט דא פון א שידוך וואס ער אליין איז נאר געווען דער שדכן ביי דעם שידוך, ער האט דאס געהאט אנגעטראגן צום ערשט, נאר די מחותנים האבן זיך שפעטער מיישב געווען אז זיי דארפן אים נישט האבן און זיי האבן גומר געווען דעם שידוך אליין און מ'האט אים ניטאמאל איינגעמאלדן אז דער שידוך וועָרט געשלאסן, זעהט אוים זיי האבן זיך געוואלט שפארן שדכנות... איז ער אהין געגאנגען און געזאגט אז ער לאזט נישט ליינען די תנאים ביז מ'באצאלט אים. ער איז דאך געווען גערעכט האבן ביידע מחותנים ארויסגענומען געלט און אים באצאלט שדכנות.

אויפאיינמאל קומט אן דער גארליצער רב מיטן וואגן, און ער זאגט "שמואל, דו האסט שוין אויף יום טוב...? יעצט קום אהיים".[5]

האדמו"ר משינאווא: דער גארליצער רב איז געווען א פעטער פאר מיין טאטן (כ"ק רבי אלטר יעקב יצחק וואגשאהל ז"ל אבד"ק לאנצהוט), בזיווג שני איז די רביצין געווען מיין טאטנ'ס מומע.[6] דער זיידע (הגה"צ רבי חיים ראובן ז"ל ראב"ד לאנצהוט) איז

---

5 עיי' בס' נפלאים מעשיך (ה"א) שמרן רבינו הברך משה ז"ל סיפר להרה"ח ר' פרץ לעפקאוויטש ע"ה, שעובדא זו שמע מזקינו הגדיל החסיד הנודע רבי יעקב יוסף לעפקאוויטש ז"ל מניר-באטור.

6 הגה"ק רבי ברוך מגארליץ ז"ל נשא בזיווג"ש את בתו של הרה"ק רבי מנחם פנחס שפירא מלאנצהוט ז"ל בן הרה"ק ר"א מלאנצהוט ז"ל בן מרן הגה"ק הבני יששכר ז"ל, ורבי אלטר יעקב יצחק וואגשאהל ז"ל היה בן הגה"צ רבי חיים ראובן ז"ל שהיה חתנו של הגה"צ רבי מענדל מלאנצהוט ז"ל בן הרה"ק רבי אלעזר ז"ל בן מרן הגה"ק הבני יששכר ז"ל.

געווען ביי אים אין גארליץ, אזוי איז אויסגעקומען אז דער טאטע איז געווען דארט אסאך מאל אלס אינגל. פלעגט ער אויך דערציילן פלאים, מען האט געזען ענינים פלאים ביים גארליצער רב, מ׳האט נישט פארשטאנען וואס ער טוהט.

דער גארליצער רב איז אמאל געזעסן ביים טיש מיט אן עולם, ס׳איז געווען שבת צי ביי א צווייטע געלעגנהייט, האט מען אריינגעברענגט בשר עוף, א פערטל הינדל, מיט א הויט דערויף. דער גארליצער רב האט גענאכט, ער נעמט אראפ די הויט ער לייגט דאס אזוי ארויף אויף די האנט, ער האט דארט געהאט אויך דעם זאלץ מעסטל, ער האט כמעט אויסגעליידיגט דאס זאלץ מעסטל אויפן שטיקל הויט, קיינער האט נישט פארשטאנען וואס ער טוט דא. פלוצלונג זאגט ער פארן טאטן ׳קום אהער׳, שוין אז דער רבי רופט איז ער געקומען, זאגט ער אים ׳מאך אויף דאס מויל׳, האט ער גענעמט דאס מויל, און רבי ברוכ׳ל לייגט אים אריין די הויט, ער האט אנגעהויבן צו הימן.... ס׳איז דאך נישט מעגליך געווען דאס צו האלטן אין מויל.

אז מ׳זעהט פלאים איז גוט, אז מ׳זעהט אמאל אז דאס איז נישט געווען אזוי פשוט די דרכי הצדיקים.

אמאל ווען דער טאטע איז דארט געשטאנען איז דארט געשטאנען א איד, נעמט אים דער גארליצער רב און ער הייבט איהם אן צו קלאפן, און ער פרעגט דעם טאטן ׳וויפיל זאל איך אים געבן ?׳, האט דער טאטע געזאגט ׳זיבעציג׳. דער טאטע האט אלץ געזאגט ער האט מורא פאר די זיבעציג, דער טאטע איז געווען זיבעציג יאהר ווען ער איז אוועק.

אמאל איז דער זיידע געגאנגען שפאצירן מיטן גארליצער רב, און דער טאטע איז געווען א אינגל און ער איז געגאנגען פראוים, האט דער גארליצער רב געזומען דעם שטעקן און דאס געגעבן א ווארף און עם האט אים געטראפן, עם האט אים וויי געטון, ער איז דאך נאך געווען א אינגל און היימיש געווען מיטן פעטער האט ער געזומען דעם שטעקן און געוואלט צוריק געבן... האט דער זיידע אים געוויזן אז ער זאל זיך אכטונג געבן.

איך האלט אז עם איז עפעס דא דערין, די באבע ע״ה האט מיטגעמאכט מיט קינדער ל״ע מורא׳דיג, דער טאטע איז געווען א בן יחיד, ער האט פריער געהאט עטליכע ברודער, ער האט געהאט איין שוועסטער, זעהט מיר אוים אז די באבע האט שטארק אינגעריסן ביים גארליצער רב און דאס איז געווען דאס אייניגסטע קינד וואס ער האט געהאט, דער גארליצער רב האט אים אויסגעבעטן, זעהט אוים אז די אלע ענינים האט ער געטון אים צו האלטן אויף דעם עולם, אזוי קלער איך בפשטות.

רבינו: איך האב געהערט פון טאטן ז״ל אז די אייגענע רביצין (בזיוו״ש) האט איהם געמוטשעט אויף קינדער. דער גארליצער רב האט געהאט א הויז בחור א משמש, אמאל זאגט ער פאר דעם בחור אום הושענא רבה נעם די הושענות ריטלעך קאך עם אפ און טרינק אוים דאם וואסער דאס איז א סגולה צו האבן קינדער,[7] יענער איז נאך געווען א בחור... קוקט ער אים אזוי אן ׳איך בין דאך נאך א בחור׳, זאגט אים דער גארליצער רב, ׳הער וואס איך זאג דיר, ס׳איז א סגולה צו האבן קינדער, טרינק עס׳. נו, גיי דערציילי מעשיות פאר א בחור. האט דער בחור געענטפערט ׳אויב איז דאס טאקע אזא סגולה בדוקה פארוואס גיט נישט דער רבי פאר די רביצין...?׳. האט אים דער גארליצער רב געזאגט ׳ביסט א חכם?, שוין אז די ווילסט נישט טרינקען איז נישט׳.

דער בחור האט שפעטער התונה געהאט, און ער האט ל״ע נישט געהאט קיין קינדער. מיט יארן שפעטער האט ער דאס דערציילט, האט ער דאן געזאגט אז דער רבי האט דאך געזעהן וואס דא וועט זיין, און ער האט אים געוואלט געבן קינדער, ער האט נאר נישט פארשטאנען.

האדמו״ר משינאווא: דער שטראסבורגער רב (כ״ק הגה״צ רבי אברהם דוד הורוויץ ז״ל בעל שו״ת קנין תורה וחבר הביד״צ בעיה״ק ירושלים ת״ו) האט מיר דערציילט וואס ער האט געהערט פון זיין זיידן דער פתחא זוטא, ער איז געווען א שטארקער גארליצער חסיד.[8] אז ביים גארליצער רב איז אמאל געקומען א אידענע און האט געווייגט יאמערליך. זי האט געהאט א דין תורה ביי א געוויסן רב און זי האט דארט פארלוירן די דין תורה, זי האט אזוי געווייגט עד אין לשער. דער גארליצער רב האט אנגעפרעגט ביי יענעם רב מהיכן

---

7 כס׳ אמרי פנחס שמביא סגולה זו בשם הרה״ק רבי פנחס לבשל את הערבה במים ולשתותו, כי ערב״ה בגמטריא זר״ע, וכ״ה בשמו בס׳ סגולות ישראל.

וכן בס׳ ליקוטי מהרי״ח (סדר חג הסוכות) מביא סגולה זו, וכותב בשם הרה״ק רבי הערצקא מראצפערט שלדעתו זה היה הכוונה במקלו של יעקב כמו שכ׳ רש״י שם, שמים נעשה זרע, על שם שיעקב נתן את ההושענות במים, וזהו כוונת הכתוב (בראשית ל, לז) ויפצל מקלות לבנות, כי ההושענות היו כרוכים בהלולב כמנהגינו, ע״ש.

8 הגה״צ המפורסם רבי פנחס חיים הלוי הורוויץ ז״ל ראב״ד קאסוב ואח״כ בגראסווארדיין, בעל ספרי פתחא זוטא על הלכות נטילת ידים, עירובין, נדה, חלה, וש״ס.

דנתוני, וואם איז דא געווען, האט דער רב געזאגט אז דער מקור איז א ש"ך, און לויט דעם ש"ך האט ער אזוי געפסק'ט, דער גארליצער רב האט געטומען דאם ענין און ער האט דאם נאכגעקוקט, און ער האט מברר געווען אז עס איז דא א גרייז אינעם ש"ך, יענער רב האט צוריק געצויגן זיין פסק.

האט דער גארליצער רב געזאגט פארוואס ער האט געטון אין דעם ענין, יענער רב איז געווען א גרויסער גאון א מפורסם, האט ער געזאגט אז ער האט געזעהן א אידענע זאל אזוי ווייענען, ווען עם וואלט וועו געווען א דין תורה ווי די הלכה, וואלט זי ווען נישט אזוי געווייענט, דאם שטארקע וויינען האט געצייגט אז די דין תורה איז נישט געווען כהלכה.

דער גארליצער רב איז געווען א גרויסער תלמיד חכם מובהק.[9]

רבינו: דער גארליצער רב איז געווען אזא שארפער, ער האט געהאט אזא שארפע שפראך, אמאל וועו ער איז געווען אין צאנז, האט ער זיך אנגעהויפן אויף איינעם, אז ער איז אזא גרויסער רשע, אז ס'איז א מצוה אים צו באגראבן, דער דברי חיים הערט וואם ער זאגט, זאגט ער אים, וועו ער זאגט דיר אז ס'איז א מצוה צו באגראבן א רשע, איך וועל דיר ברענגען א ראיה אז ס'איז נישט קיין מצוה, וויל ס'שטייט וועו די אידן זענען ארויס געגאנגען פון מצרים, ואת ערום וערייה (יחזקאל טז, ז) ערום מן המצוות (כן פירש"י שם), לכאורה פארוואם זענען זיי געווען ערום מן המצוות, ס'איז דאך געווען דעמאלטם נאך די ששת ימי אפילה וואם אלע רשעי ישראל זענען אויסגעשטארבן (עי' רש"י במכת חושך), און מ'האט זיי דעמאלטם באגראבן, אויב אזוי, האט מען דאך אזויפיל רשעים באגראבן, איז וואם הייסט ערום מן המצוות, זיי האבן דאך געהאט אזויפיל מצוות, אלא מאי איז געדרינגען אז עם איז נישט קיין מצוה צו באגראבן א רשע, אזוי האט דער הייליגער דברי חיים געזאגט, זאגט דער גארליצער רב 'טאטע, א טויטן רשע איז דען א מצוה צו באגראבן? א לעבעדיגן רשע.....!'

דער גארליצער רב איז געווען אמאל אין סיגעט, דארט איז דאך געווען בחורים אין די ישיבה פונעם ייטב לב, האט ער געפרעגט א בחור וואו ער עסט, האט ער געגעענטפערט אז ער עסט 'טעג' (אצל בעלי בתים בעיר שהתנדבו עצמם לקבוע לכל בחור בישיבה באיזה יום שיבוא לאכול אצלו בביתו), האט איהם דער גארליצער רב געפרעגט "אפשר קענסטו אויפעסן די ניין טעג...?!".

ונסתבב השיחה אודות הגה"ק מצעשינוב זצ"ל שהסתופף אצל דודו הרה"ק רבי ברוך מגארליץ זי"ע

רבינו: דער ציעשנובער רב איז געווען א זון פון שינאווער רב. דער זיידע ז"ל דער עצי חיים איז געווען א חסיד פון ציעשנובער רב, ער איז דארט זייער נתפעל געווארן. שפעטער וועו ער האט זיך משדך געווען מיט איהם האט ער געשריבן אויפן התונה בריוול 'הגאון הקדוש' אויפן מחותן דער ציעשנובער רב, אזוי האט ער נישט געשריבן אויף די אנדערע מחותנים, ער האט אויף יעדן געשריבן א צווייטן טיטול.

האדמו"ר משינאווא: דער ציעשנובער רב האט געזאגט 'איך בין נישט מקנא מיין שוואגער (הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע) מיט גארנישט, נאר מיט איין זאך ער קען נישט די ענגלישע די 'עה, בע, צע' האט מען דאם געראפן.

רבינו: דער זידיטשובער רבי דער 'מלבוש',[10] ער איז געווען זייער אויסגעטון פון די וועלט, ער איז געווען א גרויסער צדיק. זיין זיידע דער זידיטשובער רבי רבי אייזיק'ל האט אים זייער ליב געהאט, ער האט זיך אסאך משתעשע געווען מיט איהם.

ער האט געוואוינט קודם אין זידיטשוב, ביי די ערשטע קריג איז ער אויך געווען צווישן די פליטים און ער האט זיך באזעצט אין אונגארן, און ער האט געוואוינט אין מונקאטש, שפעטער איז ער אוועקגעגאנגען פון מונקאטש, און איז געגאנגען קיין גרויסווארדיין. ער האט דאך אבער געדארפט האבן פון וואם צו לעבן, זענען געווען חסידים וואם זענען געבליבן אינדערהיים, און זיי האבן געשיקט געלט אויף די פאסט, ווי עם הייסט דא א 'מאני ארדער', דארט האט דאם געהייסן א 'פאָסט אַנווייזונג', מען האט דארט איינגעגעבן דאם געלט, און מ'האט געשיקט א טעלעגראם און מ'האט דארט ארויסגעגעבן דאם געלט. האט מען געדארפט גיין אין די פאסט ארויסנעמען דאם געלט. האבן די חסידים געשיקט אויף זיין נאמען קוויטלעך מיט פדיונות, און ער האט דאם געדארפט גיין ארויסנעמען. ער האט געדארפט אונטערשרייבן דעם נאמען דארט ביי די פאסט אבער ער האט נישט געקענט, ער האט נישט

---

9 עיי' בקו' שם משמואל שהגאון מראדמישלא ז"ל היה רגיל לומר על הרה"ק מגארליץ ז"ל במליצת לשונו שהוא 'א שאפע מיט ספרים'.

10 הרה"ק רבי ישכר בעריש ז"ל, אדמו"ר מזידיטשויב בווערעצקי, בגראסווארדיין, ובמונקאטש, בעמוה"ס מלבוש לשבת ויו"ט, בן הרה"ק ר' סנדר יו"ט ליפא ז"ל בן הרה"ק מהרי"א מזידטשויב ז"ל.

געוואוסט וויזוי אונטערצושרייבן דעם נאמען, אבער אזוי האט ער דאך נישט געקענט ארויסנעמען דאס געלט, און מ'האט דאס געדארפט האבן אויף צום לעבן, האט ער זיך יעצט געמוזט אויסלערנען ווי אזוי צו שרייבן דעם נאמען 'בעריש אייכענשטיין' אויף גוי'איש, אבער ער האט זיך דאס נישט געקענט דערלערנען, ביז ווען מ'האט ג'פועל'ט ביי די פאסט אז ער זאל קענען שרייבן ראשי תיבות א 'בע מיט א ע', וואס דאהי רופט מען עם א 'בי' מיט א 'אי', און דאס וועט אויך זיין גענוג. בקיצור, מ'האט דאס אנגעהויבן צו לערנען מיט אים, ביז ווען ער האט זיך דאס דערלערנט.

אין גראסווארדיין האט אויך געוואוינט רבי ישראל'טשע וויזניצער ז"ל, וועז זיי האבן זיך געטראפן, האט דער וויזניצער רבי געפרעגט 'וואס הערט זיך נייעס זידיטשובער רבי', האט רבי בעריש'ל גענטפערט 'וויזשניצער רבי איך קען שוין אונגאריש', זיי זענען דאך געווען גאליציאנער, פרעגט דער וויזניצער רבי וואס קענט איר שוין אונגאריש?, האט ער גענטפערט 'איך קען שוין א עה מיט א בע'...

האדמו"ר משינאווא: אין זידיטשוב זענען דאך אלע געווען אזוי אויסגעטון פון די וועלט.

רבינו: מ'זאגט נאך אז ער האט געוואוינט אין מונקאטש, דער בעלזער רב האט דאך אויך דארט געוואוינט א שטיק צייט, און דעמאלטס איז דאך געווען צוויישן בעלזא מיט מונקאטש, איינמאל וועז דער מונקאטשער רב האט געטראפן דעם זידיטשובער רבי'ן (דעם מלבוש) זאגט ער אים 'זידיטשובער רבי, איר ווייסט, איר זענט דער צדיק הדור'... זאגט דער זידיטשובער רבי (בתמימותו) 'חלילה..., דער בעלזער רב איז דער צדיק הדור'...

האדמו"ר משינאווא: ביי רבי מענדעלע זידיטשובער ז"ל (בן הרה"ק מהרי"א ז"ל) איז אמאל געווען אפאר אידן וואס האבן געהאנדלט מיט בראנפן, מ'האט זיי געכאפט, און אין יענע צייט האט פאר אזא זאך געדראעט א גרויסע שטראף, וועז מ'האט געפרעגט די אידן פון וואו זיי נעמען די בראנפן האבן זיי געטפערט נישט מער און נישט וויניגער אז דער רבי ר' מענדעלע זידיטשובער, ער האט געליפערט די בראנפן. קומט מען צו גיין צום רבי'ן ר' מענדעלע א שליח פון געריכט 'זאלסט וויסן אז די מוזט קומען צום געריכט, און זיך פארענטפערן פארוואס דו האסט געמאכט די בראנפן'. 'אזוי' זאגט ער 'דינא דמלכותא דינא, גיב אהער דעם טיילעפ'. ער קומט אהין צום שופט און ער שטעלט זיך דארט אוועק, זאגט אים דער שופט דו ווערסט באשולדיגט אין מאכן בראנפן, דאס איז קעגן דאס געזעץ פון די רעגירונג, דו האסט דאס געליפערט צו יענע אידן, און דאס איז די קלאגע קעגן אייך.

ער האט דאך נישט פארשטאנען זייער שפראך, זאגט אים דער גבאי אז דער שופט זאגט אז דער רבי האט געמאכט בראנפן און געליפערט צו די אידן, און דאס הייסט עובר געווען אויפן געזעץ און פוגע געווען אינעם מלכות. זאגט ער מיטן זידיטשובער נוסח התפילה 'חם ושלום, אז מ'איז פוגם אינעם דינא דמלכותא דינא איז מען פוגם אין שם אדנ"י, חם ושלום, דער טאטע גיט מיר געהאלט א רייניש א וואך, און אויף ימים טובים גיט ער מיר טאפעלט געהאלט, חם ושלום'.

דער שופט קוקט אים אזוי אן און ער פרעגט 'וואס זאגט ער?', זאגט מען אים איבער אז ער זאגט אז ער האט דאס נישט געטון.. און מ'זאגט אים איבער וואס ער האט געזאגט, דער שופט האט געזעהן אז ער וועט פון אים גארנישט הערן האט ער אים געלאזט ניין, און סיי ער און סיי די אידן זענען ג'פטר'ט געווארן.

זעהט אוים אז דאס תמימות איז אריין אינעם גוי אויך, לכאורה געווענליך איז דאך תמימות א בטלנות.

רבינו: יא, ער האט אים אהנגעקוקט און האט דערקענט, מ'האט געזעהן דאס אמת, ער האט אהנגעקוקט דאס פנים האט ער געזעהן אז ער מאכט נישט קיין בראנפן.

רבי אייזיק'ל זידיטשובער ז"ל אליינס אלס יונגערמאן האט ער געדארפט פריי ווערן פון מיליטער,[11] ער איז געווען א

---

11 עיי' בס' גדולי ישראל בילדותם (ח"ג) שכשעמד הרה"ק רבי אייזיק לבדיקה אם יכשר לשרת בצבא לקחוהו ורשמו אותו לשירות של שלש שנים בצבא, והרה"ק סיפר אח"כ שלא נהגו בו כדין וע"פ דינא דמלכותא לא היה ראוי כלל לעבודה מפני חולשת גופו, אבל בימים ההם היו הצדיקים שבמלכות אוסטריא נרדפים ע"י המלכות, ועד היום נמצא בהארכיון של המלוכה הוראה שבה פירטו שמותיהם של ה'שווערמער' (כלומר זייפנים), אייכענשטיין, האגער, רוקח ועוד [והם משפחות של הרה"ק העסטרת צבי, האהבת שלו' מקאסוב, המהר"ש מבעלזא ז"ל] שיש לדכא אותם, והסיבה לפקודה זו היתה הלשנתם של משכילים ידועים בזמן ההוא אשר מסרו שמות הצדיקים למלכות.

והיות שיראת ה' היתה עופפת את פניו של הרה"ק רבי אייזיק'ל עוד משחר ילדותו, וכשנכנס לפני פקידי הצבא אמרו זה אל זה 'הנה לפניו שווערמער אמיתי', וע"כ כתבוהו לעבדות שלא כדין.

והרה"ק אמנם לא עבד בצבא, כי אז היה חוק שכל חייל באוסטריא רשאי לפדות את עצמו מעבודת הצבא תמורת כופר קצוב ולהעמיד אחר במקומו, וגבירה אחת נדיבה בשם חנה הורוויטץ מסטאניסלוב נתנה בעדו את הכופר ההוא, אבל עד שנפדה היה בצרה גדולה, ואז פנה אל רבי ענזיל.

הויכער געזונטער אינגערמאן, און עס איז אים זייער שווער געווען אז ער זאל זיך קענען באפרייען, איז געווען רבי ענזיל אין סטרי,[12] ער איז געווען א גרויסער עושר א גאון און שתדלן, ער האט געקענט העלפן אין דעם ענין, אבער ער איז געווען א פארברענטער מתנגד.[13]

רבי אייזיק'ל זידיטשובער איז געקומען צו איהם, און ער האט געהאט באצאלט דריי הונדערט רייניש אז מ'זאל איהם באפרייען. רבי ענזיל קוקט אים אן מיט זיינע מלבושים, ער איז געגאנגען אין א בעקיטשל, און ער איז געווען זייער דערשראקן. זאגט ער אים 'אינגערמאן וואס ביסטו אזוי דערשראקן? זאל איך אזוי זיכער זיין אז דו וועסט נישט זיין קיין רבי ווי איך בין זיכער אז דו וועסט נישט זיין קיין זעלנער'.....

האדמו"ר משינאווא: וועז דער שינאווער רב איז געבוירן האט דער ברוך טעם געזאגט צום צאנזער רב 'ער וועט שוין נישט זיין קיין רבי', זאגט דער דברי חיים צום שווער 'ער איז שוין א רבי'... דאם הייסט אז ס'איז שוין א תפילת שוא, ער איז א מתפלל על העבר.

וכיבד את רבינו לברך על המזונות והיין

וברכו רבינו: לחיים לחיים, אמאך תענוג ונחת מיט אמאך הצלחה דער אייבערשטער זאל העלפן ס'זאל זיין אמאך שמחות אין שטוב.

האדמו"ר משינאווא: אמן א יישר כח, והמברך יתברך, מיט אלעם גוטן און מיט הצלחה רבה.

וליווה את רבינו החוצה

ונפרדו לשלום

---

12 שמו במילואו היה הגאון רבי יקותיאל אשר זלמן ענזיל ושם משפחתו היה צומיר, נולד בעיר ראזדאל ביום פטירת אביו ר' נחום אב"ד צומיר, היה חתן הגאון האדיר ר' יוסף אשר אהרנבערג ז"ל אב"ד פרעמישלא מח"ס דברי אמת, והיה מפורסם לגאון אדיר ולצדיק נשגב, משנת תקע"ה היה רבי ענזיל רב המחוז בסטריא, והחזיק גם ברבנות פשעמישלא מורשת אבותיו בה הושיב כראב"ד את הרב שמואל ואנוויל העלער, רבי ענזיל היה גם סוחר עשיר, חתניו היו גבירים ולומדים, אחד מהם היה ממלא מקומו בסטרי הגאון רבי אליהו מאיר הכהן ראזנבלום, ספר תשובותיו נדפס בשנת תרמ"ב ובתש"ל בספרי שו"ת מהראי"ז ענזיל, רבי ענזיל נפטר בשביעי של פסח כ"א ניסן שנת תרי"ח, והיה תלמיד מובהק של הגאון בעל קצות החושן ז"ל.

13 עיי' בס' דעת זקנים - איטגנא (עמ' מ"ד) ידוע כי הגאון מורנו רבי ענזיל זצ"ל אבד"ק סטרי היה מתנגד לחסידות, והיה אצלו מצוה גדולה להתלוצץ מהם ומצדיקי הדור, בימיו היה מורה צדק בעיר סטרי הגאון רבי זיסקינד לאנדא ז"ל והוא היה אחד מראשי הדבוקים בהרב הקדוש השרף הנורא מסטרליסק זי"ע, והגאון רבי ענזיל הכעיסו תמרורים בו לו ולעג לו, ודיבר סרה על דרך החסידות, ואת רבו הרב הקדוש מסטרליסק הציב תמיד למטרה לחצי לעגו בעבור הרעימו, והרב ר' זיסקינד היה כמחריש ולא ענה אותו דבר, רק פעם אחת כאשר הציק לו מאוד בדבריו ושאלו מדוע לא יענה לו מאומה, השיב לו אין לי מה להשיב, ווייל אויף דעם סטרעליסקער וואס איהר לאכט, לאך איך אויך, נאר דער איז נישט אין סטרעליסק, אין צו דעם סטרעליסקער וואס איך פאהר, וועז איהר זאלט איהם קענען ווייס איך זיכער אז איהר וואלט מעהר נאך געפאהרן ווי איך.

ועיין בס' מבשר טוב שכשהרה"ק מהרצ"ה מרימנוב ז"ל נפגש עם הגאון מהר"י ענוויל אב"ד סטריא שהיה כידוע מתנגד גדול, ביקש מהרה"ק שיאמר לו איזה ד"ת ואמר לו את ד"ת הנ"ל, והרב הנ"ל מאוד נתפעל מאימרא זו, כ"כ בס' בארות המים.

ועיין בס' אמרי יהודה על המועדים (בסוה"ס עמ' רפ"ו) שכתב בזה"ל: זה כתב מורי הרב הגאון הצדיק בק"ק סעקעלהיד בעת שהיה כאן, בענין אחד שבקשתי ממנו שיכתוב איזה דברים מרבינו הבעש"ט ז"ע, וזה לשון קדשו: הגאון מוהר"א ענוויל אבד"ק סטריא נזדמן בצוותא אחד עם הגה"ק מוהר"ר צבי מזידטשויב, ושאל הגאון רבי ענזיל את הרב הק' בזידיטשויב שיסביר לו ענין הבעש"ט, כי התנא רשב"י נוכל להבין הלא הש"ס מלא ממנו וספר זוה"ק ובשאר ספרים הלא נזכר מענין דרכו בקודש איש איש כפי השגתו יבין וישכיל הן רב הן מעט, וכן האר"י זלה"ה הלא הראה דרכי סתרי התורה וגילה רזין דאורייתא, אבל מענין בעש"ט ז"ע אינו מבין מה חידש, ומה הוא הדרך. השיב לו הרב הקדוש מוהר"ר צבי ז"ל כי התנא רשב"י הראה להעולם כי יש בורא עולם, האר"י זלה"ה לימד איך יגיע האדם לבורא עולם, והבעש"ט לימד והסביר להעולם שאינך צריך לילך ולהעתיק ממקומך, כי במקומך תמצאנו, והוטב הדבר מאוד בעיניו.

והענין מבואר היטב בכתר שם טוב ובספרן של תלמידי הבעש"ט ז"ל איך לית אתר פנוי מיני', דאפילו במ"ז יש ניצוץ אשר האדם יכול להעלותו, ואינו מזיק לו אלא אדרבה מתקנהו, והגר"א ז"ל בספרו על ספר ירמיהו בפסוק האומרים לעץ אבי אתה וגו', חולק בזה על הבעש"ט, אכן דרכי הבעש"ט נתפשט בעולם, והעידו כי כן מורין דברי האר"י זלה"ה, וכפי שכ' בתולדות (פ' בלק) רבו של הבעש"ט היה אחי' השילוני רבו של אלי' ז"ל אשר למד מפי משה רבינו והי' במעמד הר סיני, עכ"ל הגה"ק מסקעלהיד הי"ד.

ועיי' בס' צבי לצדיק (פכ"ב אות כ"ד) שהגאון ר' ענזיל ז"ל מסטריא שהיה נודע למתנגד קיצוני היה מחבבו ומכבד מאוד את הרה"ק רבי יהודא צבי מראזדיל, וכשאמר לו פע"א כמדומה שלהיות רבי בישראל זהו תאוה ככל התאות האחרות, ענהו הגה"ק תוך כדי דיבור, אמת שזו תאוה, אבל תאוה זו שוברת כל התאות כולן.

ועיי' עוד בס' השוחט והשחיטה בספרי הרבנות (עמ' קל"ב) שהגאון רבי ענזיל ניהל מערכה כבידה נגד הגאון רבי שלמה קלוגער ז"ל בהפולמוס של השוחט בבארדיטשוב, עיי"ש באריכות.

ביקור גומלין של כ"ק האדמו"ר משינאווא זצ"ל
אצל כ"ק מרן רבינו שליט"א – בבית האכסניא בעיר מאנסי יע"א

יום א' פרשת ויקרא תשס"ח לפ"ק

האדמו"ר משינאווא: מיר האלטן דאך שוין ביי 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', ס'איז באמת א שווערע עבודה... כ'פרעג אלעמאל, כ'פארשטיי נישט די גרויסע רבי'ס, מ'האט געהאט קוויטלעך טאג און נאכט, מ'הערט אוים צובראכענע הערצער, אידישע צרות, ווי אזוי האבן זיי געקענט מקיים זיין די מצוה פון שמחה?! כ'מיין מ'איז דאך געווען א בשר ודם... א מענטש ער האט אמאל עפעס א פראבלעם ביי זיך ווערט ער שוין אוים מענטש, און דא הערט מען צרות טאג און נאכט.

רבינו: מ'האט זיך געדארפט קענען איבערהייבן...

דער אמת איז אבער אז וועז עס קומט אריין א איד אזן ער דערציילט א בשורה טובה, ער האט א שמחה דאס דעקט עס.

האדמו"ר משינאווא: זיך מיטצופרייען מיט די שמחה פון א צווייטן איד איז סך שווערער ווי מיטצושפירן מיטלייד מיט א צווייטן איד, דאס איז אסאך שווערער.

רבינו: ס'איז אזוי, וועז א איד קומט אריין אזן ער הייבט אן צו דערציילן זיינע פראבלעמען אזן זיינע צרות דאס צוברעכט איינעם דאס הארץ, אבער זיך מיטצופרייען מיט יענעם, צו פארגינען יענעם די שמחה מיטן גאנצן הארץ, דאס איז א שווערע זאך.

האדמו"ר משינאווא: ס'איז געזעסן ביי מיר אן ארץ ישראל'דיגער איד, האט מען געריידט פון צוויי גדולים, ער האט שייכות מיט איינעם פון זיי, א גדול בישראל, האט ער מיר דערציילט גדלות פון דעם מענטש, זיין התמדה, זיינע סיגופים. נאכדעם איז עפעס אויסגעקומען דער שמועס פון רבי משה ארי' (כ"ק גאב"ד ירושלים הרמ"א פריינד ז"ל), האב איך אים געפרעגט וואס פארא אויסנאם זאך ער האט געזעהן אויף רבי משה ארי'? זאגט ער מיר 'וואס זאל איך אייך זאגן, וועז עס איז געקומען צו א שמחה פון א איד האט ער זיך מיטגעפרייידט אזן מיטגעטאנצן, מיט א שמחה ממש עד אין לשער', ער אליין האט דאך ל"ע נישט געהאט קיין קינדער.

זאג איך אים 'אזוי? איך וועל אייך עפעס זאגן, די מדריגה וואס איר האט מיר יעצט דערציילט כעפעלט מיר מער ווי די אלע אנדערע מדריגות וואס איר האט דערציילט איבער יענעם גדול'.

רבינו: אזן פאר די קריג האט דאך רבי משה ארי' נאך געהאט א שטוב מיט אכט קינדער.

האדמו"ר משינאווא: קען זיין אז די צדיקים האבן זיך געפרייידט, נאר עס וועגדט זיך וואס עס הייסט 'בשמחה', מ'האט געזעהן צדיקים, רובא דרובא האט מען נישט געזעהן אויף זיי פונדערויסן קיין שמחה, זיי זענען אלע געווען פארטוהן אין זיך, מ'קען נישט זאגן אז מ'האט געזעהן ביי זיי א ספעציעלע שמחה, זעהט אוים די שמחה איז געווען אז זיי האבן זיך געפריידט מיט דעם אז זיי זענען אידן. דאס אליין אז מ'איז א איד.

כ'בין געווען אמאל ביי א גרויסן ערליכן איד, ס'איז געווען חול המועד סוכות, גיט ער מיר א זאג 'מילא ראש השנה, יום הקדוש, מורא האבן גייט נאך מיט, אבער 'ושמחת' ווי אזוי איז מען מקיים?!'.

רבינו: דאס זאגט מען נאך פון די ליטווישע אז 'ושמחת' איז די שווערסטע מצוה, והיית אך שמח (כן איתא בשם הגר"א ז"ל).[14]

האדמו"ר משינאווא: דער קאלאשיצער רב ז"ל אז עס איז אריבערגענגען ראש השנה מיט יום הקדוש האט ער געזאגט 'געלויבט דער אייבערשטער אז עס קומען שוין די לוסטיגע טעג', ביי אים איז שוין געווען א צווייטע בחינה, זעהט אוים אז יעדער לויט זיין תכונת הנפש.

רבינו: מ'האט געזעהן ביי צדיקים אויך שמחה, ביי איינעם אויף אזא אופן, צי אויף א צווייטן אופן, יעדער האט דאס אנדערש ארויסגעוויזן, אבער מ'האט דאס געזעהן.

האדמו"ר משינאווא: איך בין געווען אמאל ביים רבי'ן ז"ל (רביה"ק בעל דברי יואל) פורים ביים טיש, האב איך געזעהן ביים טרינקען ווי ער האט געהאלטן אין די האנט דעם כוס אזן דוכט זיך מיר אז ר' אליעזר ליימזידער ע"ה האט אריינגעגאסן, דאס איז איינם, אזן דער רבי האט דאס אויסגעטרינקען, דערנאך ער האט ער נאכאמאל אנגעגאסן, כ'האב עס געזעהן די עבודה, ממש מ'קען זאגן...

---

14 יש לציין הלשון בהקדמת הגאון רבי חיים מוואלאזין ז"ל לספרא דצניעותא שנדפס בסוף ספר רוח חיים (בתולדותיו על הגר"א זצ"ל בד"ה והתבונן) כתב: ...ומאשר היו יודעים זה דרכו בקודש מעולם הפלגת שמחתו והדוות ה' מעוזו אשר היה שש ושמח ביו"ט כמצווה עלינו בתורתו ית"ש אשר היה להפליא... וע"ש עוד.

כ׳בין געווען ביי כל נדרי אויך ביים רבי׳ן, ס׳איז אינו דומה, ער האט גארנישט געטוהן, ער האט נאר געטרונקען, די בכיות נוראות וואם האט זיך דארט אפגעטון האט נישט קיין שיעור און קיין ערך, ממש מ׳האט געווייניגט אויפן קול דער גאנצער עולם, ער האט גארנישט געטון, ער האט בלויז געטרונקען. נאכדעם האט מען געזעהן ווי ער איז ממש געווארן נהפך לאיש אחר, ער האט אנגעהויבן מיט אזא שמחה.[15]

האב איך דאם אלעמאל באוואונדערט, ווי אזוי קען דאם זיין אז ער האט אזוי מעורר געווען דעם עולם בלויז מיט טרינקען?!

דאם האבן מיר געזעהן אז ס׳איז געווען מיט מסירות נפש.

רבינו: ס׳שטייט אז דער דברי חיים האט געזאגט אז אויך ׳חייב אדם לבסומי בפוריא׳, איבעראל ווי חז״ל זאגן חייב מיינט אז מ׳דארף האבן מסירות נפש.[16]

האדמו״ר משינאווא: ביי רוב צדיקים האט מען דאם נישט געזעהן.

רבינו: אין בעלז איז דאם בכלל נישט געווען איינגעפירט די עבודה ביים טרינקען.

האדמו״ר משינאווא: דער קדושת יו״ט האט יא געטרונקען?

רבינו: יא, אויפן קדושת יו״ט האב איך געהערט אז ער האט געטרונקען. ס׳איז איינמאל געווען פרייטאג פורים, און ער האט געטרונקען און איז געווען בגילופין, און פרייטאג נאכמיטאג האט מען נישט געוואוסט וואם וועט דא זיין, ס׳קומט שוין באלד שבת, אויפ איינמאל האט ער געגעבן א קוק אויפן זייגער און ער האט געזעהן אז ס׳וועלט שבת האט ער געגעבן א קלאפ אויפן טיש ״אוי, שבת!״ און ער איז באלד געווארן נהפך לאיש אחר, סר יינו, דער פחד פון שבת האט אויסגעווען דעם וויין (עי׳ בבא בתרא י.).[17] אין צאנז האט מען אויך געטרינקן.[18]

האדמו״ר משינאווא: יא, אין צאנז האט מען געטרינקען.

רבינו: פון טאטן ז״ל האב איך געהערט אז אין בעלזא איז פורים געווען זייער ערנסט,[19] דער בעלזער רב האט אליין

---

15 עיי׳ בס׳ אור פניך (עמ׳ כ״ח) מה שסיפר הגאון החסיד רבי חיים ברים ז״ל מירושלים: בימי צעירותי סמוך לנשואי הייתי גר בשכונת בית ישראל באותה תקופה שהה האדמו״ר הרה״ק רבי יואל מסאטמער זצוק״ל בארה״ק והייתי גר בשכנותו, והרבה הייתי עולה לחזות בעבודתו הק׳ ולשמוע תפילותיו.

וזכורני שבפורים בסעודת היום שתה יין למכביר, וכפי כמה ששתה כך גם עלתה כמות ואיכות ברכותיו והמלצותיו על עם ישראל, עד שסובבו ומעטרי שולחנו נשתוממו ונפלאו למאד מאד ממהזה נורא זה שראו, ובאו להשגה בדברי חז״ל (ע״חובין סה) בשלשה דברים אדם ניכר בכוסו וכו׳ שמתוך שתייתו נתגלה מקצת מפנימיותו, ומה שראו עליו תמיד אינו אלא משהו מפנימיותו.

16 עי׳ בס׳ יסוד ושורש העבודה (שער י״ב המפקד פ״ג) וזה לשונו: כי קבלה היא מקדמונים בכל מקום שנזכר בגמ׳ חייב צריך האדם להמית עצמו עליה, עכ״ד.

17 ויש לציין שכסיפור הזה מובא בס׳ פלא יועץ (ערך גילה): וכבר סיפרו על הריב״ש שפעם א׳ שתה כוס גדול של שכר חזק מאד, בחושבו שהוא יין, וכמעט שלא נתעלף, ותכף סגר עיניו כמעט רגע חזר לאיתנו כאילו לא שתה כלל, שאלו לו תלמידיו: מה רפואה עשה, והשיב להם: הלא תדעו מה שאמרו רז״ל ׳יין קשה פחד מפיגו׳ ואין פחד כפחד ה׳ מהדר גאונו, ולכן תכף שחשבתי בעומק יראת ה׳ השכר חלף הלך לו, עכ״ל. [ועיי׳ בס׳ שבחי הבעש״ט (עמ׳ קנ״ח) וכ״מ בקיצור בכתבי הרמ״מ].

ועי׳ בספר גן הדסים בשם הגה״ק מאסטראווצא ז״ל על מה שהובא בשם הבעש״ט הקדוש שמתגדיו רצו להתעולל בו ובקשו אותו על סעודה והשקוהו יין חזק מאד כדי שישתכר ויעשו בו כרצונם, והבעש״ט שתה ממנו וצהבו פניו הקדושים מאד וישמחו המתנגדים כי עתה יוכלו לעשות עמו רעה והעביר הבעש״ט הקדוש ידו על פניו הקדושים ויפג יינו מעליו כאלו לא שתה ופני המתנגדים חפו וישאלו להבעש״ט מה זה שהפיג היין תיכף ויאמר להם יין קשה פחד מפיגו, ולכאורה קשה הא בגמרא בבא בתרא (דף י״א) איתא פחד קשה יין מפיגו, ואמר על זה הרה״ק מאסטראווצע דכוונת הגמרא הוא על פחד ממילי דעלמא שבזה היין הוא גובר על אותו הפחד ומפיגו וכוונת הבעש״ט הוא על פחד מהש״ת ואותו הפחד הוא גובר גם על היין ומפיגו.

18 עיי׳ בס׳ דרכי חיים (ח״ב אות ל״א) איך שמתאר ענין השתיית בפורים אצל הרה״ק מצאנז, וז״ל: ׳והיה המנהג שבאו אז כל סוחרי יין שבעיר והביאו כל אחד יין טוב עבור רבינו וכו׳ ורבינו שתה יין הרבה עד שהקיא, ואח״כ שכב במיטתו קצת וכו׳, ואחר הסעודה הלך רבינו עם העולם לרחוב וכו׳, ובחזרתו היה המנהג שרבינו נכנס אצל בעלי בית ושתה אצלם יין או קאווע וטייא, עיי״ש עוד.

ועיי׳ בס׳ נפלאים מעשיך (ח״א) שהרה״ק מהרש״א מראצפערט ז״ל סיפר להחקל יצחק ז״ל מספינקא שאביו הק׳ ז״ל אמר שאם לא היה נפסק להלכה שחייב אניש לבסומי בפוריא לא היה שותה יין בעד כל חללי דעלמא, כי אז אינו שולט על המוח, אבל היות דאיתא בגמרא ׳חייב׳ אניש אז המצוה לשתות במסירות נפש, וכן נהג למעשה ששתה הרבה יין, וראו אז אצל מרן הק׳ גדולות ונצורות.

ואכן עיי׳ בס׳ רבינו הקדוש מראצפערט (עמ׳ ר״ל) שהרה״ק מהרש״א מראצפערט ז״ל לא היה שותה הרבה בימי הפורים, והיה מתנצל בענותנותו שאביו הק׳ והותנו היה שותים עד שהגיעו לבחינת ׳עד דלא ידע׳ כי הם היו בדעתם הצלולה כמו לפני שתייתם, אבל כיון שהוא אינו בדרגה זו ע״כ הוא מונע עצמו מלשתות.

19 עיין בס׳ שיח זקנים (ח״ב) ששמע מא׳ שהיה בעת שהאדמו״ר רבי ברוך מסערעט זצ״ל היה מתאר איך שהיה נראה ימי הפורים אצל חותנו הק׳ המהרי״ד מבעלזא ואמר שהתפילה היה נראית כמו תפילת יום הכיפורים, והיה חוזר על הנוסח שחותנו אמר את הקרובץ.

געדאוועט פורים פארן עמוד, ער האט געזאגט דעם קרוב"ץ מיט שטארקע בכיות.[20]

האדמו"ר משינאווא: אינטערעסאנט אז אין בעלזא איז שמחת תורה ביי מוסף אויך געווען זייער ערנסט, ביי אונז איז דאך אזוי... (מכיון שנהוג לשמח קצת)

רבינו: מ'זאגט נאך אויפן ראפשיצער רב ז"ל אז ער האט געזאגט 'ווען אונז זענען מיר געווען יונגעלייט, זענען מיר שיכור געווארן פורים פון מגילה ליינען, און שמיני עצרת פון קדושת כתר ביי מוסף'.[21]

האדמו"ר משינאווא: דער זיידע ז"ל איז געווען אויף שמיני עצרת ביים ראזוואדאוועך רב רבי משה'לע, נאכן דאוונען ווען מ'איז שוין געגאנגען צו די סעודה, ער האט שוין געהאט דאם האנטוך און ער האלט דאם טעפל וואסער אין די האנט, גיט ער א זאג 'אוי, דער אייבערשטער האט אונז געגעבן א אלול, א חודש הרחמים, דערנאך האט ער אונז געגעבן א ראש השנה, מיט א שופר, דערנאך האט ער אונז געגעבן א יום הקדוש וואם מלאכים ושרפים זענען אונז מקנא מיט דעם טאג, נאכדעם האט ער אונז געגעבן א סוכות מיט ארבעה מינים, דאם אלעם איז געווען אן הכנה אויף קדושת כתר פון שמיני עצרת, און נאך אזא קנאק הייסט מען אונז גיין זיך וואשן'... אזוי האט ער אנגעהויבן ביטערליך צו ווייגען...

הגם שמיני עצרת איז דאך א ענין פון 'לכם'. זיי האבן עפעס געשפירט א טעם אין די ימים טובים.

רבי איציקל ז"ל (כ"ק אדמו"ר מפשעווארסק ז"ל) פלעגט דערציילן אז ער איז אמאל געווען אין אונגארן, ביי די ערשטע קריג, דער רבי איז נאך געווען א אינגערמאן, האט ער געפרעגט דעם קאלאשיצער רב ווי זאל ער זיין אויף די הייליגע טעג? האט ער אים געזאגט 'פאהר אריין צום ארשיווער רב ער פירט אפ שיינע ימים טובים'. פונוואנעט האבן זיי דאס געוואוסט? בימים ההם איז נישט געווען קיין טעלעפאנען וכדומה, א קשיא, פון וואו האבן די צדיקים געוואוסט.

ואח"כ תיאר את קריאת המגילה ואמר שאצל הפסוק ותעמוד אסתר בחצר בית המלך הפנימית נוכח פתח הבית וגו' אמר את התיבות 'נוכח פתח הבית' אמר בניגון קריאה של יום כיפור, וכל אחד הרגיש בעת אמרו זאת, איך שעומד נגד בית המקדש.

כשגמר להתפלל נכנס לביתו ונכנס עמו א' מהיושבים, והושיבו הרה"ק על כסאו, והרה"ק עמד אצל פתח הבית, ואמר איתא חייב אינש לבסומי בפוריא, אינני בכח, על כן הנני ממנה אותך לשליח, וציוה להכניס סעודה בשביל היושב, ואח"כ ציוה להכניס משקה, והיושב שתה עד שנעשה מבוסם, אח"כ ציוה הרה"ק לכ' אנשים להוציא את היושב, ואחזו בו והוציאוהו, ובזה נגמר הבסומי. - אצל שולחנו הטהור הביאו י"ש (96), וטבל את הפת ביי"ש, וחילקו מזה להקהל, עכ"ד ע"ש.

וכן הוא בספר ביתו נאוה קודש (אדר דף רמא) כתוב, שבשלחנו של הרה"ק המהר"א מבעלוא זי"ע הביאו לפניו צלחת מלאה ביי"ש (96) והיה נוהג להטביל פרוסת חלה לתוכה, וטעם מידי והשאר חלקו להקהל.

20

עיי' בס' אדמור"י בעלזא (ח"ג עמ' ר"ז) בפורים היתה התפילה אצל מרן הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זצוק"ל כמו ביום הכיפורים קריאת המגילה היתה בפחד ובמורא גדול, כמה פסוקים קרא בקול גדול, ואת קרובץ לפורים היה אומר תוך בכי רב.

וסיפר האדמו"ר רבי ברוך מסערעט ז"ל שראה פעם בפורים שמרן הושיב חסיד אחד במקומו ליד השולחן, ואמר "חז"ל אומרים 'חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע', דברי חז"ל אלה חייב כל אחד לקיים פשוטו כמשמעו, אבל היות ואין בכוחי לעשות זאת, הנני עושה אותך שליח שתקיים את המצוה במקומי", לאחר מכן עמד מרן לידו ושימשו, הביא לפניו משקאות ומזונות מזג לו משקה לתוך הכוס והפציר בו לשתות, כשראה מרן שהאיש כבר מטושטש ואינו מדבר לענין, ביקש לקחתו ולהשכיבו במיטה, בסעודה הביאו קערה מלאה יי"ש חריף, פרסו חלה לתוכה, ומרן טעם מזה וחילק לכל הנאספים.

ועיי' בס' ביתו נאוה קודש (ח"ג עמ' רמ"ח): כן יש לציין כי לא נהגו בחצר הקודש בעלוא להשתכר בפורים, ואילו את מאמר חז"ל חייב אינש לבסומי בפוריא וכו' קיימו כדברי הרמ"א שאפשר לצאת יד"ח גם ע"י שינה.

ועובדא הוה פע"א אצל כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע שמאן דהוא מהחסידים השתכר לגמרי בפורים עד דלא ידע בין ימינו לשמאלו, אמנם מרן זי"ע ריחקו פורתא, אחר פורים נימק מרן מהרי"ד ואמר על כך, השי"ת הרי חונן לאדם דעת' כדי שידע היאך לעבוד את השי"ת, וכאן הולך האדם ומקלקל את השכל בידים על כן ריחק אותו.

כן איתרמי פע"א בפורים אצל כ"ק מרן מהר"י זי"ע שאחד החסידים הנוכחים ביקש באמצע השלחן הטהור דסעודת פורים לשמח את מרן הק' מהר"י זצ"ל, וכך היה בבעלוא המנהג בעת הסעודה היה כנודע להגיש קערה עם יי"ש, ורבותינו זצ"ל היו טובלים פתם בקערה וחילקו שיריים, ואחד החסידים שחפץ לגרום שמחה לרבו מרן מהר"י זי"ע החל להציק את היי"ש אשר בקערה, ואש גדולה התלקחה מהיי"ש, ומרן נבהל נוכח להבת האש שנגלה בפתע נוכח עיניו, והיה נראה על פניו הקדושים קצת הקפדה, והחסיד הנ"ל נאלץ לפייסו.

כן מובא שם בס' הנ"ל שבבעלוא אף א' מהחסידים לא היה מתחפש רק חסיד א' היה לובש מלבוש של פורים, ולפעמים ישב ליד הרה"ק ולפעמים רק ניגש להגיד לחיים.

21

מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל הזכיר זאת בסעודת פורים שנת תשי"ח בשם אביו מרן הקדושת יו"ט ז"ל שהיה רגיל להזכיר מה שאמר הרה"ק מראפשיץ ז"ל (שהי' חו"ש בזיווג"ה) 'אז צוויי מאל אין יאר איז ער שיכור, פורים ביי די מגילה, און שמיני עצרת ביי קדושת כתר... וואס פארשטייט מיר אונו... הויבט זאכן...', עיי"ש בלשו"ק אשר נעתק מפי השמועה בקו' חידו"ת בהתחלת הדברות קודש לפורים שנת תשי"ח, וע"ע בס' ליקוטי אורה לפורים.

וכבדו רבינו לברך על היין

וביקש האדמו"ר משינאווא ז"ל שרבינו יברך מקודם

ואמר: נו, בעה"ב מברך תחילה (ברכות מו.).

ואמר לו רבינו: איך בין נישט דער בעה"ב דא, אז דער בעל אכסניא וועט הערן אז איך בין דא בעל הבית...

האדמו"ר משינאווא: שכירות איז א קנין (עי' פסחים ו. ע"ז כא.), און קבלת אדם חשוב דאם אליין הייסט דאך שוין אויך עפעס געגעבן אויף דמי שכירות. (עי' בגמ' קידושין ז. לגבי קידושין באדם חשוב כשנתנה היא ואמר הוא).

ובירך רבינו תחילה

ובירכו רבינו: "לחיים לחיים, דער אייבערשטער זאל העלפן אז ס'זאל קענען זיין 'מרבין בשמחה, אז דער אייבערשטער וועט משפיע זיין שמחות דעמאלטס וועט קענען זיין מרבין בשמחה, שמחה מתוך שמחה'.

האדמו"ר משינאווא: לחיים טובים ולשלום, מתוך שמחת הלב און מיט אלעם גוטן.

וליוה רבינו את האדמו"ר משינאווא ונפרדו לשלום

שמחת קישור החיתון של נכדת כ"ק מרן רבינו שליט"א

בת בנו הגה"צ ר' חיים צבי טייטלבוים שליט"א

אבד"ק עצי חיים סיגוט ווילימסבורג

עב"ג החתן בן הגה"צ ר' אברהם מאיר האלבערשטאם שליט"א

רב דקהלתינו ב"פ 18 עוו.

ובראש המסובים ישבו גם הגה"צ רבי שלו' אליעזר טייטלבוים שליט"א

רב דקהלתינו ב"פ 15 עוו., א"ז של החתן

והגה"צ רבי חנני' יו"ט ליפא טייטלבוים שליט"א

אבד"ק בית אהרן, א"ז של הכלה

והגה"צ חו"פ רבי זלמן האלבערשטאם זצ"ל

אב"ד טשאקאווע בווילימסבורג, א"ז של החתן

יום ג' פרשת אחרי קדושים תשע"ה לפ"ק

הגה"צ אבד"ק סיגוט שליט"א: עם קומט אויס אז די חתן כלה זענען צעהן מאל דעם ישמח משה'ס אייניקלעך.

ער (המחותן) **זאגט אז זיי זענען אויך ראפשיצער** (מהגה"ק בעל זרע קודש זי"ע) **אייניקלעך עטליכע מאל.**

רבינו: זיי זענען מעליצער אייניקלעך.

אבד"ק סיגוט: יא, און ער זאגט מיר יעצט אז זיי זענען אויך אייניקלעך פון רבי ר' אשר'ל ראפשיצער (התנו של הזרע קודש, שכיהן אחריו ברבנות העיר ראפשין).

הגה"צ רב דקהלתינו 18 שליט"א: מיין באבע (הרבנית מדיערעש זז' של הגה"צ רבי חיים ראזענבערגער ז"ל אבד"ק דיערעש) **איז רבי ר' אשר'ל ראפשיצער'ס אייניקל.**

רבינו: דער זמיגראדער רבי, רבי סיני (אביו של הגה"צ מהר"י מטשאקווע ז"ל), **איז געווען א איידעם ביי רבי נפתלי מעליצער** (הגה"ק בעל קדושת נפתלי ז"ל שהי' בנו של הרה"ק רבי יהודה ממעלין ז"ל בנו של הרה"ק ר' יעקב ז"ל בן הזרע הקודש מראפשין ז"ל).

רב קהלתינו 18: דער חתן איז א אייניקל פון אלע קינדער פונעם ראפשיצער רב.

הגה"צ רב דקהלתינו 15 שליט"א: און פון בעלז אויך.

אבד"ק סיגוט: פונעם ערשטן בעלזער רב דער שר שלום.

ודיברו אודות שם הרבנית מפרעמישלאן ע"ה

א' מבני המשפחה: ס'איז א אלטע נאמען שלמציון (עי' שבת ט"ז:).

רבינו: ס'איז דא א מדובר צי שלאמצא, צי שלאמצי, צי מיט א יו"ד צי מיט א אל"ף.[22]

---

22 דהנה בספרי הפוסקים הקדמונים לא נמצא כלל השם 'שלומציא' לשם אשה, אלא בשמות השייכים לאנשים, והוא הכינוי לשם 'שלמה', ועיין בספר פסקי מהר"ש מלובלין (עמ' צ"א) חידושים מהגאון ר' שלומציא תלמיד מהר"ש מלובלין, שהגאון הנ"ל בשם 'שלומציא' הביא מיש"ש לכתוב ל'שלמה' גם שם 'שלומציא', והוא כ' כיון דהוא רק נטפל לשם שלמה א"צ לכתוב, וכן עשה מעשה, וכתב שלמה לחוד, ע"ש. ובעיקר שם זה הביאו הבית שמואל אבהע"ז (סי' קכ"ט) בשמות אנשים (אות ש' וז"ל: אין צריך לכתוב 'שלמה' המכונה 'שלומיצא' או 'שלומציל', ע"ש. ובהגהות שי למורא שם ציין לעיין מדרש רבה פרשת בחקותי (פרשה ל"ה י') דשם מבואר שלומיצא המלכה, ומשמע דשם אשה היא.

כאן הגיע הגה"צ רבי זלמן האלבערשטאם זצ"ל

אבד"ק טשאקאווע בוויליאמסבורג

הגה"צ אבד"ק טשאקאווע ז"ל: דער זיידע דער שאצער רב פון לאנדאן, רבי שלום (בעל דעת שלום), איז געווען א זוהן פון רבי משה סוליצער, וואס איז געווען א איידעם ביי רבי נפתלי ראדאהובער, א זוהן פון רבי איציקל בראדער, א זוהן פון רבי אלימלך מאקאלאבער, א זוהן פונעם רבי ר' אשר.

בנוסף על כך, נאכאמאל, וויל זיין שווער רבי מאיר"ל שאצער, א קאזין, איז געווען א איידעם ביי רבי איציקל בראדער אליין, זענען מיר צוויי מאל איניקלעך פון רבי ר' אשר, און רבי איציקל בראדער איז געווען אן איידעם ביים שר שלום פון בעלזא.

כ'מיין אז ער, קיוויאשדער רב (כ"ק מהר"א שפירא ז"ל בעל שאר ישוב ום' למטה יששכר) ז"ל איז געווען א אייניקל פון אלע זוהן פונעם ראפשיצער רב.

הגה"צ אבד"ק בית אהרן שליט"א: יא, דער זיידע (כ"ק אדמו"ר מקיוויאשד ז"ל – חותן חותנו הגה"צ רבי משה האלבערשטאם ז"ל אבד"ק קיוויאשד) איז געווען א אייניקל פון דריי קינדער פון ראפשיצער רב.

אבד"ק טשאקאווע: אויסער דעם איז מיין שוויגער אויך א אייניקל פון רבי אשר"ל (כנזכר לעיל).

רבינו: מיין שווער (האדמו"ר הישועות משה מוויזניץ ז"ל) איז אויך א דזיקובער אייניקל, פון רבי אליעזר דזיקובער (בנו של הגה"ק מראפשיץ).[23]

אבד"ק סיגוט: דער קיוויאשדער רב ז"ל איז געווען אן אייניקל פונעם בארנובער רב (רבי אברהם שמחה ז"ל מבארנוב), דער בארנובער רב איז געווען א דאפלטער אייניקל פונעם ראפשיצער רב.[24]

אבד"ק טשאקאווע: איז דער חתן א אייניקל פון אלע קינדער פונעם ראפשיצער רב.

אבד"ק סיגוט: מארגן נאכט איז די יארצייט.

רבינו: יא, י"א אייר, כ'בין איינמאל שוין געווען אין לאנצהוט אויף די יארצייט פונעם ראפשיצער רב.

אבד"ק טשאקאווע: פאר צוויי וואכן בין איך געווען אין צאנז בין איך געווען אין לאנצהוט.

רבינו: אזוי בין איך שוין אסאך געווען אין לאנצהוט, אבער איינמאל בין איך געווען אויף די יארצייט, כ'האב אויסגערעכנט צו פארן צוויישן פסח און שבועות, און כ'בין געווען אויף די יארצייט י"א אייר, ס'איז געווען שנת תשנ"ח, פאר א חתונה.

דער ראפשיצער רב איז אמאל אדורך געפארן לאנצהוט, האט ער געזאגט 'דא איז דא א גוטע לופט, דא איז גוט צו ליגן'.

מיט יארן שפעטער איז ער למעשה נפטר געווארן אין לאנצהוט, און ס'איז געווארן א מדובר צי מ'זאל אים אהיים פירן קיין ראפשין, צי מ'זאל בלייבן דא, האט מען זיך דערמאנט וואס ער האט געזאגט מיט יארן צורוק, האט מען פארשטאנען אז דאס איז זיין רצון.

א' מבני המשפחה: ס'איז געווען א מעשה מיטן בני יששכר וואס איז געקומען צו די פטירה פונעם ראפשיצער רב, און ער האט מיטגענומען א איד א כהן, ר' יוסף גראס, ער האט אים געזאגט ווען ער זאל ארויס גיין, דער בני יששכר האט געזאגט פארקערט פונעם עולם [שהחברא קדישא אמרו נשמת, והבני יששכר אמר שירה], און דער ראפשיצער רב האט געווינען אזוי ווי דער בני יששכר האט געזאגט, נאך אפאר מינוט האט ער געזאגט פארץ שוחט ס'איז שוין א ליידיגער ארון, ס'איז שוין גארנישט דא'.[25]

אבד"ק בית אהרן: י"א אייר איז אויך די יארצייט פון רבי איציקל ראדווילער, רבי מיכל'ע זלאטשובערס א זוהן, די באבע – די קיוויאשדער רביצין (הרבנית זו' של כ"ק אדמו"ר מהר"א

ובמקדש מעט (בפירושו על הס' עור מקודש עמ' תל"א) **אחר שדן בדברי העזר מקודש שצריך לכתוב 'שלמה' המכונה 'שלאמצא' עם א' אחר הל' ולא עם ו' וכו' וכו', אה"כ הוא כותב: ...אך שמעתי שם אשה 'שלאמציא' שזה כל שמה כמובן, ולפ"ז יש מקום לבני אדם לטעות שגם איש שהם קורין לו שלאמציא זהו כל שמו, כי כן דרך איזה שמות שהם באנשים ונשים כמו 'ברכה' 'שמחה', וא"כ דמי קצת ל'אלחנן' 'חנן' דצריך לכתוב גם 'חנן'... עיין בטיב גיטין** (אות ש') **שדן אי כותבין באות י' או באות א' בסופה.**

23 **כי כ"ק האהבת ישראל מוויזניץ ז"ל הי' חתנו של הגה"ק בעל אמרי נועם ז"ל בנו של הגה"ק מהר"א מדזיקוב.**

24 **שרבי אברהם שמחה מבארנוב ז"ל הי' בנו של הרה"ק רבי ישראל ז"ל אבד"ק בארנוב בנו של הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב ז"ל וחתנו של דודו הרה"ק רבי אברהם חיים ז"ל** (הראשון) **מלינסק.**

25 **עי' בי"ג אורות** (חלק ב' מערכת ראפשיץ) **שבשעת הלויה רמז הבני יששכר בידו ואמר על הרה"ק מראפשיץ "הוא כבר בגבהי מרומים",** (בלשונו: ער איז שוין ווייט), **וכוונתו היתה שהוא כבר בגן עדן. והנה בזוהר** (פרשת ויקהל דף ר"י ע"א) **איתא שאפילו צדיקים אינם נכנסים לגן עדן לפני שלשה ימים. אבל אפשר שזה הוא רק בצדיקים בדרך כלל, אבל על הרה"ק מראפשיץ אמר הרה"ק מצאנז ז"ל שהיה בבחינה כמו אדם הראשון קודם החטא, וצדיקים כאלו נכנסין לגן עדן מיד.**

מקיוויאשד ז"ל) – איז געווען א איניקל פון רבי מיכל'ע זלאטשובער און פון רבי איציקל ראדווילער.

החתן והכלה והמחותנים חתמו על הזכרון דברים ורבינו איחל ברכת מזל טוב ורב ברכות וניגנו ניגוני שמחה

אבד"ק טשאקאווע: כ'געדענק אז ביי אונזער שידוך (של בנו אבי החתן הגה"צ ר' אברהם מאיר האלבערשטאם שליט"א עם בתו של הגה"צ רב דקהלתינו ב"פ שליט"א 15'טע עוו.) האט מען טעלעפאנירט פון רבי'נס שטוב (רבינו הברך משה ז"ל) צו מיין טאטן אין ירושלים (הגה"צ רבי משה האלבערשטאם ז"ל חבר הבד"צ העדה החרדית בעיה"ק ירושלים ת"ו ומח"ס שו"ת דברי משה ושא"ס) אפנעמען מזל טוב, האט מען דעמאלטס געשמועסט אז דער ברך משה האט אנגעהויבן אויסצורעכענען וויפיל מאל האבן צאנז מיט סיגוט זיך משדך געווען, נאך פון פאר די קריג, ער האט אנגעהויבן אויסצורעכענען עטליכע, נאכדעם האט ער געזאגט אז ער מיינט אז מ'קען נישט ציילן וויפיל מאל מ'האט זיך משדך געווען צווישן צאנז און סיגוט.

רב דקהלתינו 18: כ'מיין אז מ'האט דעמאלטס געמאכט א חשבון אז נאך בחייו פונעם ייטב לב מיטן דברי חיים האט מען זיך עטליכע מאל משדך געווען.

רבינו: בחייו איז געווען בערך אזוי, דער גארליצער רב איז געווען א איידעם ביים ייטב לב, דער אוהעלער רב (כ"ק הגה"צ רבי משה יוסף טייטלבוים ז"ל) איז געווען א איידעם ביים קשאנובער רב, און נאכדעם איז דער לאפושער רב (כ"ק הגה"צ רבי משה דוד טייטלבוים ז"ל) געווען א איניקל אין צאנז, ער האט חתונה געהאט מיט א קשאנובער איניקל (אצל הגה"צ רבי נפתלי ז"ל בן הגה"ק רבי דוד מקשאנוב ז"ל).

רב דקהלתינו 18: דער שינאווער רב איז געווען איידעם ביים ארי' דבי עילאי [חתנו של הגה"ק בעל ישמח משה ז"ל].

רבינו: דאם איז מיטן ישמח משה, און ער איז געווען צוויי מאל א איידעם, איינמאל ביי אים, און איינמאל ביים איידעם (בזיוג שני נשא את בתו של גיסו הגה"ק רבי מרדכי אבד"ק האלשיין ז"ל התן האדב"ע), איך רעד דא נאר פונעם ייטב לב.

אבד"ק סיגוט: ס'קען זיין מ'האט גערעכנט אויך דעם ישמח משה אלס מחותן מיטן דברי חיים.

רבי משה'לע שינאווער האט געהייסן נאכ'ן ישמח משה?

רבינו: יא, ער איז געווען פון די צווייטע רביצין, די ערשטע רביצין פונעם שינאווער רב איז נאך אווען בחייו פונעם ישמח משה, זי ליגט אין סטראפקוב, די ערשטע רביצין איז אווען שנת תקצ"ט, כ'האב געזען א בילד פון די מציבה, רבי נפתלי (בן הגה"ק משינאווא ז"ל) איז געווען פון די ערשטע רביצין.

אויף דעם איז געווען די מחלוקה צי ער דארף נאך ווייטער גיין קעסטן, און דאם איז שוין געווען ביי די צווייטע.

אבד"ק סיגוט: אויף דעם איז די תשובה אין דברי חיים חיים (ח"א חו"מ סי' א).[26]

אבד"ק טשאקאווע: נאר רבי נפתלי (הגה"ק בעל אילה שלוחה ז"ל) איז געווען פון דעם זיווג?

רבינו: ער האט אויך געהאט א טאכטער,[27] אבער רבי משה'לע שינאווער איז שוין געווען פון די צווייטע רביצין.

דער שינאווער רב האט געהאט אסאך פרעזענליכע עגמת נפש.

אויך דער דברי חיים, כ'האב געזעהן אין חמדה גנוזה, פארציילט ער אז ס'זענען אים אוועק דריי קינדער בחייו,[28]

---

26 וז"ל שם: שאלה, גדול הדור א' (מרן הישמח משה) שידך את נכדו הבתולה עב"ג והבטיח בקשרי התנאים לתת מזונות להזוג... במשך שלש שנים רצופים... ובעת הנישואין לא היה שמה אותו גדול לקבל קנין על תנאים האחרונים כנהוג, אעפי"כ שלח להזוג הנ"ל כפי אשר הבטיח להם, והנה סוף תמוז העבר נפטר הגאון המנוח ז"ל ונתעלה למעלה ושל"ח, והנה בא האברך חתן הגאון המנוח ז"ל להוציא מיורשי המנוח התחייבות, ומראה מכתב מהגאון הנ"ל בחי שכתב לו כמה ענינים, ובתוך דבריו כתב לו אודות מעותיו, ואף שהגאון המנוח לא כתב בעצמו המכתב רק חתם ידו אין לומר שלא השגיח במה שכתב הסופר... כיון שהדברים הנ"ל המה סמוכים תיכף להחתימה בוודאי קרא היטב, ובפרט שגלוי לכל שהגאון המנוח הנ"ל "אף שהיה זקן לא כהו עיניו, והיה רואה למרחוק, וקרא כתבים בלא בתי עינים שקורין בריי"ל ממרחק..."

27 הרבנית הצ' דרעזיל ע"ה אשת הגה"צ ר' פנחס תאומים פרענקל מבוקאווסק ז"ל אביו של הגה"צ ר' שמעלקא אבד"ק קלאסנא וויעליטשקא ז"ל.

28 זה לשונו בספר חמדה גנוזה: בשנים ההם התחילו קצת נשים ללבוש בשייטלעך, אשר אא"ז (מרן הגה"ק בעל דברי חיים ז"ל) היה אומר שהוא אסור על פי דין ואין שום חילוק בין פאה נכרית לשערות עצמו, וכמו שנדפס בשו"ת דברי חיים (ה"ב יו"ד סימן נ"ט) וכו'... וכאב מאד לאא"ז שעוברים בכל יום על עשה של ואבדיל אתכם מן העמים (ויקרא כ' כ"ו), וגם על לא תעשה שלא לא תלכו בחוקות הגוי (ויקרא כ' כ"ג), וכתב מכתבים וכו'... אח"כ היה מעשה שנפטרו אצלו ג' מילדיו שהיה לו מאשתו בת רבי צבי (מאראנא) ז"ל, כי עד אז היה לו ממנה ד' ילדים ואז נשארה רק בתו נחמה תחי', אז אמר שברצונו לעשות להם הספד, והלך לביהכ"נ ועשה הספד עליהם, ובתוך ההספד אמר שכל זה בא לו מחמת שמחריש על איסורים הנ"ל (של השייטלעך), ואמר אא"ז שעל דברים אלו אחז"ל (שבת קה:) היום אומר לו עשה כך ומחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו לך ועבוד עבודה זרה, לזאת מוכרח לצעוק ולצאת נגד זה בכל כוחו.

האט מיר איינער געוויזן פונקטליך פונעם בית החיים אין צאנז, דארט איז אויסגערעכנט די קינדער ווי אזוי זיי האבן געהייסן, און ווען זיי זענען אוועק, ער האט געהאט א 'נפתלי', און ס'איז אינטערעסאנט אז ער האט נישט געהייסן 'נפתלי צבי', און ער האט געהאט 'אלישע', און 'יוסף אלעזר', כ'האב קיינמאל נישט געווואוסט ווי אזוי די קינדער האבן געהייסן.

אבד"ק טשאקאווע: מיין זוהן רבי יואל (רב דביהמ"ד בית שמואל בקרית יואל יצ"ו) האט עס צוזאמגענומען.[29]

א' מבני המשפחה: און לייבוש (הילד החריף לייבוש ז"ל שהי' מהזיוג הנ' של הד"ח).

רבינו: די דריי זענען אויסער לייבוש.

אבד"ק סיגוט: די דריי זענען אוועק פאר די דרשה פון די שייטלעך.

רבינו: ער האט דאס תולה געווען אין דעם, ביי די דרשה האט ער אזוי געזאגט.[30]

אבד"ק בית אהרן: לייבוש איז שוין געווען א גרעסער יונגל (נפטר בהיותו כבן ז'–ח' שנים).

רבינו: דארט שטייט 'יוסף אליעזר', אבער עפעס שטימט דא נישט ווייל ער האט דאך געהאט א 'שלום אליעזר' (ה"ה בנו הרה"ק המהרש"א מראצפערט ז"ל), אבער אויף צאנז קען מען נישט פרעגן קיין קשיות....

אבד"ק טשאקאווע: יא, אזוי ווי ביים ערשטן באבובער רב.

רבינו: יא, ער האט א נאמען געגעבן 'חיים שלמה', איז אז מ'קען א נאמען געבן 'חיים שלמה' בחייו,[31] קען מען נאך אסאך זאכן... אויף צאנז קען מען נישט פרעגן קיין קשיות.

אבד"ק טשאקאווע: ער ברענגט דארט אין חמדה גנוזה א מעשה אז איינער האט געהאט א מיידל אום חנוכה, האט דער צאנזער רב געהייסן געבן א נאמען 'חינקא',[32] ס'שטייט אינעם קונטרס בוני צאנז וואס מיין זוהן ר' יואל האט ארויסגעגעבן (לרגל ההילולא כ"ה ניסן דהאי שתא).

רבינו: כ'האב געהערט א מעשה – נישט פונעם טאטן ז"ל האט איך עס געהערט – אז ביים ייטב לב איז געקומען א בחור נאך א ברכה, האט ער אים געזאגט 'מי בחניקה', און חנוכה איז ער א חתן געווארן...

א' מבני המשפחה: בת ק' כבת כ'...

רב דקהלתינו 18: ער ברענגט דארט אויך אז ס'איז געווען א עלטערער איד וואס איז נישט געווען געזונט, איז געווען דארט א רב רבי חיים טווערסקי איז מען געקומען בעטן מ'זאל מתפלל זיין און ער הייסט '... בן יראת', וואס איז דער פשט פון די נאמען, האט ער געזאגט אז ביי זיין באבע האבן זיך נישט געהאלטן קיין קינדער, און זי איז אמאל געקומען צום הייליגן דברי חיים, האט דער דברי חיים געזאגט 'קומט צוריק מארגן', מארגן איז זי צוריק געקומען, האט דער דברי חיים געזאגט 'דו וועסט האבן א טאכטער, און מ'זאל א נאמען געבן 'יראת', וויל ס'שטייט 'יראת ה' טהורה עומדת לעד'.

רבינו: דא איז אויך דא איינע וואס הייסט אזוי, נישט פון א ספרד'ישע משפחה, כ'האב מיך געכידוש'ט ווען כ'האב געזעהן דעם נאמען.

אבד"ק טשאקאווע: ער (בנו הרב יואל שליט"א) פון אים שטאמט די אלע נעמען [של בני הדברי חיים], ער האט אויפגעזוכט אין צאנז אלע מציבות און די נעמען [מכתבי המטריקל].

ודיברו עוד אודות שמות של בני הדברי חיים ובמיוחד אודות השם 'יוסף אליעזר' כמו שנמצא או 'יוסף אלעזר'.

---

29 הגה"צ ר' יואל האלבערשטאם שליט"א ידיו רב לו בפעולות נשגבות לכבוד מקום מנוחת קדשו של מרן הגה"ק בעל דברי חיים ויוצ"ח ולהקמת בית המדרש ומקוה וכו' בעיר צאנז כידוע לכל אחב"י הנוסעים ובאים לשם ביומא דהילולא ובמשך כל השנה.

30 וזה לשונו בספר חמדה גנוזה: בשנים ההם התחילו קצת נשים ללבוש בשייטלעך, אשר אא"ז היה אומר שהוא אסור על פי דין ואין שום חילוק בין פאה נכרית לשערות עצמן, וכמו שנדפס בשו"ת דברי חיים (ח"ב יו"ד סימן נ"ט) וכו'... וכאב מאד לאא"ז שעוברים בכל יום על עשה של ואבדיל אתכם מן העמים (ויקרא כ' כ"ו), וגם על לא תעשה שלא לא תלכו בחוקות הגוי (ויקרא כ' כ"ג), וכתב מכתבים וכו'... אח"כ היה מעשה שנפטרו אצלו ג' מילדיו שהיה לו מאשתו בת רבי צבי (מטארנא) ז"ל, כי עד אז היה לו ממנה ד' ילדים ואז נשארה רק בתו נחמה תחי', אז אמר שברצונו לעשות להם הספד, והלך לביהכ"נ ועשה הספד עליהם, ובתוך ההספד אמר שכל זה בא לו מחמת שמחריש על איסורים הנ"ל, ואמר אא"ז שעל דברים אלו אחז"ל (שבת קה:) היום אומר לו עשה כך ומחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו לך ועבוד עבודה זרה, לזאת מוכרח לצעוק ולצאת נגד זה בכל כוחו.

31 היינו באמירת ויקרא שמו בישראל קרא הרה"ק מצאנז זי"ע לנכדו הרה"ק רבי שלמה מבאבוב ז"ל 'חיים שלמה', אבל אח"כ באמרו זה הקטן גדול יהיה, אמר רק השם 'שלמה', וע"כ לא נשאר עם השם חיים.

32 עיין בס' דברי חיים על שמות גיטין (אות כ) שמביא דו"ד על השם חינקא אי כותבין אותה בכ' או בח', עיי"ש.

הגה"צ ר' יואל האלבערשטאם שליט"א, רב דביהמ"ד בית שמואל בקרית יואל: און אויך מרדכי שמחה, און אריה לייבוש.

רבינו: מרדכי שמחה אויך?! פון לייבוש ווייסט יעדער. דארט שטייט 'יוסף אליעזר', אבער ער האט דאך א נאמען געגעבן 'שלום אליעזר, האבן מיר שוין פריער געשמועסט. אויף צאנז איז נישטא קיין קשיא, ס'איז דא א אינטערסאנטער אויסדרוק אין אבני צדק (שו"ת ממרן החיטב לב, אבהע"ז סי' נ"ב) וואס ער שרייבט אויפן דברי חיים 'לרוב טרדותיו בעבודת הקודש לא זכר את דברי עצמו'.[33]

אבד"ק טשאקאוועי: ס'איז דא א ענליכע תשובה אין דברי חיים וועגן דעם חתם סופר, וואו ער קריגט זיך מיט א חתם סופר,[34] און צום סוף שרייבט ער אז אפשר האט דער חתם סופר אויך געמיינט אזוי ווי איך לערן פשט,[35] והחתם סופר לגודל הדרת קדושתו קיצר מרוחב לשונו, און ס'מוז נישט זיין אז ער קריגט זיך.

רבינו: איינמאל שרייבט דער דברי חיים (ח"א יו"ד סי' י"ז) אויפן חתם סופר, הגם אז מ'קען נישט מכריע זיין...[36]

רבינו ברך על י"ש והאציל מברכותיו להחתן והכלה

רב דקהלתינו 18: ס'איז דא א מעשה וואס מ'דערציילט, אז מ'האט אמאל געזאגט פאר"ן הייליגן דברי חיים אז רבי משולם איגרא איז געווען א גרויסער חריף, און בעפאר ער פלעגט דאווענען, האט ער זיך געהאקט דעם קאפ אין די וואנט.

רבינו: ס'איז געווען אזוי, איינער האט אים געזאגט אז רבי משולם איגרא בשעת"ן דאווענען האט ער זיך געביסן די ליפן ביי שמונה עשרה אז ער זאל זיך קענען מצמצם זיין צום דאווענען, און ער האט געזאגט אויף דעם 'דאס איז טאקע זייער א גרויסע מדריגה, אבער אונז דארפן מיר נישט צו דעם צוקומען'.

רב דקהלתינו 18: מ'זאגט אז דער דברי חיים האט געזאגט אזא אויסדרוק 'אונז, ווען מיר דאווענען, פארגעסן מיר אז ס'איז דא א תורה אויף די וועלט'.

רבינו: יא, אזוי האט ער געזאגט.[37]

רב דקהלתינו 18: און דאס שטימט מיט וואס דער ייטב לב שרייבט אויף אים 'שכח מדברי עצמו'.

רב ביהמ"ד בית שמואל: דער חתם סופר מיטן דברי חיים האבן זיך אמאל געטראפן?

רבינו: איך וויים נישט צי זיי האבן זיך געטראפן... מ'דארף צו וויסן אז דער חתם סופר האט געוואוינט אין פרעשבורג,

---

33 וזל"ק של מרן הייטב לב בתשובה שם: ובתשובת דברי חיים פעם אומר כך, ופעם כך, כי לרוב טרדותיו בעבודת הקודש לא זכר את דבר קדשו מה שאמר וכתב בפעם אחר, עיי"ש.

34 עיין בשו"ת דברי חיים (ח"ב אהע"ז סי' ע"ט) 'ועל דברי החתם סופר הרבה יש להשיב ובפרט מה שהביא ראי'... נעלם ממני כוונתו הקדושה' וכו', ע"ש.

35 וזלש"ק: בתשו' דברי חיים (או"ח ח"ב סי' ח') בזה"ל: ואינני ח"ו כחולק על מרן רשכבה"ג החת"ס ז"ל כי אינני בקי בשיחת חולין דיליה... ע"ש.

וכ"כ בתשו' (יו"ד ח"א סי' י"ז) וזלש"ק: גלוי וידוע לפ"כ שאיך בידינו הפעוטים להכריזה בדבר שגדולי קמאי הניחו בספק, ובפרט גאון אחרון שבבתראי הוא ניהו החתם סופר ז"ל פסק כן הלכה למעשה.

ועיין בספר זכרון למשה (דף י"ב) כתב: גם אזכיר פה מה שסיפר זקיני הגאון בעל קול ארי' זל"ה כי מרן הגאה"ק מצאנז זי"ע היה בעיר איהעל כשהביאו שמה פעם הראשונה למכור את ספר החתם סופר על יו"ד, ולקחו לעיין בו והיה נעור עליו שתי לילות עד הבוקר בעיון גדול מרישא ועד סיפא, ואח"כ היה פיו מלא תהלות ותשבחות על הספר, וציוה לאנשים שלו הפקידים על ביתו ליקח ג"כ ספר אחד בכסף מלא ולהובילו עמו לביתו, ומי ראה אלו יוצאים ולא יצא עמהם ולא נשאר להמוכר אף ספר אחד כי קפצו עליהם זבינא, ועי"ז נתפשטו ספרי החת"ס גם אצל חסידיו.

וכן יש לציין שבקובץ אוצרות הסופר (קובץ ה' עמ' ג') מובא בשם הגה"צ רבי משה האלברשטאם זצ"ל בעל הדברי משה שסיפר כשקיבל זקני הק' בעל דברי חיים מצאנז את שו"ת החתם סופר היה זה בתענית אסתר, ומסופר שמרוב עיונו שכח לאכול לאחר התענית והיה סגור בחדרו ולא קרא את המגילה, עד שלפני עלות השחר נתגברו המשמשים בקודש בעזות דקדושה, ונכנסו לחדרו לומר לו רבינו הגיע זמן קריאת המגילה.

36 וז"ל הדברי חיים שם: אין בידנו הפעוטים להכריע בדבר שגדולי קדמאי הניחו בספק, ובפרט גאון אחרון שבבתראי החת"ס ז"ל שפסק כן להחמיר, הגם שבמחכ"ת דבריו נפלא מאוד עיי"ש.

37 עיי' בספר ארי' שאג שכ' בעי"ז שפעם בא נכדו של הגאון רבי משולם טיסמעניץ ז"ל למרן הד"ח, ושאל לו מגדלות זקינו, אז סיפר שהוא כ"כ שקוע בלימודו שאינו יכול לעמוד ולהתפלל בדיעה צלולה, עד שבאמצע תפילתו היה נושך בשפתיו בכח גדול כדי שיוכל להסיח דעתו מלימודו, השיב הרה"ק בתמיה שהוא אינו זוכר מלימודו בשעת התפילה, עיי"ש. וע"ע בחובות הלבבות (שער יחוד המעשה פ"ה) מה שכתב בזה, ע"ש.

ועיין בספר י"ג אורות (ח"א פ"א) שהגאון רבי מאיר אריק ז"ל אב"ד טארנא בעמח"ס שו"ת אמרי יושר היה רגיל להפליא את כוחו של מרן הק' מצאנז שגדול בתורה כמותו יכול לשלוט על מוחו שלא יחשוב בלימוד בעת תפילתו.

און ער איז נישט געפארן אין ערגעץ, ביז יערגן ווייסט מען איז ער געפארן, ואם דאם איז נישט ווייט פון פרעשבורג.

ער איז נישט געפארן אויף די התונה פון די קינדער, ווען רבי שמעון סופר (אבדק"ק קראקא) האט התונה געהאט איז ער נישט געפארן צו די התונה, ממילא וואו האט ער זיך געקענט טרעפן מיטן דברי חיים?!.

מ'זאגט נאך אז דער התם סופר האט געזען א תשובה פונעם דברי חיים, האט ער געזאגט 'דער פאללאק שטרייט גוט'.[38]

ס'איז דא א אנדערע מעשה, דער התם סופר האט געהאט א איידעם רבי דוד הערש (הגה"צ ר' דוד הערש עהרנפעלד ז"ל) – ער איז געווען דעם חתן סופר"ס פאטער – און דער דברי חיים איז אמאל געווען אין ווין – ער פלעגט צו פארן קיין ווין, ווייל ער פלעגט צו פארן אין 'באדן' (מקום מרחץ לרפואה שם), ס'איז דא עטליכע מעשיות פון וועלן דער דברי חיים איז געווען אין ווין – און רבי דוד הערש אז ער האט געהערט אז דער צאנזער רב איז דא, ער איז געווען א אשכנז, ער האט נאכנישט געזען דעם דברי חיים, איז ער אים געקומען זעהן, ער האט געוואלט קענען דעם דברי חיים, דער קיצור פון די מעשה איז אז דער דברי חיים האט געזאגט אז אויב מ'וויל קומען דרייען דעם קאפ זאל מען נישט אריין לאזן, נאר אויב איינער וויל רעדן אין לערנען, זאל מען אים אריינלאזן, וועלן ער איז אנגעקומען האט מען אים געזאגט אז מ'קען נישט אריינגיין, זאגט ער אז ער וויל נישט געבן א קוויטל, נאר ער וויל שמועסן אין לערנען, איז ער אריינגעקומען צום דברי חיים אין שטוב, און אנגעהויבן צו שמועסן אין לערנען, אזוי איז ער געזיצן דארט א שעה און מ'האט'זיך מפלפל געווען אין לערנען.

וועלן ער האט געענדיגט, פרעגט אים דער דברי חיים 'זענט איר נישט רבי דוד הערש, דעם התם סופר"ס איידעם?, זאגט ער 'יא...' און ער איז געבליבן נבהל ונשתומם. ער האט זיך דאך נישט פארגעשטעלט ווער ער איז, ער איז אריינגעקומען ווי א פרעמדער מענטש און נאכן רעדן אין לערנען, פרעגט מען אים צי ער איז נישט רבי דוד הערש, איז ער אזוי שטיין געבליבן, און ער פרעגט 'פון וואו וווייסט דער רב ווער איך בין?', האט דער דברי חיים אים געזאגט אזוי, וועלן ער איז געזיצן קעסט אין לייפניק, ביים שוועך (הגאון הגדול בעל ברוך טעם ז"ל), איז געקומען א מכתב פונעם התם סופר צום ברוך טעם, און דארט האט דער רבי דוד הערש צוגעשריבן עפעס אין לערנען, א משא ומתן אין הלכה, און ער – דער דברי חיים – וואם איז געזיצן דארט אויף קעסט, האט אדורך געליינט דעם בריוו, און יעצט זעהט ער אז דער מהלך אין לערנען איז דאם זעלבע וואם ער האט געזעהן אינעם בריוו, דער זעלבער דרך הלימוד, אזוי האט דער דברי חיים אים געזאגט.

וועלן רבי דוד הערש איז אהיים געגאנגען – ער איז געווען זייער נתפעל – האט ער געזאגט, אז ער איז נישט נתפעל פונעם רוח הקודש, נישט דאם האט אים געכאפט, נאר צו קענען מבחין זיין ווער ער איז ווייל ער האט אמאל געזעהן א מכתב אין תורה פון אים, און ער זעהט אז דאם איז דעם זעלבן מהלך, דאם איז די מעשה בקיצור.

אבד"ק טשאקאוע: אין די הגדה ויחי יוסף פונעם פאפער רב ז"ל, ברענגט ער א ווארט וואם דער חתן סופר האט געזאגט פאר"ן דברי חיים 'זקלסיה', אז דער חתן סופר האט געזאגט אז ס'שטייט אין די הגדה ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו, האט ער געטייטשט אז די גמרא (ברכות ז.) זאגט דאך אז דער אויבערשטער איז מתפלל בכל יום יהי רצון שיכבשו רחמי את כעסי, דאם הייסט אז דעם אויבערשטנ'ס עבודת התפילה איז אויף אידישע קינדער, האט ער געטיישט 'ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו' אז דער אויבערשטער האט אונז געמאכט פאר זיין עבודה, דעם טייטש האט ער געזאגט פאר"ן דברי חיים און 'זקלסיה', ער האט עם משבח געווען.

אח"כ איחל רבינו לחיים לכל המחותנים

ולכל בני המשפחה והמסובים

---

38 עיין בס' מקור חיים (אות תצ"ד) שמביא את העובדא בשם הגאון המהר"ם א"ש, דהיינו כשהגאון החת"ס פסל איזה גט אשר הרה"ק מצאנז הכשירו, ומרן הד"ח שלח מכתב להחת"ס להראות צדקת דינו, וכשהגאון הקדוש מרן החתם סופר זי"ע קיבל את המכתב מהרה"ק מצאנז זי"ע, וכשקרא אותה נענה בהתפעלות על הרה"ק מצאנז זי"ע: דער פאללאק שטרייט גוט, דהיינו שהוא לוחם יפה המלחמתה של תורה ועי"ש באריכות.

אך יש לציין שיש מערערים על העובדא הנ"ל המובא במקור חיים, כי שם כתוב שהמהר"ם א"ש סיפר שהרה"ק מצאנז שלח את המכתב לרבו החת"ס כשהוא למד בישיבתו, והנה המהר"ם א"ש למד אצל החת"ס עוד במאטעסדארף ולא בפרעשבורג, ולפי החשבון היה אז הרה"ק מצאנז לפני גיל בר מצוה, חוץ אם נאמר שהמהר"ם א"ש המשיך ללמוד גם אחר נישואיו אצל החת"ס בעיר פרעשבורג ואז בשנים המאוחרות אירע עובדא הנ"ל, או שהמעשה היתה כשהמהר"ם א"ש הגיע כמה שנים אחר נישואיו פעם לבקר בבית מורו החת"ס ואז שלח הרה"ק מצאנז ת המכתב, ויש ליישב.

קהל יטב לב דסאטמאר ומוסדותיו בארה"ק ת"ו

ברכת התורה

ביקרא דאורייתא, נשגר בזה כסא דברכתא, וברכת התורה, קדם מע"כ ידידינו ומכובדינו האי גברא יקירא, רודף צדקה וחסד תדירא, תומך נלהב למוסדותינו וקהילתינו הק' המעטירה, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, במידה מרובה וגדושה, רחים ומוקיר רבנן ואיהו גופיה צורבא מדרבנן, שמוא"ל שקול כנגד כל, מוזיל זהב מכיסו לפרט ולכלל, חיי"ם שיש בו כל מידה ומעלה, תורה ויר"ש וחסידות אצלו כלולה, נודע ומפורסם לשם ולתהילה

הרבני הגגיד הנכבד והנעלה

מו"ה שמואל חיים בראך הי"ו

מנכבדי קהילתינו בארא פארק

לרגל אשר חכלים נפלו לו בנעימים לשוש ולשמוח בשמחת התורה

חגיגת הכנסת ספר תורה

שתיערך אי"ה ברוב פאר והדר

בראשות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ביום ראשון הבעל"ט לסדר "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה"

נותן התורה, יברכך בשמחה ואורה, ויהי נועם ה' עליך, שתשרה שכינה בכל מעשי ידיך, ותזכה להמשיך בהרחבת גבולי הקדושה, מתוך בריות גופא ונהורא נפישא, אורך ימים בימינה ובשמאלה אושר וכבוד בטוב ובנעימים, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים.

בברכת ברוך אשר יקים את דברי התורה

הנהלת קהילות ומוסדות סאטמאר בארה"ק

ירושלים • בני ברק • בית שמש

ברכת התורה

בשם רבני ולומדי כוללינו הק' בארעא קדישא, נישא ברכה מרוכה וגדושה, מזמור לתודה נריע, וברכת הודאה יעלה ויבוא ויגיע, אל מול פני רב האי גאון וגדול, מכצר מעוז ומגדל, נאה דורש ונאה מקיים, בהרבצת תורה ויראת שמים, המאור הגדול לממשלת התורה, מרביץ תורה בעוז ובתפארה, איש האשכולות, פה מפיק מרגליות, יום ולילה יביע אומר, דמתה לתמ"ר, ענף עץ אבו"ת, נזר יופי כליל תפארת, לבית אבותיו עטרת, עומד לנס קהילתו, על ישראל הדרתו, כפי ישרים תהילתו

הגאון הצדיק

אב"ד קהילתינו וויליאמסבורג

שליט"א

בנו הגדול של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

על אשר בעת שהותו בתוכינו רחש לבו דבר טוב אין טוב אלא תורה
לראות בטוב ה' בארץ חיים הלא המה לומדי כוללינו הק'
היושבים באהלה של תורה מתוך הדחק

ושלח תמיכה הגונה ונכבדה לכל לומדי כוללינו בארה"ק

וכבן נכבד בקול רנ"ה ותודה, ידידינו החשוב והמהולל כל פה אליו יודה,
איש חי ורב פעלים לתורה ולתעודה

הרה"ח ר' נפתלי הירצקא שטיין הי"ו

ממקורבי ונאמני כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

אשר בהשתדלותו הנאמנה בלונ"ח יצא הדבר מן הכח אל הפועל

וזאת הברכה, בהערכה ובהוקרה, שבזכות התורה יושפע רוב שמחה ואורה, ויזכו להמשיך בהרמת קרנינו בעוז ובתפארה, עדי נזכה לביאת משיח צדקינו, ומלכינו מרן רבינו שליט"א בראשינו, במהרה בימינו, אמן

החותמים לפעון שמו בהדרת כבוד ויקר

הנהלת הכוללים בארה"ק

ירושלים - בני ברק - בית שמש